НАПАЛЕОН ОРДА

NAPOLEON ORDA

З фондаў Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі
From the funds of the National library of Belarus

Мінск
«Беларусь»
2008

УДК 75(476)(084.1)
ББК 85.14(4Беи)я6
О65

Аўтар подпісаў пад ілюстрацыямі на польскай і французскай мовах
Напалеон Орда

Аўтар уступнага артыкула *В. К. Чаропка*
Укладальнікі *В. К. Чаропка, Дз. Э. Герасімовіч*
Пераклад на англійскую мову *Дз. У. Людчыка*
Пераклад на беларускую мову
Ю. Ц. Петрыкеевай, А. С. Шагун

Мастак *Дз. Э. Герасімовіч*

Выпуск выдання ажыццёўлены па заказу
і пры фінансавай падтрымцы Міністэрства
інфармацыі Рэспублікі Беларусь

ISBN 978-985-01-0737-4

Lit. M. Fajans w Warszawie

N. Orda

Праслаўляючы творчы геній чалавека

1

Прырода шчодра адарыла Напалеона Орду талентамі. Без сумнення, каб ён прысвяціў сябе служэнню якой-небудзь адной са сваіх здольнасцей, то мог стаць вялікім мастаком, піяністам, кампазітарам або педагогам, асветнікам ці мысліцелем. Але і тое, што ён зрабіў, вылучае яго сярод творцаў таго часу.

Напалеон Орда нарадзіўся 11 лютага 1807 года ў маёнтку Варацэвічы Пінскага павета (сучасны Іванаўскі раён Брэсцкай вобласці). Бацька яго, Міхаіл, быў інжынерам-фартыфікатарам. Род Ордаў — татарскага паходжання. Далёкі продак Напалеона напрыканцы XIV стагоддзя прыбыў з земляў Залатой Арды ў часы вялікага князя літоўскага Вітаўта. Орды верай і праўдай служылі сваёй новай Айчыне і ўжо ў XVIII стагоддзі лічыліся даволі заможнай шляхтай.

Маці Напалеона Орды — Юзэфа — была дачкой пінскага суддзі і мечніка Тадэвуша Бутрымовіча.

Напалеон атрымаў ад бацькоў добрую пачатковую адукацыю. Першыя ўрокі ігры на фартэпіяна дала яму маці — таленавітая піяністка.

Далей была вучоба ў Свіслацкай гімназіі. У 1823 годзе Орда паступіў на фізіка-матэматычны факультэт Віленскага універсітэта, буйнейшага ў тыя часы адукацыйнага цэнтра. Перад юнаком адкрывалася выдатная перспектыва. Але скончыць універсітэт яму не давялося. Ахоплены высакароднай ідэяй незалежнасці Радзімы, ён становіцца членам тайнага студэнцкага таварыства «Заране», якое было выкрыта ў 1827 годзе. Напалеон Орда апынуўся за турэмнымі кратамі. Больш за год вялося следства. Яго выпусцілі з турмы, але «выкінулі» з жыцця, паставіўшы кляймо падазрэння.

Напалеон вяртаецца ў родны дом. Можна было б змірыцца з лёсам, але не такім быў Орда. Ён паступае жаўнерам на службу ў Літоўскі корпус коннай гвардыі. Якраз пачалося паўстанне ў Каралеўстве Польскім. Орда пераходзіць на бок паўстанцаў і становіцца падпаручнікам паўстанцкай арміі. За мужнасць у баях ён атрымлівае Залаты крыж ордэна Virtuti militari, вышэйшую ўзнагароду, а таксама чын капітана.

Пасля падаўлення паўстання ў 1831 годзе Орда выехаў за мяжу, бо на Радзіме яго чакала катарга.

Лёс эмігранта — гэта вымушанае прыстасаванне да новых абставін і ўмоў. Веданне моў, у прыватнасці французскай, палегчыла становішча Орды. Але адсутнасць сродкаў вельмі ўскладняла яго жыццё. З чужым пашпартам на імя слугі свайго сябра Цітуса Плонскага Напалеон пераязджае ў 1833 годзе са Швейцарыі ў Парыж, дзе жыве па 1856 год.

У Парыжы ён сустракаецца, сябруе з Ф. Шапэнам, Ф. Лістам, Дж. Расіні, Дж. Вэрдзі, Ш. Гуно, Г. Берліёзам, А. Міцкевічам, А. Стэндалем, А. Бальзакам, І. Тургеневым, П. Віярдо.

У 1843 годзе Напалеон Орда ажаніўся з француженкай Ірэнай Багле.

Матэрыяльныя нястачы, жыццёвая неўладкаванасць, туга па Радзіме праследавалі Напалеона, але натхненне не пакідала яго. Адбылося своеасаблівае раздваенне творчай асобы. Яго чаруе музыка і вабіць жывапіс. Здавалася, узрост для навучання не самы лепшы, але гэта не бянтэжыла Орду.

2

1. Варацэвічы. Varatseviczy
2. Свіслацкая гімназія. A gymnazium in Svislach
3. Партрэт Адама Міцкевіча. A portrait of Adam Mickiewicz
4. Від Парыжа 40-ых гадоў XIX ст. Paris of the 40s, 19th century

3

Ён бярэ ўрокі малявання ў вядомага французскага мастака П'ера Жэрара — майстра архітэктурнага пейзажа. У яго студыі Напалеон атрымоўвае мастацкую адукацыю. Адначасова ён удасканальвае сваю фартэпіянную ігру. Паўплываў на Напалеона Орду Фрэдэрык Шапэн. Шапэн выклікаўся быць настаўнікам Орды, але хутка настаўнік і вучань пасябравалі. Шапэн убачыў яго выдатныя музычныя здольнасці і кампазітарскі дар, любіў іграць з Ордам на фартэпіяна ў чатыры рукі, прысвяціў яму многія свае творы. У лістах да яго з пяшчотай называў Напалеона «Жыцце маё!» і падпісваўся: «Твой стары сябар Шапэн». Творы Напалеона Орды вызначаліся меладычнасцю і лірызмам, і іх з вялікім задавальненнем выконваў Ф. Шапэн.

У доме Шапэна Орда адпачываў душой. Менавіта тут ён сустрэўся з Ф. Лістам, які ацаніў яго талент імправізацыі і параіў сур'ёзна заняцца кампазіцыяй. Парада прыйшлася дарэчы. Орда захапіўся напісаннем вальсаў, паланезаў, рамансаў і іншых музычных твораў. У 1838 годзе ён выдае «Альбом твораў польскіх кампазітараў», у які ўключае і свае творы. Імя Напалеона Орды становіцца вядомым сярод аматараў музыкі.

У сярэдзіне 1840-ых гадоў Орда працуе дырэктарам Італьянскай оперы ў Парыжы. На жаль, праз некаторы час тэатр быў зачынены. І Напалеон Орда вярнуўся да выкладчыцкай працы. У вольны час ён падарожнічае. У гэты перыяд Напалеон Орда аддае перавагу жывапісу. Падарожнічаючы па краінах Еўропы, ён з пратакольнай дакладнасцю пераносіць на паперу відарысы помнікаў архітэктуры. Орда з планшэтам, алоўкам і фарбамі аб'ездзіў Англію, Шатландыю, Галандыю, Партугалію, Іспанію, Скандынавію, Алжыр — здзейсніў 13 падарожжаў, пасля якіх засталіся сотні цудоўных малюнкаў. Прыгажосць чужых краёў захапляла Напалеона Орду, але не магла зменшыць яго любоў да Радзімы. Сум па ёй з кожным годам нарастаў. І як яго сябар Адам Міцкевіч сніў родныя мясціны, так і Орду мроіліся ў снах бацькоўскія Варацэвічы. Здавалася, што ён ніколі ўжо не ўбачыць іх, не абдыме маці і сясцёр. Так, ён дамогся ў Парыжы прызнання, меў шчаслівую сям'ю. Чаго яшчэ трэба было? Радзімы! І як толькі ў 1856 годзе царскі ўказ абвясціў амністыю паўстанцам, Орда без асаблівых ваганняў вырашыў вярнуцца на Радзіму. Яго не спыніў і вымушаны разрыў з жонкай і сынам, якія засталіся ў Францыі і не адважыліся ехаць у глухое Палессе.

Напалеон Орда вяртаецца ў родныя Варацэвічы. Сустрэча з Радзімай радавала яго і засмучала. Знаёмыя краявіды абуджалі памяць аб дзяцінстве, аб шчаслівых днях у бацькоўскім доме. Але

4

смутак прыносіла беднота народа, паяромленага прыгонам. Ды і ў самога Орды ўзніклі праблемы: родныя Варацэвічы забрала царская ўлада за ўдзел у паўстанні. Напалеон быў пазбаўлены спадчыны і свайго дома. Як кампенсацыю ён атрымаў 5790 рублёў 50 капеек срэбрам. Гэтага было дастаткова, каб узяць у арэнду тры фермы, якія былі арганізаваны на базе маёнтка. Орда актыўна займаецца гаспадарчай справай, а ў вольны час падарожнічае і малюе. Ён дасканала валодаў тэхнікай алоўкавага малюнка, якая дазваляла хутка і дакладна адлюстраваць краявід ва ўмовах падарожжа. На яго малюнках ажывае гістарычна-паэтычны вобраз Беларусі, Літвы, Украіны, Польшчы.

Орда рабіў замалёўкі мясцін, звязаных з жыццём вядомых людзей, і архітэктурных помнікаў (больш за 200 па Беларусі). Сярод іх вылучаюцца віды гарадоў Гродна (больш за 20 малюнкаў), Віцеб-

5

5. Сафійскі сабор у Полацку.
St. Sophia Cathedral in Polatsk

6. Партрэт Станіслава Манюшкі.
A portrait of Stanisław Moniuszko

7. Убель. Ubel

8. Уладзімір-Валынскі. Vladimir-Volynskiy

9. Помнік Напалеону Орду ў Іванаве.
Скульптар Голубеў.
A monument to Napoleon Orda in Ivanava.
Sculptor I. Golubeu

6

ска, Магілёва, Полацка, Нясвіжа, Пінска, Навагрудка і інш. Намаляваныя Ордам сядзібы і палацы ў Завоссі і Паланэчцы, Тугановічах, Сконах, Моладаве, Дукорах, Ружанах, Прылуках і Астрашыцкім Гарадку і іншых мясцінах, а таксама замалёўкі помнікаў культавага дойлідства — Сафійскага сабора і Спаса-Ефрасіннеўскай царквы ў Полацку, Барыса-Глебскіх цэркваў у Гродне, Навагрудку, касцёлаў і кальвінскіх збораў у Ішкалдзі, Гнезне, Койданаве, Ружанах, Іванаве і інш. — маюць гістарычную каштоўнасць. Многія творы Орды носяць філасофска-сімвалічны характар, дзе сімвалы часу — гэта руіны замкаў, а замкі — сімвалы слаўнага мінулага роднага краю. І крохкія людскія постаці на іх фоне толькі падкрэсліваюць вядомае біблейскае выказванне пра мітусню. На малюнках Орды прадстаўлены Стары і Новы замкі ў Гродне, рэзідэнцыя Ільінічаў у Міры, старажытныя замкі ў Лідзе, Навагрудку, Крэве і інш.

Перадаючы дэталёва і скрупулёзна выгляды помнікаў дойлідства, палацаў, замкаў, пабудоў, Орда ўслаўляў стваральную працу чалавека, яго творчы геній. Сваімі малюнкамі ён не проста прызнаваўся ў любові да роднага краю, а ганарыўся яго багатай культурай і гісторыяй. Мы бачым на яго малюнках таксама народнае драўлянае дойлідства, паселішчы ўздоўж рэк і азёр, калодзежы-журaўлі, ветракі, якія вельмі добра перадаюць нацыянальны каларыт.

На многіх малюнках Орды прысутнічае сюжэт дарогі. Дарога вядзе да дома, да храма, а то і ў далечыню, у шырокі свет — яна набывае сімвалічны сэнс. Жыццё Напалеона Орды было звязана з дарогай, з падарожжамі: гэта і блуканне па пуцявінах чужых краёў, і вяртанне на Радзіму, і зноў падарожжа па шырокім свеце. Дарога — сімвал жыцця Орды, мастака, вандруючага паміж мінулым і сённяшнім.

Многія малюнкі Напалеона Орды звязаны з імёнамі знакамітых людзей, сучаснікаў мастака і яго сяброў: А. Міцкевічам (сядзібы ў Завоссі, Тугановічах), С. Манюшкам (сядзіба ў вёсцы Убель), М.Агінскім (палац у Рэтавасе ў Літве), Т. Касцюшкам (сядзіба ў Косаве) і інш.

Так бы і працягвалася жыццё Напалеона Орды, каб не паўстанне ў 1863 годзе, якое ўспыхнула ў Польшчы і ахапіла беларускія землі. Прамых сведчанняў яго удзелу ў паўстанні няма. Але царскія ўлады не без падстаў падазравалі і Орду: былы паўстанец не мог быць абыякавым да барацьбы за свабоду роднага краю. Высветлілася, што ён адаслаў сваіх дваровых людзей у паўстанцкі атрад. У доме Напалеона знайшлі таксама парахаўніцу з порахам і падазроныя паперы. Гэтага хапіла, каб яго арыштаваць і зняволіць у Кобрынскую турму. Год следчыя вялі справу. Па рашэнню ваенна-палявога суда Орду павінны былі выслаць у глыб Расіі. Але прысуд быў перагледжаны, і ў 1867 годзе яго выпусцілі з турмы. Напалеон жыве ў гэты час у маёнтку сваёй сястры Гартэнзіі. Ён шмат малюе. У мастацтве Орда знаходзіць суцяшэнне ад нярадасных думак пра будучыню.

Нечакана ён атрымаў запрашэнне ад адстаўнога генерала Адама Ржавускага навучаць яго сына музыцы і маляванню. Орда пасяліўся ў Чуднове, маёнтку Ржавускіх, якія славіліся сваёй любоўю да літаратуры і мастацтва. У іх доме напрыканцы 1840-ых гадоў жыў Ян Баршчэўскі, аўтар славутага твора «Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях». Дачка А. Ржавускага была жонкай Бальзака. Атмасфера пакланення музам, якая панавала ў доме Ржавускіх, спрыяла росквіту талентаў Напалеона Орды.

Орда быў не толькі цудоўным мастаком, музыкантам, кампазітарам, але і педагогам. Ён — аўтар «Граматыкі польскай мовы» для французаў, якая выйшла ў 1856 годзе ў Парыжы, а потым — у 1858 і 1874 гадах — у Варшаве. Вынікам шматгадовай працы стала «Граматыка музыкі», якая ўбачыла свет у 1873 годзе ў Варшаве. Аб ёй з захапленнем адзываўся С. Манюшка.

Магчыма, у Чуднове і нарадзілася ў яго ідэя стварыць мастацкую энцыклапедыю гістарычных мясцін, увекавечыць алоўкам «старыя руіны замкаў і выдатныя рэзідэнцыі, што сведчаць аб прыгажосці і цывілізацыі краю».

З юнацкім запалам Орда прымаецца за ажыц-

7

8

цяўленне сваёй задумы. Духоўную падтрымку яму аказаў вядомы польскі пісьменнік і гісторык Ю. Крашэўскі.

Больш як дзесяць гадоў, да самай смерці, Напалеон Орда прысвяціў ажыццяўленню сваёй задумы. Ён аб'ездзіў Гродзенскую, Мінскую, Віцебскую, Магілёўскую, Віленскую, Кіеўскую, Падольскую, Ковенскую, Ліфляндскую губерні, а таксама Пазнаншчыну, Мазовію, Прусію і іншыя мясціны.

Мастак сістэматызаваў свае творы. Кожнай губерні прызначалася асобная папка. Лепшыя малюнкі Орды друкаваліся ў папулярных польскіх часопісах пад спецыяльнай рубрыкай «З папкі Напалеона Орды», што спрыяла шырокай вядомасці іх аўтара. Магчыма, апошняя акалічнасць падштурхнула яго да выпуску сваіх малюнкаў-літаграфій асобнымі серыямі. У 1873 годзе ў Варшаве выходзіць першая серыя — «Альбом гістарычных краявідаў Польшчы» («Album Widoków Historycznych Polski»). Літаграфіі з малюнкаў зрабіў Алаіз Місуровіч на Варшаўскім літаграфічным камбінаце Максіміляна Фаянса. Выданне Орда ажыццявіў за свой кошт.

На вокладцы ён змясціў літаграфію з відарысам родных Варацэвічаў і зрабіў надпіс: «Уласнасць роду Ордаў на працягу 300 гадоў да 1831 года — незабыўная і дарагая для аўтара Радзіма». Вяртанне да малой радзімы стала для яго адкрыццём Айчыны, якую ён адкрываў для іншых.

Альбом выйшаў значным накладам і карыстаўся добрым попытам. Юзаф Крашэўскі пісаў: «Гэтыя пейзажы — адзіны збор такога роду. Не ведаю чалавека, якому ўдалося зрабіць нешта падобнае. Мы атрымлівалі асалоду, разглядаючы іх і ўспамінаючы розныя мясціны. Дзякую Вам за гэтую выдатную працу. Калі альбом яшчэ папоўніцца, як Вы абяцаеце, то шчасліва завершыцца яшчэ адна велізарная праца, якая многіх спакушала, але якую ніхто не змог выканаць».

На вырučаныя грошы Напалеон Орда выдае наступны альбом. Усяго было надрукавана восем альбомаў, у якіх было змешчана 260 малюнкаў-літаграфій.

У 1880 годзе Орду прымаюць у Варшаўскае таварыства заахвочвання прыгожага мастацтва. Ён становіцца адным з заснавальнікаў Мінскага музычнага таварыства, стварае стыпендыяльны фонд для падтрымкі здольных вучняў рэальнай школы ў Пінску. Вартая павагі яго шматгранная дзейнасць на ніве культуры. Усё зробленае Напалеонам Ордам стала набыткам еўрапейскай культурнай спадчыны.

Даследчыкі лічаць, што мастацкая скарбніца Напалеона Орды налічвае больш за 2000 малюнкаў, да нашага часу дайшло больш за 1000. Арыгіналы іх захоўваюцца ў Нацыянальным музеі ў Кракаве (большая частка), у Нацыянальным музеі ў Варшаве, альбом акварэляў — у бібліятэцы імя В. Стафаніка ў Львове, адзін з альбомаў літаграфій з малюнкаў Напалеона Орды — у Валынскім краязнаўчым музеі. У Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі таксама ёсць вялікая калекцыя літаграфій з малюнкаў Орды.

Апошнія гады жыцця Напалеон Орда падарожнічаў па Галіччыне, Келецкіх, Сувалкскіх і Варшаўскіх землях, працягваў шмат маляваць. У 1883 годзе раптам захварэў і памёр у адным са шпіталяў Варшавы. Пахаваны ў радавым склепе на радзіме ў Іванаве. Аб гэтым Напалеон Орда прасіў у сваім завяшчанні.

У 1997 годзе ў Іванаве яму ўсталяваны помнік, які стварыў таленавіты скульптар І. Голубеў. Але лепшым помнікам Напалеону Орду сталі яго творы, у якіх праслаўляецца творчы геній чалавека.

Celebrating Genius of Napoleon Orda

Nature generously endowed Napoleon Orda with many talents. No doubt, if he had devoted his life to one of his extraordinary capabilities, he would have become a great artist or a piano player, a composer or a teacher, an enlightener or a thinker. But his workmanship distinguishes him from all creative persons of those times.

Napoleon Orda was born on February 11, 1807 in the village of Varatsevichy in the Pinsk district (today — the Ivanava region of Brest oblast). His father, Mikhail, was an engineer-fortifier. The forefathers of the Ordas were Tatars by birth. At the end of the 14th century an ancestor of Napoleon left the lands of the Golden Horde and came to the medieval Lithuania, which was ruled then by Grand Duke Witold the Great. The Ordas served faithfully to their new Motherland and in the 18th century were considered to be rich Polish gentlemen.

His mother, Józefa, was a daughter of a Pinsk judge and a sword-bearer Tadeusz Butrymowicz.

Napoleon received a good primary education from his parents. His mother, who was a talented piano player, gave him first piano lessons.

After finishing a secondary school in Svislach in 1823, he became a student of the physical and mathematical department of Wilno University — the biggest educational center of those times. Excellent future prospects opened before the young man. However, he never graduated from the university. Being absorbed with the idea of making his Motherland independent, he became a member of an illegal patriotic organization «Zaranie» and was arrested in 1827 by the Russian secret police. Although he was released a year later, he was not allowed to continue his studies.

Napoleon came back to his parents' house. He was not the kind of person that could resign himself to his fate. He enlisted as a soldier to the Lithuanian cavalry corps. A bit later a rebellion broke out in the Polish Kingdom. Napoleon joined the rebels and became a junior commander of the rebel army. For his courage in battle he was given the highest award — a Golden Cross of the Virtuti Militari Order and was promoted to captainship.

The rebellion put down in 1831, Napoleon filed abroad to escape being imprisoned and sent to Siberia.

The life of an immigrant means adapting to new conditions and environment. Being proficient in languages, in particular in French helped Napoleon to survive. However, the lack of money made his life miserable. On acquiring a passport under the name of a servant of his best friend Titus Płonski in 1833, Napoleon left Switzerland for Paris where he lived till 1856.

In Paris he made friends with Frederic Chopin, Ferents Liszt, Joakkino Rossini, Giuseppe Verdi, Scharl Gounod, Gektor Berlioz, Adam Mickiewicz, Stendhal, Honoré de Balzac, Ivan Turgenev and others.

10. Замалёўка сядзібы Варацэвічы.
A drawing of the Varatsevichy estate

11. Замалёўка Кобрына.
A drawing of Kobryn

12. Яблaнава. Yablanava

13. Ліст да Ігнацiя Дамейкі.
A letter to Ignace Domejko

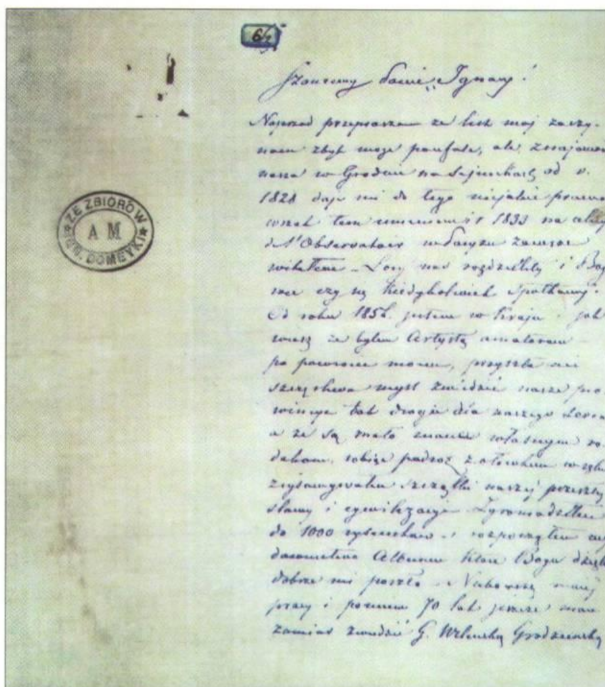

12

In 1843, he married Irene Bougle. Financial problems, bad living conditions and nostalgia, marked those years of Napoleon's life. Yet, he never stopped creating. He was charmed both with music and painting. It seemed, it was not the best age for studies but Napoleon did not care. He took painting lessons from the famous Pierre Gerard, the master of architectural landscapes. Napoleon received art education in his studio. At the same time he polished his piano playing skills. That was Frederic Chopin who influenced Napoleon Orda. At first Frederic Chopin, who had discovered Napoleon's outstanding musical abilities and composer's talent, was his teacher but soon after he became his true friend. Frederic Chopin liked to play piano four hands with Napoleon and dedicated many compositions to him. In his letters to Napoleon he called him «My life» and signed them «Your old friend Chopin». Frederic Chopin also liked to play Napoleon's compositions full of lyricism and tenderness.

That was Chopin's house where Napoleon could relax. There he met Ferents Liszt, who appraised his talent and advised to start composing. That was very sound advice. Napoleon started writing waltzes, polonaises, romances and other musical pieces. In 1838, he published «Album of Works of Polish Composers» containing his compositions as well. The name of Napoleon Orda became famous among music lovers.

In the mid 1840s, Napoleon Orda worked as the head of the Italian Opera in Paris. However, the opera was shut down and Napoleon had to return to composing. He spent most of his time traveling. Those days he preferred painting. While visiting different European countries he was painting monuments of architecture. Having a plane-table, pencils and paints Napoleon traveled around England, Scotland, Holland, Portugal, Spain, Scandinavia and Algeria. On completing 13 journeys he drew hundreds of wonderful drawings. The beauty of foreign countries fascinated Napoleon Orda but it could not substitute his love to Motherland. This feeling of nostalgia constantly bothered him. Like his friend Adam Mickiewicz he was dreaming of native places, his Varatsevichy.

13

Napoleon thought he would never see his mother and sisters again. No doubt, he gained public recognition in Paris and made his family happy. What else did he need? The answer is the Motherland. In 1856, the rebels were pardoned and Napoleon was allowed to return to Poland. Even a sudden separation with his wife and son, who stayed in France and did not want to go to the backwoods of Polesye, could not stop him from coming back home.

Napoleon Orda returned to Varatsevichy. Coming back to his Motherland made him happy and sad at the same time. On the one hand native landscapes awakened reminiscences of his childhood and happy days in his parents' house. On the other hand poverty of the enslaved people saddened him. Besides, after coming home Napoleon encountered problems himself — after the uprising his manor and the village of Varatsevichy were confiscated. Napoleon was given compensation worth of 5790 silver rubles 50 kopeks. That was enough to lease three farms, which had been opened in his former estate. Napoleon buckled down

14

to farming and spent his spare time traveling and painting. He mastered pencil drawing techniques, which helped him draw landscapes while traveling. His pictures depicted historical-poetic images of Belarus, Lithuania, Ukraine and Poland.

Napoleon Orda made more than 200 drawings of the Belarusian architectural monuments and the places where famous people lived. Among them are townscapes of Grodna (more than 20 drawings), Vitsebsk, Magilyou, Polatsk, Nyasvizh, Pinsk, Navagrudak and others. He painted manors and palaces in Zawossye, Palanechka, Tuganavichy, Skoki, Moladava, Dukory, Ruzhany, Pryluki and Astrashytski Garadok as well as religious sites — St. Sofia Cathedral and St. Euphrosyne Convent in Polatsk, the Churches of Sts. Boris and Gleb in Grodna and Navagrudak, cathedrals in Gniezno, Koydanava, Ruzhany, Ivanava and others, which are historical values nowadays. Many works of Napoleon Orda are philosophic and symbolic, where the ruins of the castles are the symbols of the time while the castles are the symbols of the great history of the native land. Fragile people's figures against their background accentuate the well-known saying from the Bible about the rush. Napoleon Orda's drawings feature the Old and New Castles in Grodna, Illinichis' residence in Mir, medieval castles in Lida, Navagrudak, Kreva and others.

Depicting in every detail the species of architecture, palaces, castles, buildings Orda glorified the creative work and creative genius of a man. In his paintings he made a declaration of love to his native land feeling proud of its rich culture and history. His drawings also feature the wooden houses of ordinary people, villages along the rivers and lakes, wells and mills which communicate well the national colours.

A road is the subject of many drawings of Napoleon Orda. Leading to a home or stretching in the distance — a road acquires a symbolic sense. The life of Napoleon Orda was connected with the road and traveling: wandering in foreign countries, coming back home and again traveling around the world. The road is the symbol of Napoleon Orda's life, an artist traveling between the past and the present.

Many drawings of Napoleon Orda were connected with the names of famous people, contemporaries of the artist and his friends: Adam Mickiewicz (the estates in Zawossye, Tuganavichy), S. Moniuszko (the estate in the village Ubel), Mikhail Ogińsky (a palace in Retavas in Lithuania), Tadeusz Kościuszko (Kosovo), and many others.

Napoleon Orda would carry on in that way if not the rebellion in 1863 in Poland and Belarus. There was no direct evidence of his involvement in the rebellion. Yet, the authorities had every reason to suspect Napoleon Orda: the former rebel could not remain indifferent to the fight for independence of the native land. It turned out that he sent his house-serfs to help a squad of rebels. A powder-flask with powder and some suspicious papers were found in the house of Napoleon. That was enough to arrest him and land him in prison in Kobryn. The investigation was underway for about a year. By decision of a drum-head court martial Napoleon Orda was ruled to go to exile to some remote place in Russia. Yet, the verdict was revised and Napoleon Orda was released in 1867. At that time Napoleon settled in the house of his sister Gartenzia. He was all into the creative work to console and get away from sad thoughts about the future.

Suddenly he received an invitation from the retired general Adam Rzewuski to teach his son music and painting. Napoleon Orda moved into Czudnova — the residence of the Rzewuski family who were famous for their love of literature and arts. In the late 1840s Jan Barszczewski, the author of the well-known «Gentleman Zavalnya, or Belarus in fantastic stories» lived in their house as well. The daughter of Adam Rzewuski was Balzac's wife. The atmosphere of workshipping the arts which reigned in the house of Rzewuskis favoured the development of Napoleon Orda's talents.

He was not only a wonderful artist, musician, composer but also a teacher. He wrote the book «The Grammar of the Polish Language» for the French which was published in 1856 in Paris and later, in 1858 and 1874, — in Warsaw. The many-year work resulted in the book «The Grammar of Music» which was edited in 1873 in Warsaw. Stanisław Moniuszko spoke highly of the book.

14. Варшава. Warsaw

15. М. К. Агінскі. M. K. Ogiński

16. Вул. Каралеўская ў Вільні. Karaleuskaya Street in Wilno

Probably in Czudnova he had the idea to create an encyclopedia of drawings of the historical places to immortalize the «old ruins of the castles and wonderful residences which showed the beauty and civilization of the land».

In a fit of a temper of a young man Napoleon Orda got down to work. He got a moral support from the famous Polish writer and historian J. Kraszewski.

Napoleon Orda devoted more than ten years to this work. He traveled around Grodna, Minsk, Vitsebsk, Magilyou, Wilno, Kiev, Podolsk, Kouna, Livland provinces and also Poznań, Masovia, Prussia and other places.

The artist systematized his works. Every province had an individual file. His best paintings were published in popular Polish magazines under the special heading «From the file of Napoleon Orda» what promoted the popularity of their author. Probably this fact prompted the artist to publish his drawings-lithographs in special series. The last series «The album of the historical places of Poland» (Album Widoków Historycznych Polski) was edited in 1873, in Warsaw Aloiz Misurowicz made lithographs from the drawings at the Warsaw lithography mill of Maximilian Fayans. The edition was sponsored by Napoleon Orda.

The cover featured the lithograph with the views of the native Varatsevichy and an inscription: «The property of the Orda family throughout 300 years until 1831 — the Motherland, unforgettable and dear to the author». Coming back to the home place was the discovery of the Motherland which he later discovered for others.

The album had a big circulation and was very popular. Józef Kraszewski wrote: «These landscapes are the only collection of this kind. I do not know any other person who managed to accomplish something of this kind. We enjoy looking through and remembering different places. I thank you for this wonderful work. If the album gets bigger, as you promise, then it will be a happy ending to the great job which tempted many but who nobody ever did».

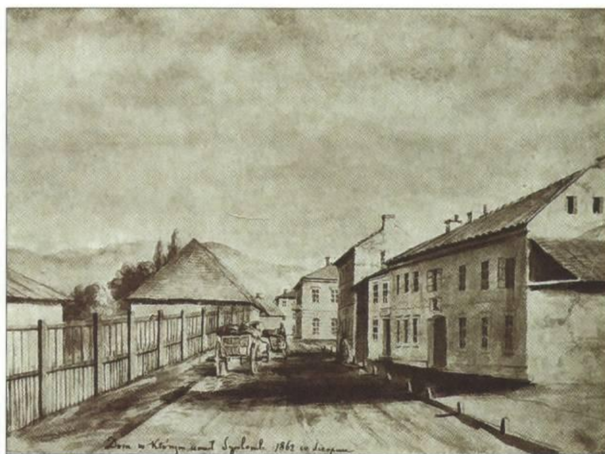
The revenues from the album helped Napoleon Orda sponsor another edition. All in all eight albums featuring 260 drawings-lithographs were edited.

In 1880, Napoleon Orda was admitted to the Warsaw association of admirers of fine arts. He became one of the founders of the Minsk music association, created a fund to support talented students of a school in Pinsk. Everything Napoleon Orda did has become the European cultural heritage.

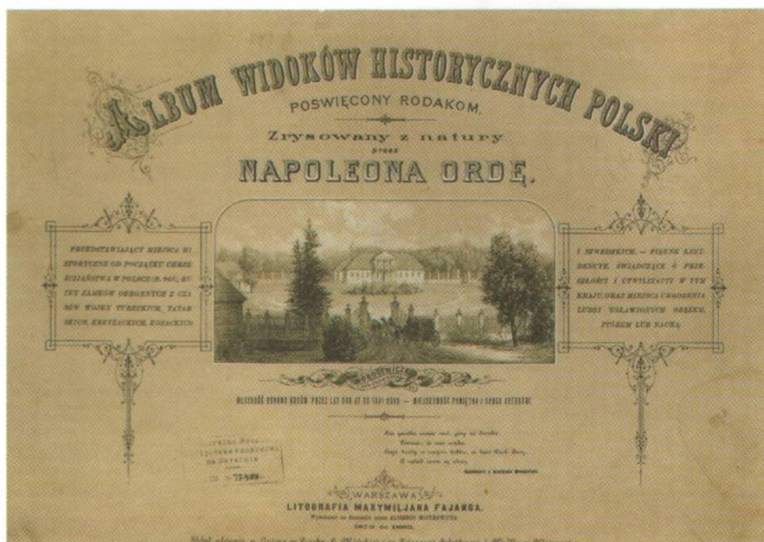
The researchers believe that the artistic heritage of Napoleon Orda numbered over 2000 drawings, with over 1000 remaining until now. The original works are kept in the National Museum in Krakow (most part), the National Museum in Warsaw, the album of water-colour drawings — in the Stefanik library in Lvov, one of the albums — in Volyn museum of local lore. The National Library of Belarus also has a big collection of the lithographs from Orda's drawings.

Napoleon Orda spent his last years painting much traveling around Galitschina, Kelce, Suwałki and Warsaw lands. In 1883, he fell ill and died in one of the hospitals of Warsaw. He is buried in the family crypt in Ivanava which he asked about in his will.

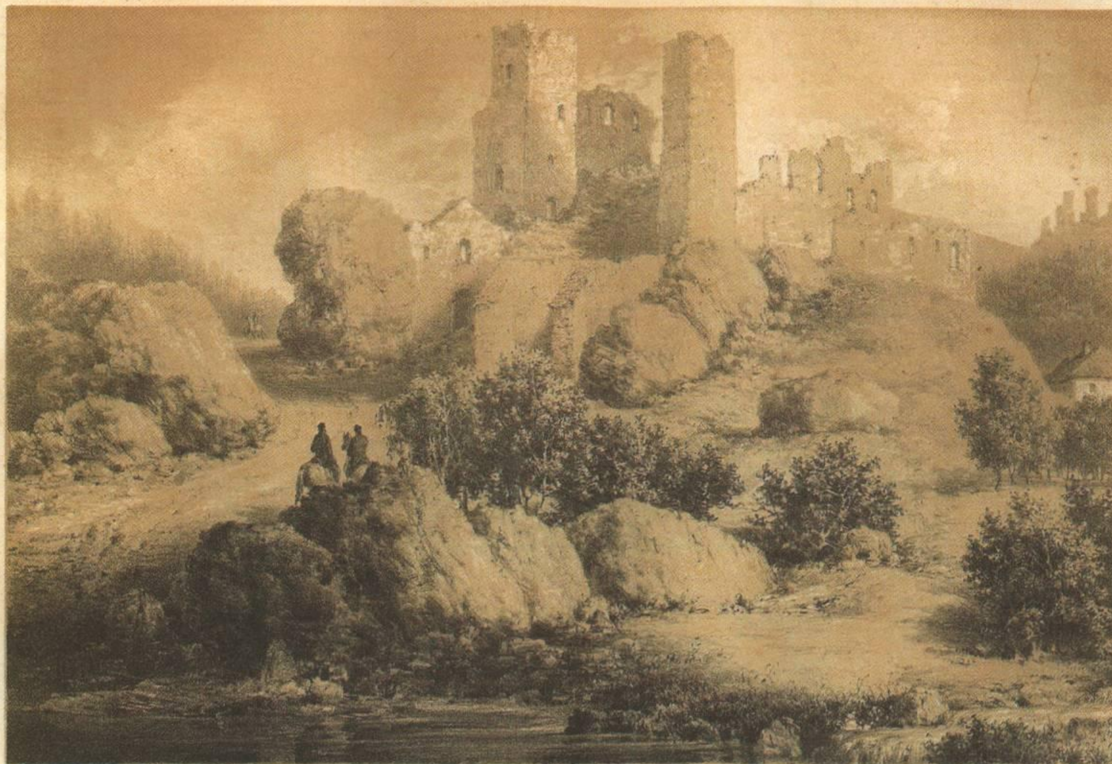
In 1997, Ivanava inaugurated a monument to Napoleon Orda made by talented sculptor I. Golubeu. Yet, the best monument is his works which glorify the creative genius of a man.

ALBUM WIDOKÓW HISTORYCZNYCH POLSKI
POSWIĘCONY RODAKOM.
Zrysowany z natury
przez
NAPOLEONA ORDĘ.

WARSZAWA
LITOGRAFIA MAXYMILJANA FAJANSA.

АДЖЫКОНЬ НЕДАЛЁКА АД РАКІ ВІСЛОКІ

(Галіцыя)

Замак у XIII стагоддзі належаў уладальнікам Маскорава, адзін з якіх, Клеменс, атрымаўшы ў 1408 годзе гэты замак, называемы таксама Камянцом, даў пачатак слаўнаму роду Камянецкіх герба «Пілава».
Потым Аджыконь належаў Бонарам і Фірлеям. У 1657 годзе Ян Ракочы, князь сямігародскі, заваяваў замак, а гарнізон выратаваўся праз падземны ход. У 1790 годзе замак быў ва ўласнасці графа Ябланоўскага.

ODRZYKOŃ NOT FAR FROM THE WISŁOKA RIVER

(Galicia)

In the 13th century the castle belonged to the Maskorzew family.
One of them — Clement who inherited the castle which was also dubbed as Kamenets gave a start to the famous Kamieniecki family of the Pilawa coat of arms.
Later Odrzykoń belonged to the Bonar and Firlej families. In 1657, Jan Rakoczy, Duke of Siedmiogrod, conquered the castle; its garrison left the castle through the underpass.
In 1790, the castle belonged to Count Jabłonowski.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

OLESKO NAD ŹRÓDŁAMI STYRU

(Galicya)

Zamek Olesko odziedziczył Bolesław Trojdenowicz ks. Mazowiecki r. 1327. Na mocy traktatu z W. X. Litewskim Olgierdem, Olesko przechodzi do Ludwika króla Polskiego i Węgierskiego r. 1366. Król Władysław Warneńczyk w r. 1441 darowywa zamek z całym powiatem Janowi z Sienna. Od Siennińskich przechodzi do Górków, Żółkiewskich, Daniłowiczów i Sobieskich. Tu się urodził król Jan III 2 Czerwca 1624 i król Michał Korybut Wiszniowiecki r. 1639

Bolesław Trojdenowicz prince de Masovie hérita du château en 1327 qui passa à Louis roi de Hongrie et de Pologne en 1366, par suite d'un traité avec le Grand duc de Lithuanie Olgierd Le roi Ladislas de Warna en fit donation avec tout le district en 1441 à Jean de Sienna. Cette propriété passa des familles Sienniński, Górka, Żółkiewski, Daniłowicz à celles des Sobieski C'est à Olesko que naquit le 2 Juin 1624 le roi Jean III libérateur de Vienne. Le roi Michel Korybut Wiśniowiecki y vit aussi le jour l'an 1639

АЛЕСКА НАД КРЫНІЦАМІ СТЫРЫ

(Галіцыя)

Замак Алеску атрымаў у спадчыну ў 1327 годзе Баляслаў Тройдзеневіч, князь мазавецкі.
По дагавору вялікага князя літоўскага Альгерда
Алеска ў 1366 годзе пераходзіць да Людвіка, караля польскага і венгерскага.
Кароль Уладзіслаў Варненчык у 1441 годзе падарыў замак з цэлым паветам Яну з Сенна.
Ад Сенніцкіх ён пераходзіць да Гуркаў, Жалкеўскіх, Даніловічаў і Сабескіх.
Тут нарадзіліся кароль Ян III (2 чэрвеня 1624 года) і кароль Міхал Карыбут Вішнявецкі (у 1639 годзе).

OLESKO ON THE STYR SPRINGS

(Galicia)

In 1327, Olesko castle belonged to Bolesław Trojdenewicz, Duke of Masovia.
Under the agreement with Great Duke of Lithuania Olgerd,
in 1366 Olesko was passed over to Ludwik, King of Poland and Hungary.
King Władysław Warneńczyk presented the castle to Jan from Sienna in 1441.
Then the castle changed hands — from the Górki family to the Żółkiewskis, Daniłowiczs and Sobieskis.
Jan the Third (June 2, 1624) and King Michał Korybut Wiszniowiecki (1639) were born there.

Rys z natury Napoleon Orda. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

OŁYKA

(G. Wołyńska)

Własność niegdyś Kiszków. Ołyka przeszła póżniej do Radziwiłłów. Mikołaj Czarny otrzymał tytuł Księcia od Cesarza Karola V r. 1549. Pierwszym ordynatem Ołyki był Ks. Stanisław Marszałek W. Litewski r. 1589. Kozacy zniszczyli miasto r. 1648. Zamek obronny założony został r. 1564. Kościół St Trójcy zbudował Ks. Albrecht Stanisław Radziwiłł Kanclerz W. Litewski r. 1635.

Autrefois propriété de la famille Kiszka. Ołyka passa plus tard aux Radziwill. Nicolas le Noir obtint le titre de Prince, de l'Empereur Charles V en 1549. Ołyka fut érigée en majorat pour le Prince Stanislas G. Maréchal de Lithuanie et ses descendants en 1589. Les Cosaques détruisirent la ville en 1648. Le château fort fut élevé en 1564. Le Prince Albert Stanislas G. Chancelier fonda l'église de la Ste Trinité en 1635.

АЛЫКА

(Валынская губерня)

Калісьці належала Кішкам, затым перайшла да Радзівілаў.
У 1549 годзе Мікалай Чорны атрымаў тытул князя ад караля Карла V.
Першым ардынатам Алыкі стаў у 1589 годзе князь Станіслаў, маршалак вялікі літоўскі.
Казакі знішчылі горад у 1648 годзе. Абарончы замак заложаны ў 1564 годзе.
Касцёл Святой Тройцы ў 1635 годзе пабудаваў князь Альбрэхт Станіслаў Радзівіл, канцлер вялікі літоўскі.

OLYKA

(Volyn province)

Once the estate belonged to the family of Kiszka, later was passed over to the Radziwiłłs.
Mikołaj the Black was granted the title of Duke from King Charles the Fifth in 1549.
Olyka's first governor was Duke Stanisław, Grand Marshal of Lithuania, in 1589.
The Cossacks plundered and burnt down the town in 1648. The fortified castle was founded in 1564.
St. Trinity Church was built by Duke Albrecht Stanisław Radziwiłł, Grand Chancellor of Lithuania, in 1635.

Rys z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

ALEXANDRÓWKA
(G. Kijowska)

Pałac nad rzeką Taśminą posiadłość Michała Grabowskiego literata

Chateau sur les bords de Taśmina propriété de Michel Grabowski homme de lettres

АЛЯКСАНДРАЎКА
(Кіеўская губерня)

Палац над ракой Тасмінай, сядзіба пісьменніка Міхала Грабоўскага.

ALEXANDROVKA
(Kiev province)

A palace on the Tasmina River, the estate of writer Michał Grabowski.

Rys. z natury Napoleon Orda | Lit. w Lit. M Fajansa w Warszawie

ANTONINY.

G. Wołyńska.

Pałac Hrabiny Maryi Alfredowej Potockiej z domu Xiężniczki Sanguszkowej. | Château de Madame la Comtesse Marie, épouse du Comte Alfred Potocki née Princesse Sanguszko.

АНТОНІНЫ

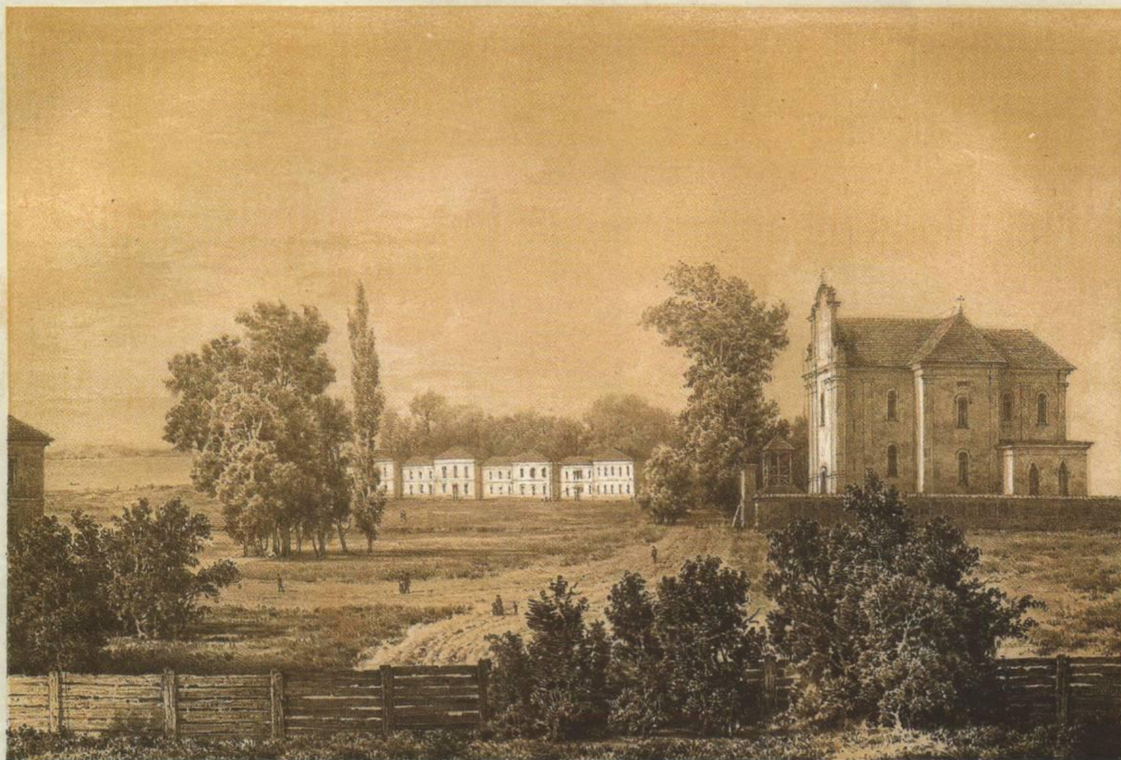
(Валынская губерня)

Палац графіні Марыі Альфрэдаўны Патоцкай з роду князёў Сангушкаў.

ANTONINY

(Volyn province)

The palace of Countess Maria Potocka nee Sanguszko.

Rys. z natury Napoleon Orda. | Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

OSWIEJ
(Gub: Witebska)

Oswiej należał do Wojewody Mścisławskiego Józefa Hrabiego Hylzena po którym w r. 1781 posiadłość ta przeszła na Szadurskich. Były tu szkoły, pensya panien i szpital. Staraniem właścicieli w skutek testamentu J. Hylzena, kilka tysięcy młodzieży obojej płci otrzymało szkolne wychowanie.

Oswiej appartenait à Joseph Comte Hylzen Voïevode Palatin de Mscesław. En 1781 passa aux Szadurski. Il s'y trouvait des écoles, une pension de jeunes filles et un hôpital. - Suivant le testament de J. Hylzen plusieurs milliers d'élèves de deux sexes furent élevés aux frais des propriétaires.

АСВЕЯ
(Віцебская губерня)

Асвея належала мсціслаўскаму ваяводу графу Юзафу Гільзену, пасля якога ў 1781 годзе перайшла да Шадурскіх. Тут існавалі школы, пансіён паненак і шпіталь. Некалькі тысяч хлопцаў і дзяўчат атрымалі школьнае выхаванне.

ASVYEYA
(Vitsebsk province)

Asvyeya belonged to Voevode of Mstislavl Jósef Hylzen. In 1781 the estate was passed over to the Szadurski family. It housed schools, a finishing school and a hospital. Several thousands of young girls and boys received school education there.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

OSTRÓG.

G. Wołyńska.

Ruiny Kościoła i Klasztoru Jezuitów założonego przez Annę Aloizę Chodkiewiczową z domu Xż. Ostrogska, tu złożyła zwłoki męża Jana Chodkiewicza sprowadzone z Chocima r. 1624

Les ruines de l'église et du couvent des Jésuites fondés par Anne Aloïze Chodkiewicz née Princesse d'Ostróg - ici réposent les cendres de Jean Chodkiewicz apportées de Chocim en 1624.

АСТРОГ

(Валынская губерня)

Руіны касцёла і кляштара езуітаў, заснаваных Ганнай Алаізай Хадкевіч з роду князёў Астрожскіх; тут яна пахавала мужа Яна Хадкевіча, прывезенага з Хоціма ў 1624 годзе.

OSTROG

(Volyn province)

The ruins of a Roman-Catholic church and a Jesuit monastery founded by Anna Aloiza Chodkiewicz nee Ostrogska; her husband Jan Chodkiewicz was killed in the Battle of Khotyn and was buried in Ostrog in 1624.

Rys z natury Napoleon Orda — Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

OSTRÓG
(G. Wołyńska)

Ruiny Zamku obronnego założonego przez Fedkę z Nieświesza Xięcia na Ostrogu w r. 1221. Ruina nosi datę 1325 r.

Les Ruines du Château fort construit en 1221 par Fedko de Nieświesz Prince d'Ostróg. La ruine porte la date de l'an 1325

АСТРОГ
(Валынская губерня)

Руіны абарончага замка, заснаванага ў 1221 годзе князем Федкам Астрожскім з Нясвіжа. Датаваны 1325 годам.

OSTROG
(Volyn province)

The ruins of the fortified castle was founded in 1221 by Duke Fedko Ostrogski from Nyasvizh. Dated back to 1325.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

BOHATERKA
(Gub. Kijowska)

БАГАТЫРКА
(Кіеўская губерня)

BOGATYRKA
(Kiev province)

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

BARAŃÓW NAD WISŁOKĄ
(Galicya)

Bogusław Jaksyca, wzniósł ten zamek r. 1135. przez Pomorzan wziętych w niewolę. Późniejszy dziedzic Paweł Gozdawczyk darował go Kazimierzowi W. Król oddaje Baranów Piotrowi Grzymalczykowi za uratowanie mu życia na wojnie. Litwini zburzyli zamek r. 1376. Gościł tu nieraz król Stefan Batory. Dobra przechodzą do Leszczyńskich 1575. Wiśniowieckich, Lubomirskich, Małachowskich, Firlejów, Sanguszków, Krasickich, nakoniec Dolańskich. Tu była założoną drukarnia roku 1628.

Boguslas Jaksyca, fonda ce château en 1135, les prisonniers de guerre faits en Poméranie le construisirent. Paul Gozdawczyk l'offrit à Casimir le G^d. qui en fit don à Pierre Grzymalczyk, pour lui avoir sauvé la vie dans la guerre. Les Lithuaniens détruisent ce fort en 1376. Le roi Etienne Batory y séjournait. Baranów passa successivement aux Leszczyński 1575. Wiszniowiecki, Lubomirski, Małachowski, Firlej, Sanguszko, Krasicki, en fin aux Dolański. Il y avait ici une imprimerie fondée en 1628.

БАРАНАЎ НАД ВІСЛОКАЙ
(Галіцыя)

Багуслаў Яксыца ўзвёў гэты замак у 1135 годзе палоннымі паморцамі.
Пазнейшы ўласнік Павел Газдаўчык падарыў яго Казіміру Вялікаму.
Кароль аддае Баранаў Пятру Грымальчыку ў знак удзячнасці за выратаванне яму жыцця на вайне.
Літвіны разбурылі замак у 1376 годзе. Тут не раз гасцяваў кароль Стафан Баторый.
Маёмасць пераходзіла да Ляшчынскіх (1575), Вішнявецкіх, Любамірскіх, Малахоўскіх, Фірлеяў, Сангушкаў, Красіцкіх, урэшце да Далянскіх. У 1628 годзе тут была заснавана друкарня.

BARANÓW ON THE WISŁOKA RIVER
(Galicia)

Bogusław Jaksyca used Pomeranian captives to build the castle in 1135.
The next owner Pavel Gozdawczyk presented the castle to Casimir the Great.
The King gave the castle to Piotr Grzymalczyk as an expression of gratitude for saving his life at war.
The Lithuanians ruined the castle in 1376. King Stefan Batory stayed at the castle.
The estate changed hands of the Leszczyńskis (1575), Wiszniowieckis, Lubomirskis, Małachowskis, Firlejs, Sanguszkos, Krasickis and finally the Dolańskis. A printing house was opened there in 1628.

Rys. z natury Napoleon Orda

Litw Lit M. Fajansa w Warszawie.

BORSZCZAJÓWKA NAD RZEKĄ ROSIĄ
(Gub. Kijowska)

Tu Mazepa kazał ściąć d.14 Lipca Jskrę pułkownika pułku Półtawskiego i Koczubeja Sędziego głównego Armii Kozackiej. Mazepa ich poświęcił zemście za to że go oskarżali o zdradę w czasie wojny Piotra W. z Karolem XII r 1708 Własność Hr. Generała Adama Rzewuskiego

C'est ici qui Mazepa fit decapiter le 14 Juillet Jskra Colonel du regiment de Pultawa et Koczubej le juge général de l'armée. Mazepa les sacrifia à sa vengeance parce qu'ils l'avaient accusé de trahison pendant la guerre de Pierre le Grand contre Charles XII en 1708. Propriété du Comte Général Adam Rzewuski

БАРШЧАЁЎКА НАД РАКОЙ РОСЬ

(Кіеўская губерня)

Тут Мазепа 14 ліпеня загадаў пакараць смерцю Іскру, палкоўніка Палтаўскага палка, і Качубея, генеральнага суддзю казацкай арміі. Мазепа адпомсціў ім за тое, што яго ў 1708 годзе абвінавацілі ў здрадзе ў час вайны Пятра Вялікага з Карлам XII. Уласнасць графа генерала Адама Ржавускага.

BORSCHAYOVKA ON THE ROS RIVER

(Kiev province)

On July 14, Mazepa ordered to execute Iskra, Colonel of the Poltava regiment, and Kochubey, chief judge of the Cossack Army. In that way Mazepa took revenge for their accusing him of treason in 1708 during the war led by Peter the Great against Charles XII. The estate of Count General Adam Rzewuski.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

BIAŁOPOLE.
(G. Kijowska.)

Starożytne Zamczysko na którym stoi Kościół wzniesiony przez Hr Wincentego Tyszkiewicza Referendarza W.X.L.

Ancien Chateau-fort. L'eglise fut erigée par le Comte Vincent Tyszkiewicz Référandaire de la Lithuanie.

БЕЛАЕ ПОЛЕ

(Кіеўская губерня)

Старажытнае замчышча, на якім стаіць касцёл, збудаваны графам Вінцэнтам Тышкевічам, рэферэнцыем Вялікага княства Літоўскага.

BILE POLYE

(Kiev province)

Count Wincent Tyszkiewicz, adviser in the Great Duchy of Lithuania, built a Roman-Catholic church in the place of the former ancient castle.

BIAŁOŁÓWKA.
(G. Kijowska.)

Zamek obronny, założony w XVII wieku przez X. Annę z Chodkiewiczow Korecką dla schronienia uciekającym rodakom z niewoli pogańskiej. W ostatnich czasach należała do Hr Potockich Hermana i Józefa.

Château fort construit au XVII siècle par la P^sse Anna Korecka née Chodkiewicz comme asile pour les concitoyens fugitifs des prisons Turques et Tartares. En dernier lieu Białołówka fut la propriété des C^tes Potocki Hermann et Joseph.

БЕЛАЛОЎКА
(Кіеўская губерня)

Абарончы замак, закладзены ў XVII стагоддзі княгіняй Ганнай Карэцкай (з Хадкевічаў) для прытулку землякоў, якія ўцяклі з паганскай няволі. У апошні час належала графам Герману і Юзафу Патоцкім.

BILOLOVKA
(Kiev province)

A fortified castle was founded in the 17th century by Duchess Anna Korecka nee Chodkiewicz as an asylum for the countrymen who ran away from captivity. The estate belonged to Dukes German and Józef Potockis.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

BIAŁOCERKIEW.

G. Kijowska.

Na starem Zamczysku z czasów Olgierda założonem r. 1331 stoi Kościół katolicki fundowany r. 1550 przez Frederyka Prońskiego

Sur les ruines du château-fort érigé en 1331 des temps d'Olgierd, fut fondée une Eglise catholique en 1550 par Frédéric Proński.

БЕЛАЯ ЦАРКВА

(Кіеўская губерня)

На старым замчышчы з часоў Альгерда стаіць закладзены ў 1331 годзе касцёл, фундаваны ў 1550 годзе Фрэдэрыкам Пронскім.

BILA TSERKOV

(Kiev province)

A Roman-Catholic church in the place of a former castle. Founded in 1331 during the rule of Olgerd. In 1550, the church was fortified by Frederic Proński.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

BERESTECZKO, nad rzeką Styrem
(Gub. Wołyńska.)

Plac bitwy Króla Jana Kazimierza z Bohdanem Chmielnickim 28 Czerwca 1651 r. w której poległo 30.000 Tatarów i Kozaków. Zabrał im król 40. dział. Pomnik grobowy Alexandra księcia Prońskiego kasztelana Trockiego, aryanina podług zwyczaju tej sekty pochowanego na szczerem polu W oddaleniu, pomnik 5000 dziewic zamęczonych przez Tatarów.

Champ de bataille du roi Jean Casimir avec Bohdan Chmielnicki en 1651 le 28 Juin Ici succombèrent 30.000 Tartares et Cosaques, le roi leur prit 40 Canons. Monument sépulcral du Prince Alexandre Proński Castellan de Troki, Arien, enterré selon l'usage de cette secte en plein champ. Dans le lointain, monument de 5000 vierges massacrées par les Tartares.

БЕРАСТЭЧКА НАД РАКОЙ СТЫР

(Валынская губерня)

Месца бітвы караля Яна Казіміра з Багданам Хмяльніцкім 28 чэрвеня 1651 года, у якой загінула 30 тысяч татараў і казакаў. Трафеі каралеўскага войска склалі 40 гармат. Надмагілле Аляксандра, князя Пронскага, кашталяна трокскага, арыяніна, пахаванага паводле традыцыі гэтай плыні ў чыстым полі. У аддаленні — помнік 5 тысячам дзяўчат, закатаваных татарамі.

BERESTECHKO ON THE STYR RIVER

(Volyn province)

The place of the battle between King Jan Casimir and Bogdan Khmelnitsky on June 28, 1651 which saw 30 thousands of the Tatars and Cossacks killed. The salvage of the King Army featured 40 cannons. The headstone of Alexander, Duke of Pronsk, Castellan of Troki, the Arian follower who was buried in the open country by the traditions of this religious trend. In the distance there is a monument to five thousand girls tortured to death by the Tatars.

Rys z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M Fajansa w Warszawie

BIECZ NAD RZEKĄ ROPĄ
(Galicya)

W r. 1125. Biecz i okolice spustoszone zostały przez Wołodara Ks. Przemyślskiego. Miasto oddane jest kapitule Krakowskiej roku 1294. W roku 1311, przyłączone do dóbr królewskich. W 1400 r. powtórzone tu zostały przez poselstwa układy małżeństwa króla Jagiełły z Anną hr. Cylejską. Okrągła baszta widoczna na rysunku należała do domu, gdzie się urodził Marcin Kromer sekretarz trzech królów i dziejopis w roku 1512.

Biecz fut ravagé en 1125, par Volodar prince de Przemyśl. En 1294 donné en propriété au Châpitre de Cracovie puis repris en 1311, et annexé aux biens de la couronne. En 1400, les envoyés du roi Jagiełło reitérèrent ici les arrangements de son mariage avec Anne comtesse de Cilli. La tour ronde représentée sur le dessin faisait partie de la maison où naquit Martin Kromer historien et sécrétaire de trois rois, l'an 1512.

БЕЧ НАД РАКОЙ РОПАЙ
(Галіцыя)

У 1125 годзе Беч і ваколіцы былі спустошаны князем пшамысльскім Валадаром. Гэты горад – кракаўскі капітул з 1294 года. У 1311 годзе далучаны да каралеўскай маёмасці. У 1400 годзе тут былі праведзены паўторныя перамовы паслоў наконт жаніцьбы караля Ягайлы з Ганнай Цылейскай. Бачная на малюнку акруглая вежа стаіць каля дома, у якім у 1512 годзе нарадзіўся Марцін Кромер, сакратар трох каралёў, гісторык.

BIECZ ON THE ROPA RIVER
(Galicia)

In 1125, Biecz and its neighborhood were plundered by Prince of Przemysl Wołodar. The town was the chapter of Kraków since 1294. In 1311, the place was transferred to the royal ownership. In 1400, the town was the venue of the ambassadorial negotiations regarding the marriage of Władysław Jagiełło and Anna of Celje. Marcin Kromer, the personal secretary of three kings, historian, was born in 1512 in a tower seen in the picture.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

BUKI NAD RZEKĄ RASTAWICA
(Guber. Kijowska)

Miejsce zasiane znaczną ilością mogił przedhistorycznych. Jest tu zamczysko stare, do którego przywiązana jest legenda o niejakim Xięciu udzielnym, władającym tą krainą. Teraz własność Stanisława Abramowicza.

Emplacement d'un ancien château fort que la legende dit avoir été occupé jadis par un prince regnant. Cet endroit est parsemé de tumulus anti-historiques. Buki appartient actuellement à Stanislas Abramowicz.

БУКІ НАД РАКОЙ РАСТАВІЦАЙ
(Кіеўская губерня)

Мясціны вядомы значнай колькасцю дагістарычных магіл. Ёсць тут старое замчышча, з якім звязана легенда пра нейкага ўдзельнага князя, які валодаў гэтымі землямі. Зараз — уласнасць Станіслава Абрамовіча.

BUKI ON THE RASTAVITSA RIVER
(Kiev province)

The place is well-known for a number of prehistoric graves. A legend about some appanage prince who owned those lands is connected with an old castle hill. The property of Stanisław Abramowicz.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

BUCZACZ NAD RZEKĄ STRYPĄ
(Galicya)

Ojcowizna znakomitej rodziny Buczackich herbu Habdank. Jakób biskup Płocki z r. 1542 był ostatnim jej potomkiem. Po zdobyciu Kamieńca, Mahomet IV. r. 1672 stanął tu obozem i zawarł traktat nieszczęśliwy dla Polski. Powtórnie zajęli Turcy to miasto r. 1675, i ostatecznie zamek zburzyli. Tu Jan III stojąc obozem r. 1687, składał rady wojenne, względem zdobycia Kamieńca. Przeszedł Buczacz w posiadanie Mikołaja Potockiego starosty Kaniowskiego, który tu ufundował klasztor Bazylianów z konwiktem dla nauk 10 uczniów szlacheckich.

Patrimoine de la famille des Buczacki, armes Habdank. Jacques évêque de Płock en fut le dernier rejeton 1542. Mahomet IV campa ici l'an 1672 et signa un malheureux traité avec la Pologne. En 1675 les Turcs s'emparèrent de nouveau de la ville et détruisirent le château. Jean III y tint en 1687 un conseil de guerre dont le but était la prise de Kamieniec. Buczacz passa à Nicolas Potocki staroste de Kaniów. Il y fonda un couvent pour les moines de S-t Basile avec une école pour des enfants nobles.

БУЧАЧ НАД РАКОЙ СТРЫП
(Галіцыя)

Спадчына вядомага роду Бучацкіх герба «Габданк». Якуб, біскуп плоцкі, з 1542 года быў апошнім яго нашчадкам. Захапіўшы Камянец, Магамет IV у 1672 годзе стаў тут абозам і навязаў нявыгадную для Польшчы дамову. Другі раз туркі занялі гэты горад у 1675 годзе і канчаткова разбурылі замак. Тут у 1687 годзе, стоячы абозам, Ян III праводзіў ваенныя нарады, каб адваяваць Камянец. Бучач перайшоў у валоданне Мікалая Патоцкага, старосты канеўскага, які заснаваў тут кляштар базыльянаў з пансіёнам для навучання 10 шляхецкіх дзяцей.

BUCHACH ON THE STRYP RIVER
(Galicia)

The estate of the famous Buczacki family of the Abdank coat of arms. Jakób, Bishop of Płock, was its last descendant (1542). Having conquered Kamenets, Mahomet IV and his army stayed there and imposed a treaty unfavourable for Poland. The next time the Turks seized the town in 1675 and ruined the castle once and for all. In 1687, Jan III sent his army there to win Kamenets back. Later Buchach went into the ownership of Mikołaj Potocki, Governor of Kanyov. There he founded a monastery of the Basilians and a boarding school for 10 noble children.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

BENDZIN NAD CZARNĄ PRZEMSZĄ

(Polska)

Gubernia Piotrkowska

Zamek zbudowany przez Bolesława Watydliwego w połowie XIII w. wzmocniony został przez Kaźimierza W-go który miasto przy nim założył. Tu Jan III idąc na odsiecz Wiednia 1683. spotkany został przez posła Cesarskiego Carafę błagającego Króla o szybką pomoc. Zamek zrujnowany przez Szwedów, należał w r. 1836 do Edwarda Hr. Raczyńskiego.

Le Château élevé par Boleslas le pudique au XIII siècle fut fortifié par Casimir le Grand qui y fonda la ville — Jean III en route pour Vienne 1683 y fut rencontré par l'Ambassadeur Impérial Carafa suppliant le roi d'accélerer son secours. Le château detruit par les Suédois appartenait au Comte Edouard Raczyński 1836.

БЭНДЗІН НАД ЧОРНАЙ ПРЭМШАЙ

(Польшча, Пётркаўская губерня)

Замак збудаваны Баляславам Сарамлівым у сярэдзіне XIII стагоддзя, умацаваны Казімірам Вялікім, які заснаваў каля замка горад. Тут Ян III, ідучы на абарону Вены ў 1683 годзе, сустрэўся з імператарскім паслом Царафам, які прасіў караля аб неадкладнай дапамозе. Замак зруйнаваны шведамі, належаў у 1836 годзе графу Эдварду Рачынскаму.

BENDZIN ON THE CZARNA PRZEMSZA RIVER

(Poland, Piotrkow province)

The castle was built by Bolesław the Shy in the mid 18th century, fortified by Casimir the Great who founded a town around the castle. On his way to defend Vienna in 1683 Jan III met with Emperor's Ambassador Caraf who asked the King for immediate help. The castle was ruined by the Swedes. In 1836 the place was owned by Count Edward Raczyński.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

BUKI NAD RZEKĄ RASTAWICA

(Guber. Kijowska)

Miejsce zasiane znaczną ilością mogił przedhistorycznych._ Jest tu zamczysszcze stare, do którego przywiązana jest legenda o niejakims Xięciu udzielnym, władającym tą krainą._ Teraz własność Stanisława Abramowicza.

Emplacement d'un ancien château fort que la legende dit avoir été occupé jadis par un prince regnant. Cet endroit est parsemé de tumulus anti-historiques. Buki appartient actuellement à Stanislas Abramowicz.

БУКІ НАД РАКОЙ РАСТАВІЦАЙ

(Кіеўская губерня)

Мясціны вядомы значнай колькасцю дагістарычных магіл. Ёсць тут старое замчышча, з якім звязана легенда пра нейкага ўдзельнага князя, які валодаў гэтымі землямі. Зараз — уласнасць Станіслава Абрамовіча.

BUKI ON THE RASTAVITSA RIVER

(Kiev province)

The place is well-known for a number of prehistoric graves. A legend about some appanage prince who owned those lands is connected with an old castle hill. The property of Stanisław Abramowicz.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

BUCZACZ NAD RZEKĄ STRYPĄ
(Galicya)

Ojcowizna znakomitej rodziny Buczackich herbu Habdank. Jakób biskup Płocki z r. 1542 był ostatnim jej potomkiem. Po zdobyciu Kamieńca, Mahomet IV. r. 1672 stanął tu obozem i zawarł traktat nieszczęśliwy dla Polski. Powtórnie zajęli Turcy to miasto r. 1675, i ostatecznie zamek zburzyli. Tu Jan III stojąc obozem r. 1687, składał rady wojenne, względem zdobycia Kamieńca. Przeszedł Buczacz w posiadanie Mikołaja Potockiego starosty Kaniowskiego, który tu ufundował klasztor Bazyljanów z konwiktem dla nauk 10 uczniów szlacheckich.

Patrimoine de la famille des Buczacki, armes Habdank. Jacques évêque de Płock en fut le dernier rejeton 1542. Mahomet IV campa ici l'an 1672 et signa un malheureux traité avec la Pologne. En 1675 les Turcs s'emparèrent de nouveau de la ville et détruisirent le château. Jean III y tint en 1687 un conseil de guerre dont le but était la prise de Kamieniec. Buczacz passa à Nicolas Potocki staroste de Kaniów. Il y fonda un couvent pour les moines de S-t Basile avec une école pour des enfants nobles.

БУЧАЧ НАД РАКОЙ СТРЫП
(Галіцыя)

Спадчына вядомага роду Бучацкіх герба «Габданк». Якуб, біскуп плоцкі, з 1542 года быў апошнім яго нашчадкам. Захапіўшы Камянец, Магамет IV у 1672 годзе стаў тут абозам і навязаў нявыгадную для Польшчы дамову. Другі раз туркі занялі гэты горад у 1675 годзе і канчаткова разбурылі замак. Тут у 1687 годзе, стоячы абозам, Ян III праводзіў ваенныя нарады, каб адваяваць Камянец. Бучач перайшоў у валоданне Мікалая Патоцкага, старосты канеўскага, які заснаваў тут кляштар базыльянаў з пансіёнам для навучання 10 шляхецкіх дзяцей.

BUCHACH ON THE STRYP RIVER
(Galicia)

The estate of the famous Buczacki family of the Abdank coat of arms. Jakób, Bishop of Płock, was its last descendant (1542). Having conquered Kamenets, Mahomet IV and his army stayed there and imposed a treaty unfavourable for Poland. The next time the Turks seized the town in 1675 and ruined the castle once and for all. In 1687, Jan III sent his army there to win Kamenets back. Later Buchach went into the ownership of Mikołaj Potocki, Governor of Kanyov. There he founded a monastery of the Basilians and a boarding school for 10 noble children.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

BENDZIN NAD CZARNĄ PRZEMSZĄ

(Polska)

Gubernia Piotrkowska

Zamek zbudowany przez Bolesława Wstydliwego w połowie XIII w. wzmocniony został przez Kazimierza W-go który miasto przy nim założył. Tu Jan III idąc na odsiecz Wiednia 1683. spotkany został przez posła Cesarskiego Carafę błagającego Króla o szybką pomoc. Zamek zrujnowany przez Szwedów, należał w r. 1836 do Edwarda Hr. Raczyńskiego.

Le Château élevé par Boleslas le pudique au XIII siècle fut fortifié par Casimir le Grand qui y fonda la ville — Jean III en route pour Vienne 1683 y fut rencontré par l'Ambassadeur Impérial Carafa suppliant le roi d'accélerer son secours. Le château detruit par les Suédois appartenait au Comte Edouard Raczyński 1836.

БЭНДЗІН НАД ЧОРНАЙ ПРЭМШАЙ

(Польшча, Пётркаўская губерня)

Замак збудаваны Баляславам Сарамлівым у сярэдзіне XIII стагоддзя, умацаваны Казімірам Вялікім, які заснаваў каля замка горад. Тут Ян III, ідучы на абарону Вены ў 1683 годзе, сустрэўся з імператарскім паслом Царафам, які прасіў караля аб неадкладнай дапамозе. Замак зруйнаваны шведамі, належаў у 1836 годзе графу Эдварду Рачынскаму.

BENDZIN ON THE CZARNA PRZEMSZA RIVER

(Poland, Piotrkow province)

The castle was built by Bolesław the Shy in the mid 18th century, fortified by Casimir the Great who founded a town around the castle. On his way to defend Vienna in 1683 Jan III met with Emperor's Ambassador Caraf who asked the King for immediate help. The castle was ruined by the Swedes. In 1836 the place was owned by Count Edward Raczyński.

Rys z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

BIAŁA SZLACHECKA.
(Polska).
Gubernia Piotrkowska.

Miejsce urodzenia dwóch zasłużonych krajowi mężów jako wojowników i pisarzy, Marcina i Joachima Bielskich herbu Prawdzic przydomku Wolski. Marcin pierwszy pisał kronikę kraju w ojczystym języku. Umarł 1576. Syn Joachim doprowadził dzieje do panowania Zygmunta III. Dom ich niewielki murowany, został spalony—powtórnie odbudowany kosztem króla Zygmunta III. Ciała Bielskich spoczywają w bliskim kościele Pajęczna.

Lieu de naissance de Martin et Joachim Bielski — tous deux célèbres ecrivains et guerriers. Martin fut le premier qui ecrivit la chronique du pays en polonais, mourut 1576. Son fils Joachim continua l'histoire jusqu'à Sigismond III. Leur modeste maison fut brûlée et rebâtie aux frais de Sigismond III. Leurs corps reposent non loin dans l'eglise de Pajęczno.

БЯЛА-ШЛЯХЕЦКА
(Польшча, Пётркаўская губерня)

Месца нараджэння двух заслужаных дзеячаў — воінаў і пісьменнікаў Марціна і Іахіма Бельскіх герба «Праўдзіц» (прыдомак Вольскія). Марцін першым напісаў хроніку Айчыны на роднай мове. Памёр у 1576 годзе. Сын Іахім прадоўжыў напісанне гісторыі да праўлення Жыгімонта III. Іх невялікі мураваны дом быў спалены, адбудаваны нанова на сродкі Жыгімонта III. Бельскія пахаваны ў касцёле ў Паенчне, які знаходзіцца непадалёку ад іх радавога маёнтка.

BIAŁA SZLACHECKA
(Poland, Piotrkow province)

The birth place of two outstanding men — soldiers and writers Marcin and Joachim Belskis of the Prawdzic coat of arms. Marcin was the first to write the historic chronicles in his native language. Died in 1576. His son Joachim continued writing the history about the rein of Sigismund III. Their small house was burnt down but built anew with financial assistance from Sigismund III. The Belskis were buried in a Roman-Catholic church in Pajęczna not far from their family estate.

Rys z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

BIAŁYNICZE

(G. Mohilewska)

Miasteczko nad Drucią. Dawniej własność XX. Sapiehów. Kościół niegdyś Karmelitów słynny cudownym obrazem N.M.Panny fundował tu Lew X. Sapieha kanclerz W.Litewski w 1623 r. Później własność XX. Ogińskich.

Petite ville sur la Druć. Anciennement propriété de princes Sapieha. L'église jadis de Carmes célèbre par une image miraculeuse de la Sainte Vierge fut fondée en 1623 Par Leon prince Sapieha Grand chancellier de Lithuanie. Ensuite propriété des princes Ogiński

БЯЛЫНІЧЫ

(Магілёўская губерня)

Мястэчка над Друццю. Колішняе ўладанне князёў Сапегаў. Былы касцёл кармелітаў, які славіўся цудатворным абразом Найсвяцейшай Дзевы Марыі, заснаваў князь Леў Сапега, канцлер вялікі літоўскі ў 1623 годзе. Пазней уласнасць князёў Агінскіх.

BYALYNICHY

(Magilyou province)

The place on the Druts River was once the property of the Sapieha family. The former Carmelite church famous for wonder-working icon of Holy Virgin Mary was founded by Grand Chancellor of Lithuania Lew Sapieha in 1623. Later the place was owned by the Ogiński family.

Rys: z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

BERDYCZEW
(G. Kijowska)

Kościół i Klasztór obronny XX. Karmelitów założony przez Janusza Tyszkiewicza 1630 r. po jego powrocie z niewoli Tureckiéj

Eglise et Cloitre fortifié des PP. Carmelites fondés par Jean Tyszkiewicz 1630 à son retour de Turquie où il avait été prisonnier de guerre.

БЯРДЗІЧАЎ
(Кіеўская губерня)

Карміліцкія касцёл і кляштар абарончага тыпу, закладзеныя Янушам Тышкевічам у 1630 годзе пасля яго вяртання з турэцкага палону.

BERDICHEV
(Kiev province)

A fortified church and a monastery of the Order of the Carmelites were founded by Janusz Tyszkiewicz in 1630 after he was released from the Turk captivity.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

BEREZA KARTUZKA
(G. Grodzieńska)

Klasztor Kartuzów założony r. 1618 przez X. Lwa Sapiehę w pięknéj i bogatéj okolicy nad rzeką Jasiołdą, roku 1706 zdobywany przez Karola XII Króla Szwedzkiego.

Couvent de Chartreux fondé en 1618 par le Prince Léon Sapieha dans une belle et riche contrée sur les bords de la rivière Jasiołda. Il fut assiégé en 1706 par Charles XII roi de Suède

БЯРОЗА-КАРТУЗСКАЯ

(Гродзенская губерня)

Кляштар картэзіянцаў закладзены ў 1618 годзе князем Львом Сапегам у прыгожай і багатай ваколіцы над ракой Ясельдай. У 1706 годзе заваяваны шведскім каралём Карлам XII.

BYAROZA KARTUZSKAYA

(Grodna province)

A Carthusian monastery was founded in 1618 by Lew Sapieha in a beautiful area on the Yasyelda River. In 1706 was conquered by Swedish King Charles XII.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

WOŁODARKA
(G. Kijowska)

Posiadłość P. Leopolda Abramowicza, Ogród nad rzeką Rosią.

Propriété de Mr Léopold Abramowicz Le Jardin est situé sur les bords de la rivière Roś

ВАЛАДАРКА
(Кіеўская губерня)

Сядзіба Леапольда Абрамовіча. Парк над ракой Рось.

VOLODARKA
(Kiev province)

The estate of Leopold Abramowicz. The park on the Ros River.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit w Lit M. Pajansa w Warszawie.

WĘGROWIEC NAD RZEKĄ WEŁNĄ
(Księstwo Poznańskie)

Starożytny kościół Panny Maryi, założony w r. 1381. Dawne opactwo Cystersów z kościołem i klasztorem z r. 1396. Tu się urodził w r. 1540, ksiądz Jakób Wujek, tłumacz Pisma Świętego — umarł r. 1597.

Vieille église de Notre Dame, fondée en 1381. Ancienne Abbaye des Cisterieus de l'an 1396. Lieu de naissance du prêtre Jacob Wujek, traducteur de la sainte écriture — né en 1540. mort en 1597.

ВЕНГРОВЕЦ НАД РАКОЙ ВЭЛНАЙ
(Пазнанскае княства)

Старадаўні касцёл Дзевы Марыі, закладзены ў 1381 годзе.
Старажытнае абацтва ордэна цыстэрцыянцаў з касцёлам і кляштарам з 1396 года.
Тут у 1540 годзе нарадзіўся князь Якуб Вуек, перакладчык Святога Пісання. Памёр у 1597 годзе.

WĘGROWIEC ON THE WEŁNA RIVER
(Poznań province)

The ancient Virgin Mary Cathedral was founded in 1381.
Since 1396 an abbey of the Cistercian Order with a church and a monastery.
Prince Jakób Wujek, a translator of the Holy Bible, was born there in 1540. Died in 1597.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

WENECYJA NAD JEZIORAMI

(Księstwo Poznańskie)

Niedaleko Gąsawy miał tu być dognany roku 1227 Leszek Biały i zabity przez Świątopełka księcia Pomorskiego. Inni śmierć jego przytaczają na polach Marcinkowo. Mieszkał w zamku opryszek zwany Jaśko z Poznania, który tyle zrządzał bezprawia, że od niego powstało przysłowie: *Straszny jak Djabeł Wenecki.* Jaśko był ukarany z rozkazu Jagiełły.

Dans les environs de Gąsawa en 1227 Leszek Biały fut poursuivi et tué par Świątopełk prince de Poméranie. Les autres chroniques indiquent sa mort sur les champs de Marcinkowo. Dans ce château habitait un bandit nommé Jaśko de Posen. De lui vint le proverbe polonais (Terrible comme le diable de Venise). Il fut puni par l'ordre de Jagiełło.

ВЕНЕЦЫЯ НАД АЗЁРАМІ

(Пазнанскае княства)

Недалёка ад Гансавы, кажуць, тут быў дагнаны ў 1227 годзе Лешак Белы і забіты Святаполкам, князем паморскім. Іншыя яго смерць адносяць на палі Марцінкова.
Жыў у замку разбойнік, званы Яська з Познані,
які ўчыніў столькі злога, што ад яго пайшла прымаўка: страшны, як д'ябал венецкі.
Яська быў пакараны смерцю па загаду Ягайлы.

WENECYJA ON THE LAKES

(Poznań province)

A legend says that Duke Świątopołk of Pomerania caught up and killed Leszek the White not far from Gąsawa.
Others say he was killed in the fields of Marcinkowo. The robber dubbed Jaśko from Poznań was said to live there.
He did so much evil that there was even a saying: cruel as the devil from Wenecyja.
Jaśko was executed on the orders from Jagiełło.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit. M. Fajansa w Warszawie

WILNO

Dolny zamek założony przez W. X. Gedymina r. 1322. Odbudowany 1505 przez Alexandra Jagiellończyka dla żony Heleny córki Jwana Wasylewicza. Tu mieszkali Królowie Zygmunt I i Zygmunt August. Zniszczony za Wojny Szwedzkiej 1661. Stał w murach do r. 1797 przytykając murami do Kaplicy S. Kazimierza. Zrysowany z natury przez Architekta Rossa r. 1793.

Le Château inferieur representé ici a été fondé par le Grand duc Gedymin en 1332. Reconstruit en 1505 par le roi Alexandre Jagiellon pour sa femme Hélène fille du Car Jwan Wasilewicz. Il devint la demeure des rois Sigismund I et Sigismond Auguste. Detruit pendant les guerres de Suede en 1661. Les ruines attenantes à la chapelle de St. Casimir existaient encore en 1797. Le dessin que nous offrons ici a été fait par l'architecte Ross en 1793.

ВІЛЬНЯ

Ніжні замак заснаваны вялікім князем Гедзімінам у 1322 годзе.
Адбудаваны ў 1505 годзе Аляксандрам Ягелончыкам для жонкі Алены, дачкі Івана Васільевіча.
Тут жылі каралі Жыгімонт I і Жыгімонт Аўгуст. Знішчаны ў шведскую вайну ў 1661 годзе.
Стаяў у руінах да 1797 года, прымыкаючы да капліцы Святога Казіміра.
Намаляваны з натуры архітэктарам Росам у 1793 годзе.

WILNO

The lower castle was founded by Grand Duke Giedymin in 1322.
Rebuilt in 1505 by Aleksander Jagiellończyk for his wife Helena, the daughter of Ivan the Terrible.
There lived Kings Sigismund I and Sigismund Augustus. Destroyed during the Swedish war in 1661.
Remained ruined until 1797 near St. Casimir church. Painted from nature by architect Ross in 1793.

Rys. z natury Napoleon Orda

Litw. Lit. M. Fajansa w Warszawie.

WINNAGÓRA

(Księstwo Poznańskie)

Własność, nadana przez Napoleona I Generałowi Henrykowi Dąbrowskiemu za zasługi i waleczność. Urodził się 29 Sierpnia 1755 r., umarł w Winnejgórze 26 Czerwca 1818 r. Spoczywa ciało jego w kaplicy, przybudowanej do kościoła, założonego w r. 1357.

Propriété donnée par Napoleon I en appanage au Général Henri Dąbrowski pour ses mérites militaires. Dąbrowski naquit en 1755 le 29 août, mourut à Winnagóra le 26 Juin 1818. Son corps repose dans la Chapelle, attenante à l'eglise, qui fut fondée en 1357.

ВІННАГОРА

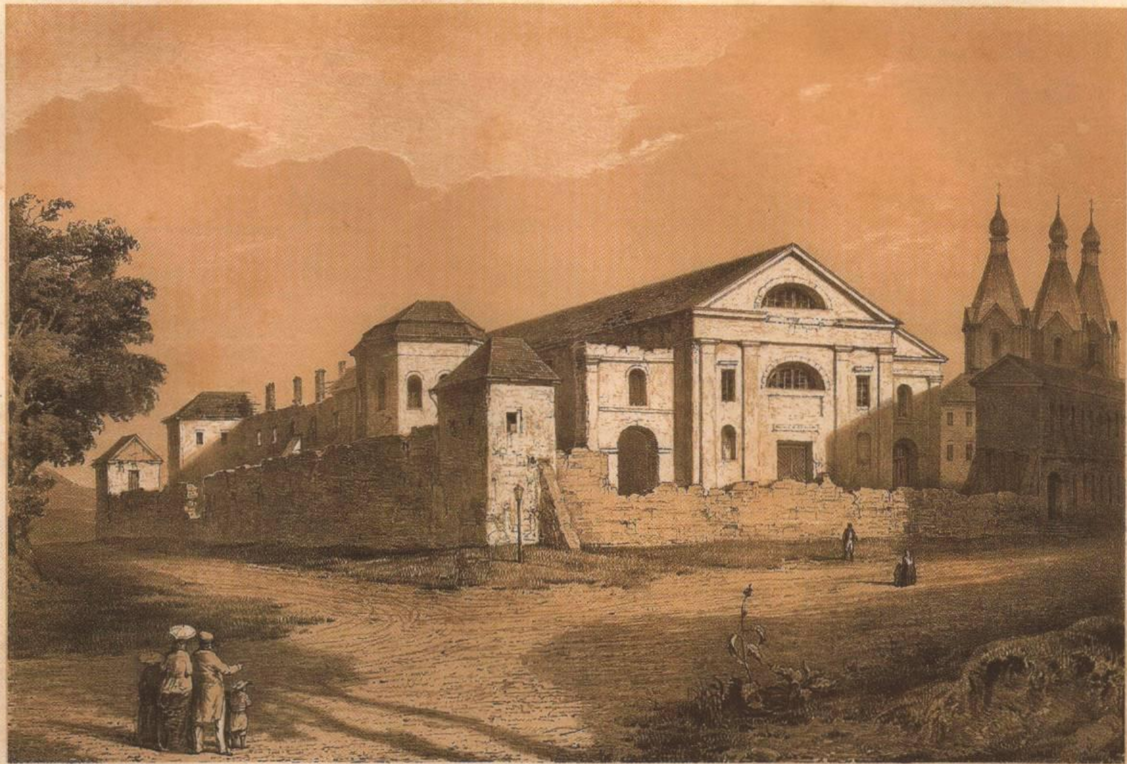
(Пазнанскае княства)

Уласнасць, нададзеная Напалеонам І Генрыху Дамброўскаму за заслугі і адвагу. Нарадзіўся 29 жніўня 1755 года, памёр у Віннагоры 26 чэрвеня 1818 года. Яго цела спачывае ў капліцы, прыбудаванай да касцёла, узведзенага ў 1357 годзе.

WINNAGÓRA

(Poznań province)

The property granted by Napoleon I to Henryk Dąbrowski for his services and courage. Was born on August 29, 1755, died in Winnagóra on June 26, 1818. He was buried in the chapel built near the church founded in 1357.

Rys z natury Napoleon Orda

Litw Lit.M.Fajansa w Warszawie

WINNICA
(G.Podolska)

Ruiny murów Pojezuickich założonych r.1618,tu były niegdyś Szkoły Publiczne.

Les ruines d'un Couvent des Jésuites fondé en1618,il y avait jadis une Ecole Publique

ВІННІЦА

(Падольская губерня)

Руіны муроў езуіцкага кляштара, заснаванага ў 1618 годзе. Калісьці тут месціліся публічныя школы.

VINNITSA

(Podolsk province)

The ruins of the walls of a Jesuit monastery founded in 1618. Once it housed civic schools.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

WIŚNICZ
(Galicya)

Posiadłość znakomitej rodziny Kmitów, z których Piotr W-da Krakowski Marszałek W. K. starożytny zamek odnowił i obwarował. Dom Kmity był otwarty dla uczonych rodaków. Wiśnicz został kupiony przez Ks. Lubomirskich r. 1590. Ks. Stanisław w skutek ślubu uczynionego na wojnie Chocimskiej r. 1621 założył kościół Karmelitów i tu został pochowany. Gmach obronny był zamieszkany do r. 1780 przez Elżbietę z Ks. Czartoryskich Lubomirską, która przeniosła swoją rezydencyę do Łańcuta.

Propriété de la famille des Kmita dont Pierre palatin de Cracovie et Maréchal de la couronne restaura l'ancien château et le fortifia. Ce château etait ouvert aux savants polonais. Le prince Lubomirski acheta Wiśnicz en 1590. Le prince Stanislas ayant fait voeu pendant la guerre de Chocim en 1621 de construire une église, fonda celle, des Carmes où se trouve son tombeau. Le château était habité en 1780 par la P-sse Elisabette Lubomirska née Czartoryska qui choisit plustard Łańcut pour sa résidence.

ВІСНІЧ
(Галіцыя)

Маёнтак слыннага роду Кмітаў, адзін з якіх, Пётр, ваявода кракаўскі, маршалак вялікі каронны, адбудаваў і ўмацаваў старажытны замак. Дом Кмітаў быў адчынены для адукаваных землякоў. Вісніч быў куплены князем Любамірскім у 1590 годзе. Князь Станіслаў, згодна з абетам, дадзеным на хоцімскай вайне ў 1621 годзе, заснаваў касцёл кармелітаў, дзе яго і пахавалі. У абарончым будынку да 1780 года жыла Альжбета Любамірская, з князёў Чартарыйскіх, якая перанесла сваю рэзідэнцыю ў Ланьцут.

VISNICH
(Galicia)

The estate of the famous Kmita dynasty. One of its representatives — Piotr, Voevode of Kraków, Grand Marshal of the Crown, rebuilt and fortified the castle. The house of the Kmita family was open for countrymen-scholars. Visnich was bought by Duke Lubomirski in 1590. Duke Stanisław kept his promise which he gave during the Battle of Chocim in 1621 and founded a church of the Carmelite Order where he was buried. Elizabeth Lubomirska nee Czartoryska lived there until 1780. She moved her residence later to Lańcut.

Rys. z natury Napoleon Orda — Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

WISZNIOWIEC NAD HORYNIEM

(Guber. Wołyńska)

Zamek obronny założony przez Dymitra Korybuta około 1395 r. Wiszniowiec należał r. 1513 do XX. Czartoryskich – powrócił do XX. Wiszniowieckich r. 1610. Pałac nowożytny założył na dawnych ruinach X. Jeremiasz, a dokończył Król Michał Korybut r. 1720. Wiszniowiec należy do Hr. Włodzimierza de Bröhl Platera.

Château fort construit par Démétrius Korybut en 1395. Wiszniowiec appartenait en 1513 aux Princes Czartoryski. En 1610 retourna aux Princes de Wiszniowiec. Palais d'aprésent commencé sur les anciennes ruines par le Prince Jérémie, terminé par le roi Michel Korybut en 1720. Propriété actuelle du Comte Vladimir de Bröhl Plater.

ВІШНЯВЕЦ НАД ГАРЫННЮ

(Валынская губерня)

Абарончы замак, закладзены Дзмітрыем Карыбутам каля 1395 года.
Вішнявец належаў з 1513 года князям Чартарыйскім,
вярнуўся князям Вішнявецкім у 1610 годзе. Новы палац залажыў на месцы старога князь Іерамія,
а скончыў будаўніцтва кароль Міхал Карыбут у 1720 годзе. Вішнявец належыць графу Уладзіміру дэ Брозль-Плятэру.

VISHNEVETS ON THE GORYN RIVER

(Volyn province)

A fortified castle was founded by Dymitr Korybut around 1395.
Since 1513 Vishnevets belonged to the Czartoryski family and was given back to the Wiszniowieckis in 1610.
Duke Jeremiasz started the construction of a new palace in the place of the old one
while Michał Korybut finished the construction in 1720. The property of Count Włodzimierz de Brohl Plater.

Rys. z natury Napoleon Orda — Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

WYDOBYCKI MONASTER.
G. Kijowska.

Prawosławny Wydobycki Monaster niedaleko Kijowa | Le Couvent Orthodoxe Wydobycki non loin de Kiew

ВЫДУБІЦКІ МАНАСТЫР

(Кіеўская губерня)

Праваслаўны Выдубіцкі манастыр пад Кіевам.

VYDUBITSKI MONASTERY

(Kiev province)

The Orthodox Vydubitski monastery near Kiev.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. Pajansa Warszawie.

WYSOKIE LITEWSKIE
(Gub. Grodzieńska)

Starożytne siedlisko Książąt Sapiehów-Książe Aleksander Sapieha Kanclerz W. Litewski ufundował w r. 1785 Klasztor XX Bonifratrów ze szpitalem dla chorych.-Teraz własność Hrabiny Maryi Potockiej.

Ancien patrimoine des Princes Sapieha-Alexandre Sapieha-Grand Chancellier de Lithuanie y fonda en 1785 un couvent de l'ordre des Bons-fréres avec un hôpital Actuellement propriété de la Comtesse Marie Potocka.

ВЫСОКАЛІТОЎСК

(Гродзенская губерня)

Старажытнае ўладанне князёў Сапегаў. Князь Аляксандр Сапега, канцлер вялікі літоўскі, заснаваў у 1785 годзе кляштар баніфратаў са шпіталем. Зараз — уласнасць графіні Марыі Патоцкай.

VYSOKALITOUSK

(Grodna province)

The ancient property of the Sapieha family. Duke Aleksander Sapieha, Grand Chancellor of Lithuania, founded a St. Boniface monastery and a hospital in 1785. The property of Countess Maria Potocka.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

WIERZCHOWNIA
G. Kijowska

Niegdyś rezydencya Hańskich teraz posiadłość Generała Hrabiego Adama Rzewuskiego

Ancienne résidence de la famille Hański. Actuellement propriété du Général Comte Adam Rzewuski

ВЯРХОЎНЯ

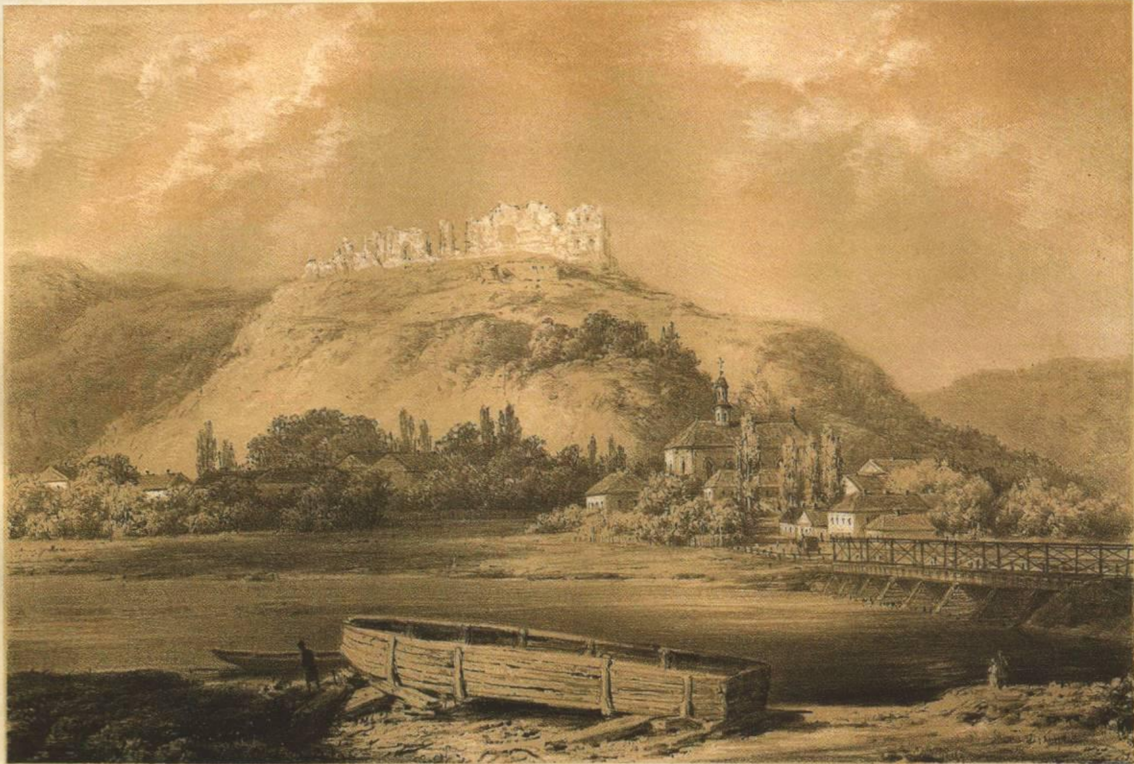
(Кіеўская губерня)

Колішняя рэзідэнцыя Ганскіх, зараз — сядзіба генерала графа Адама Ржавускага.

VIRKHOVNYA

(Kiev province)

Once the residence of the Hanski family. The property of General Duke Adam Rzewuski.

Rys. z natury Napoleon Orda — Lit. w Lit. M. Fajans w Warszawie

HALICZ PRZY UJŚCIU RZEKI ŁUKIEW DO DNIESTRU
(Galicya)

Dawna stolica ziem ruskich. Halicza początek ginie we mgle przeszłości. Niewiadomo przez kogo zamek założony został. Bolesław Krzywousty miał za żonę córkę Swiatopełka księcia na Kijowie i Haliczu. Halicz przechodzi różne koleje. Leon Daniłowicz książę Halicki około r. 1270 przenosi stolicę do Lwowa. Po śmierci księcia Bolesława Trojdenowicza, Kazimierz Wielki roku 1340 wcielił księztwo Halickie do Polski.

Ancienne capitale des terres ruthéniennes. On ignore qui en construisit le château. Boleslas Bouche de Travers eut pour femme la fille de Swiatopełk prince de Kiew et de Halicz. La ville passe, en différentes mains. Léon Daniłowicz prince de Halicz transféra la capitale à Léopol vers 1270. Après la mort du prince Boleslas Trojdenowicz, Casimir le Grand annexa cette province à la Pologne en 1340.

ГАЛІЧ ПРЫ ЎПАДЗЕННІ РАКІ ЛУКАЎ У ДНЕСТР

(Галіцыя)

Старажытная сталіца рускіх земляў. Пачатак гісторыі Галіча патанае ў імгле мінуўшчыны.
Невядома, хто заснаваў тут замак. Баляслаў Крывавусты ажаніўся з дачкой Святаполка, князя кіеўскага і галіцкага.
Галіч шмат перажыў за сваё існаванне. Леў Данілавіч, князь галіцкі, каля 1270 года перанёс сталіцу ў Львоў.
Пасля смерці князя Баляслава Тройдзеневіча Казімір Вялікі ў 1340 годзе далучыў Галіцкае княства да Польшчы.

GALICH AT THE CONFLUENCE OF THE RIVERS LUKEV AND DNYESTER

(Galicia)

The ancient capital of the Russian lands. The history is lost in the dark of the past.
A founder of the castle remains unknown. Bolesław Wrymouth married the daughter of Grand Duke Svyatopolk of Kiev and Galich.
Galich endured much throughout its history. Duke Lew Daniłowicz of Galich moved the capital to Lvov around 1270.
After the death of Duke Bolesław Trojdenewicz, the kingdom of Galich was annexed by Poland during the rule of Casimir the Great in 1340.

Rys. z natury Napoleon Orda | Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

HORODYSZCZE.
G. Wołyńska.

Kościół XX. Karmelitów. Dawna posiadłość rodziny Jerliczów. | Eglise des P.P. Carmes Ancienne propriété de la famille Jerlicz.

ГАРАДЗІШЧА
(Валынская губерня)

Касцёл кармелітаў. Былая сядзіба Ерлічаў.

GORODYSCHE
(Volyn province)

The church of the Order of the Carmelites. The former estate of the Jerlicz family.

Rys z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. K. Fajansa w Warszawie

GDAŃSK
(Pomorze)

Miasto starożytne blisko ujścia Wisły do Bałtyku jeden z najdawniejszych grodów Polskich nad morzem. — Wspominany w dziejach w 997 r. Ratusz wybudowany r. 1311 w czasie zajęcia miasta przez Krzyżaków.—Na mocy prośby mieszkańców miasta do Króla Kaźmierza Jagiellończyka Gdańsk z Pomeranią w r. 1466 odebrany został Krzyżakom i przyłączony do Polski.

Ville Polonaise la plus ancienne sur le Baltique a l'embouchure de la Vistule dans la mer.—Connue dans l'histoire depuis 997. L'Hôtel de Ville bâti en 1311 par les Chevaliers de l'Ordre Teutonique. A la demande faite par les habitans au roi Casimir Jagiellończyk, la ville de Dantzig fut jointe avec la Poméranie à la Pologne.

ГДАНЬСК
(Памор'е)

Старажытны горад, паблізу ад упадзення Віслы ў Балтыйскае мора, адно з найдаўнейшых польскіх умацаванняў. Упамінаецца ў гісторыі ў 997 годзе. Ратуша збудавана ў 1311 годзе падчас захопу горада крыжакамі. Па просьбе гараджан кароль Казімір Ягелончык адваяваў Гданьск з Памеранiяй у 1466 годзе ад крыжакоў і далучыў да Польшчы.

GDAŃSK
(Pomerania)

The ancient town located close to the place where the Wisła River flows into the Baltic Sea, one of the oldest Polish fortifications. The first mention in chronicles is dated back to 997. The city hall was built in 1311 when the town was seized by the Crusaders. Following requests from the residents, King Casimir Jagiellończyk reconquered Gdańsk and Pomerania in 1466 and incorporated them into Poland.

Rys. z natury Napoleon Orda.

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

GIEJSTUNY

(G. Wileńska)

Własność poety Antoniego Edwarda Odyńca - Tu się urodził w roku 1804.

Propriété du poète Antoine Edouard Odyniec - Il y est né en 1804

ГЕЙСТУНЫ

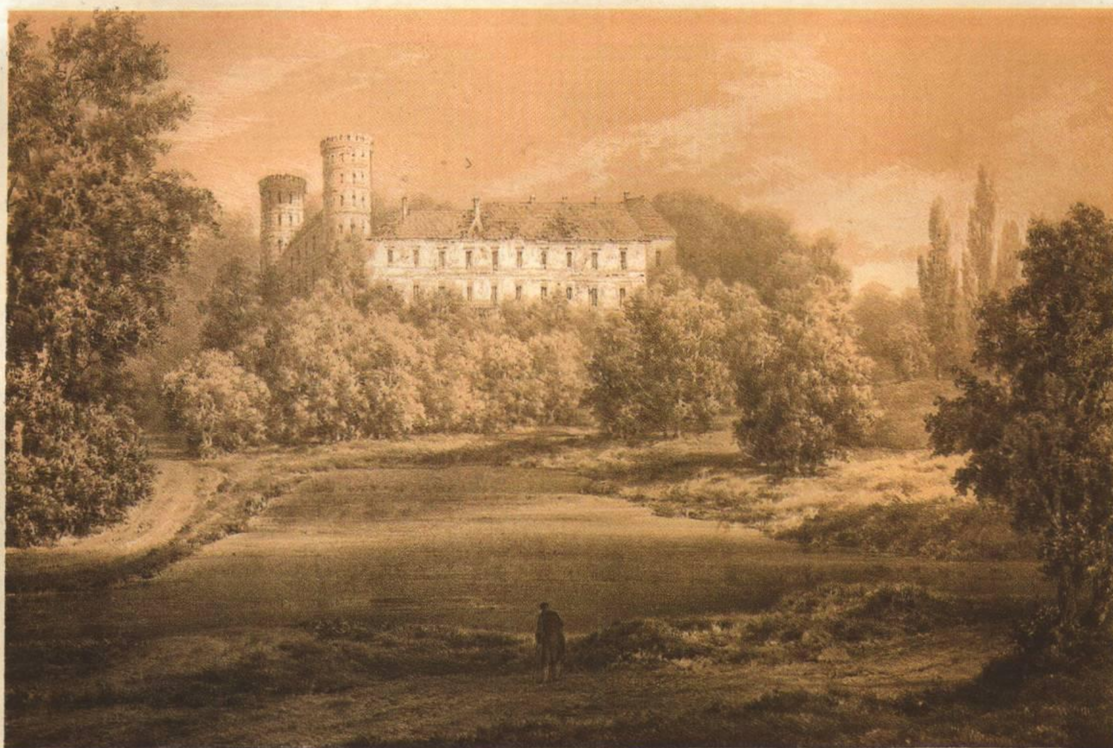
(Віленская губерня)

Уласнасць паэта Антонія Эдварда Адынца. Тут ён нарадзіўся ў 1804 годзе.

GYEYSTUNY

(Wilno province)

The property of poet Antoni Edward Odyniec who was born there in 1804.

Rys. z natury Napoleon Orda.   Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

GIEŁGUDÓW ZAMEK

[G: Kowieńska]

Zamek Giełgudowski nad Niemnem niedaleko Jurborka - Zbudował go prawdopodobnie Marszałek Zakonu Krzyżackiego Ulrich Jungingen i nazwał Königsburgiem. Należał do familij Eperies a następnie od r. 1686 do Giełgudów.

Château des Gielgud sur le Niemen, non loin de Jurbork. Bâti à ce que l'on prétend par Ulrich Jungingen Maréchal de l'ordre Teutonique, qui le nomma Königsburg. Il appartint à la famille Eperies, ensuite depuis 1686 à Gielgud.

ГЕЛГУДАЎСКІ ЗАМАК

(Ковенская губерня)

Гелгудаўскі замак над Нёманам непадалёку ад Юрборка. Пабудаваў яго праўдзейны маршалак крыжацкага ордэна Ульрых Юнгінген і назваў яго Кёнігсбургам. Належаў Эперасам, а з 1686 года — Гелгудам.

GYELGUDAU CASTLE

(Kouna province)

Gyelgudau Castle on the Neman River not far from Jurbork was built by Marshal of the Order of Crusaders Ulrich von Jungingen and called Königsburg. The castle belonged to the Eperies family, since 1686 — to the Giełguds.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit. M. Fajansa w Warszawie

GIERAJNONY

(G: Wileńska)

Gierajnony według dawnych kronik nadane zostały przez W. X. Erdziwiłła walecznemu wodzowi Grumpia którego syn Gasztold jest szczepem znakomitej familij Gasztoldów wygasłej r. 1542. Tu mieszkała Barbara Radziwiłłówna będąc żoną Stanisława Gasztolda r. 1538. Teraz własność familij Milewskich

Gierajnony donné d'après les anciennes Chroniques par le G. Duc L. Erdziwiłł au valeureux chevalier Grumpia dont le fils Gastold est la souche de la célèbre famille des Gastold éteinte en 1542. Ici habita Barbe Radziwiłł, femme de Stanislas Gastold en 1538. Aprésent propriété de la famille Milewski

ГЕРАНЁНЫ

(Віленская губерня)

Паводле старажытных хронік, Геранёны былі падараваны вялікім князем Эрдзівілам военачальніку Грумпю, сын якога Гаштольд стаў заснавальнікам славутага роду Гаштольдаў, згаслага ў 1542 годзе. Тут у 1538 годзе жыла Барбара Радзівіл, будучая жонка Станіслава Гаштольда. Зараз — уладанне Мілеўскіх.

GYERANYONY

(Wilno province)

According to the old chronicles Gyeranyony was presented by Grand Duke Erdziwiłł to military commander Grumpia, whose son Gasztold became the founder of the famous dynasty Gasztold which died away in 1542. Barbara Radziwiłł, future wife of Stanisław Gasztold, lived there in 1538. The property of the Milewskis.

Rys. z natury. Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

HIERONIMÓW.

(G. Grodzieńska.)

Własność Hr. Jadwigi Olizarowey z domu Dziekońskiej.. Pałac zbudowany przez Generała Kaźmierza Dziekońskiego .. o mil trzy od Białegostoku.

Propriété de la Comtesse Hedvige Olizar née Dziekońska.. Le Château situé a trois milles de Białystok fut construit par le Général Casimir Dziekoński.

ГЕРАНІМАВА

(Гродзенская губерня)

Уласнасць графіні Ядвігі Алізаравай з роду Дзіконскіх.
Палац збудаваны генералам Казімірам Дзіконскім, за 3 мілі ад Беластока.

GYERANIMAVA

(Grodna province)

The property of Countess Jadwiga Olizarowa nee Dziekońska.
The palace was built by General Casimir Dziekoński, 3 miles away from Białystok.

Rys. z natury Napoleon Orda. | Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

GNIEZNO
(Księstwo Poznańskie)

Kościół XX. Franciszkanów założony przez Bolesława Pobożnego księcia Kaliskiego r. 1279. W bocznym ołtarzu spoczywają zwłoki błogosławionéj Jolanty żony założyciela. Obecny kościół wybudowany po pożarze r. 1613.

Église des PP. Franciscains fondée en 1279 par Boleslas le Pieux prince de Kalisz. Dans l'autel latéral se trouvent les reliques de Judith beatifiée femme de Boleslas. L'église actuelle a été rebâtie après l'incendie de 1613.

ГНЕЗНА

(Пазнанскае княства)

Касцёл францысканцаў закладзены Баляславам Пабожным, князем калішскім, у 1279 годзе. У бакавым алтары спачываюць мошчы благаславёнай Іаланты, жонкі заснавальніка касцёла. Цяперашні касцёл пабудаваны пасля пажару 1613 года.

GNIEZNO

(Poznań province)

The church of the Order of the Franciscans was founded by Bolesław the Pious, Duke of Kalisz, in 1279. The relics of the blessed Jolanta, the wife of the founder of the church, are kept in the side chancel. The church was rebuilt after the fire in 1613.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M Fajnasa w Warszawie

G N I E Z N O

(Księstwo Poznańskie)

Najstarsza stolica Polski. — Archikatedra założona przez Mieczysława I między r. 966 a 977, zbudowana na miejscu świątyni pogańskiej. — W niej spoczywają relikwie Ś-go Wojciecha, odwiedzane uroczyście przez Cesarza Ottona III w r. 1000. Tu pochowane zwłoki Dąbrówki żony Mieczysława I i Judyty małżonki Bolesława Chrobrego.

La plus ancienne capitale de la Pologne. — Archicathédrale fondée par Mieczyslas I entre 966 et 977, bâtie sur l'emplacement du temple payen. Dans l'église reposent les reliques de S-te Adalbert.—L'empereur Otton III y vint en pélérinage l'an 1000. Ici se trouvent les cendres de Dąbrówka femme de Mieczyslas I et de Judith femme de Boleslas le Grand.

ГНЕЗНА

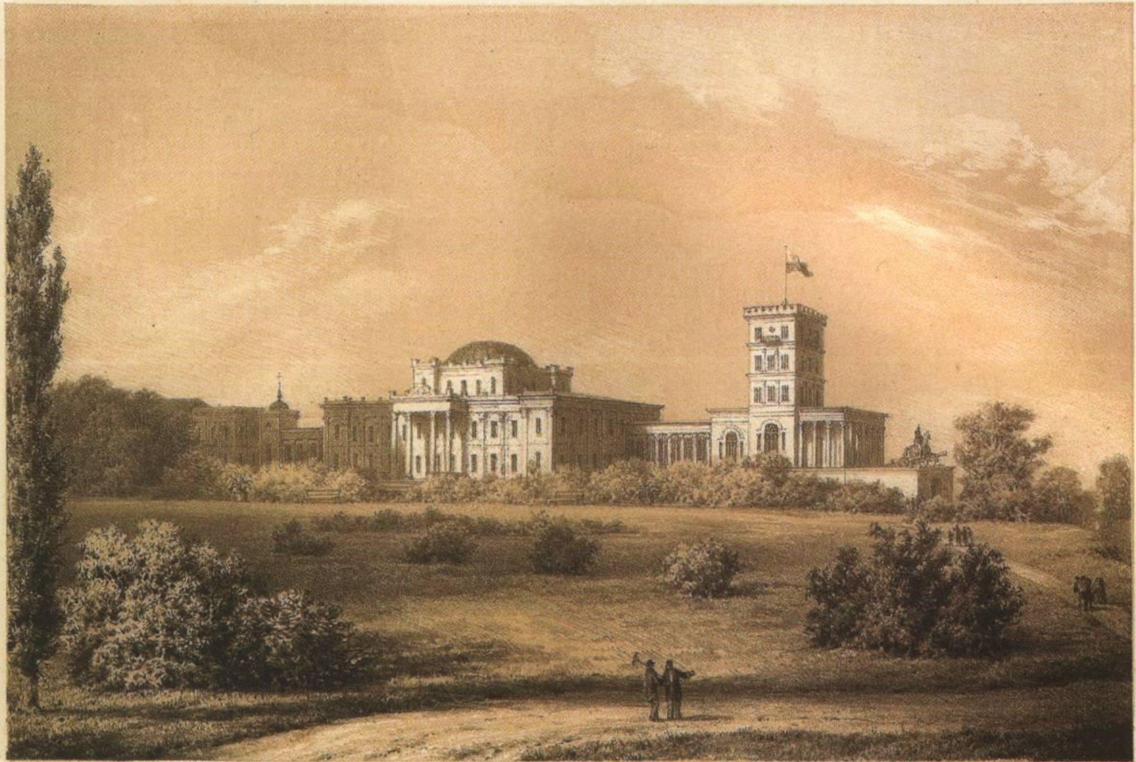
(Пазнанскае княства)

Самая старажытная сталіца Польшчы. Архікатэдра закладзена Мечыславам I паміж 966 і 967 гадамі, пабудавана на месцы язычніцкага капішча. У ёй захоўваюцца мошчы святога Войцеха, якія наведаў цар Атон III у 1000 годзе. Тут пахаваны Добрава, жонка Мечыслава I, і Юдыта, жонка Баляслава Храбрага.

GNIEZNO

(Poznań province)

The ancient capital of Poland. The archiepiscopal cathedra was founded by Mieczysław I in between 966 and 967 in the place of the temple. In 1000, Emperor Otto III went to visit the cathedral to worship the relics of Saint Wojciech. Dąbrowka, the wife of Mieczysław I and Judyta, the wife of Bolesław the Brave were buried there.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

HOMEL nad SOŻĄ
(G. Mohilewska)

Jedno z największych i najbogatszych starostw. Tu przed pałacem stoi posąg konny Księcia Józefa Poniatowskiego dłuta Thorwaldsena przeznaczony dla miasta Warszawy, wystawiony kosztem składki Wojskowej po pięć groszy. Obecnie własność Księcia Paskiewicza. —

Sur la rivière Soża. Une des plus grandes et riches starosties. Devant le palais s'éléve une statue équestre du prince Joseph Poniatowski oeuvre de Thorwaldsen payée par une souscription militaire de cinq gros et destinée jadis pour la ville de Varsovie. Présentement propriété du prince Paskiewicz.

ГОМЕЛЬ НАД СОЖАМ

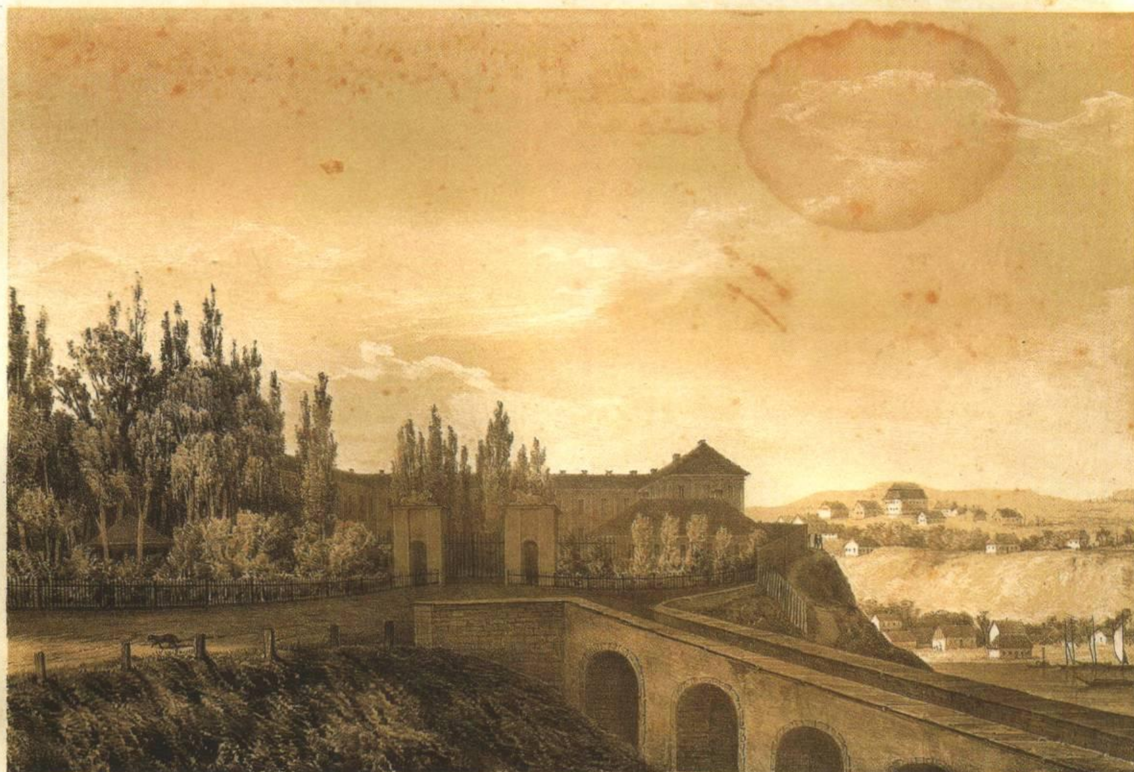
(Магілёўская губерня)

Адно з самых вялікіх і багатых староставў. Перад палацам стаіць помнік работы Торвальдсэна — князь Юзаф Панятоўскі на кані, — прызначаны для Варшавы. Пастаўлены на сродкі, сабраныя з ваенных (па пяць грошаў). Цяпер — уласнасць князя Паскевіча.

GOMEL ON THE SOZH RIVER

(Magilyou province)

One of the greatest and richest counties. In front of the palace there is a monument by Torvaldsen — Duke Jósef Poniatowski on the horse. The monument was supposed to be installed in Warsaw. It was erected on the money raised by the military (five half-kopeck coins per each soldier). The property of Duke Paskiewich.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

GRODNO.
G. Grodzieńska.

Znane miasto od r. 1128. Na ruinach Zamku obronnego W. X. Erdziwiłła synowca X[a] Mendoga stoi Zamek w którym się odbył ostatni Sejm.

La ville est connue depuis l'an 1128. Sur les ruines du Château fort du Duc Erdziwił neveu du Duc Mendog est construit un château royal où fût tenue la dernière diète.

ГРОДНА

(Гродзенская губерня)

Горад вядомы з 1128 года. На руінах абарончага замка вялікага князя Эрдзівіла, пляменніка князя Міндоўга, стаіць замак, у якім адбыўся апошні сейм.

GRODNA

(Grodna province)

The town was mentioned first in chronicles in 1128. The castle — the venue of the last Sejm — was built on the ruins of the fortified castle of Grand Duke Erdziwiłł, a nephew of Duke Mindowg.

Rys. z natury Napoleon Orda.

Lit. w lit. M. Fajansa w Warszawie

HRUSZÓWKA
(G. Mińska)

Dziedzictwo familji Rejtanów teraz własność Józefa Rejtana.

Terre de la famille Rejtan aprésent propriété de Joseph Rejtan

ГРУШАЎКА

(Мінская губерня)

Спадчына Рэйтанаў, зараз — уласнасць Юзафа Рэйтана.

GRUSHAUKA

(Minsk province)

The heritage of the Rejtan family, the property of Juzaf Rejtan.

HUBKÓW
(G. Wołyńska)

Ruiny Zamku obronnego nad Rzeką Słuczą familii Siemaszków na ostatnich kresach zagonów Tatarskich teraz własność Hr. Ponińskiego

Ruines d'un château fort au bord de la Słucz ancienne résidence de la famille Siemaszko dernière limite des invasions tartares, aujourd'hui propriété du Cte Poniński.

ГУБКАЎ

(Валынская губерня)

Руіны абарончага замка роду Сямашкаў над ракой Случ. Зараз — уласнасць графа Панінскага.

GUBKOV

(Volyn province)

The ruins of the fortified castle of the Semaszko family on the Sluch River. The property of Count Poniński.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajans w Warszawie

DOBROMIL NAD RZEKĄ WYRWĄ
(Galicya)

Na wyniosłéj górze stoją ruiny zamku dziedzicznego znamienitej rodziny Herburtów którzy następnie od miejscowości przezwali się Dobromilskimi. Szczęsny Herbut sprowadził tu z Krakowa Jana Szeligę i założył drukarnię. Od r. 1611 do 1616 wydał dzieła Kadłubka, Orzechowskiego i Długosza. Majętność po wygaśnieniu rodziny Herburtów około r. 1645 przeszła do Czuryłów a następnie do Krasickich. Niedaleko od miasteczka znajduje się klasztor zakonników reguły Ś-go Bazylego.

Ruines d'un château héréditaire dans la famille des Herburt qui a pris ensuite le nom de Dobromilski. Un de ses membres Felix fonda ici une imprimerie, fit venir de Cracovie Jean Szeliga imprimeur et publia entre 1611 et 1616 les oeuvres des historiens Kadłubek, Długosz et Orzechowski. Après l'extinction de la famille des Herburt vers 1645, Dobromil passa, aux Czuryło, puis aux Krasicki. Non loin de la ville se trouve un couvent des religieux de l'ordre de S-t. Basile.

ДАБРАМІЛЬ НАД РАКОЙ ВЫРВАЙ
(Галіцыя)

На высокай гары стаяць руіны замка, спадчыннай уласнасці знакамітага роду Гербуртаў, якія пазней атрымалі імя Дабрамільскіх ад назвы мясцовасці. Шчасны Гербурт запрасіў сюды з Кракава Яна Шэліга і заснаваў друкарню. З 1611 па 1616 год выдаў творы Кадлубка, Ажахоўскага і Длугаша. Маёмасць пасля згасання роду Гербуртаў каля 1645 года перайшла да Чурылаў, а потым — да Красіцкіх. Недалёка ад мястэчка знаходзіцца кляштар базыльянаў.

DOBROMIL ON THE VYRVA RIVER
(Galicia)

On the high hill there remain the ruins of the castle which was the hereditary property of the famous Herburt family who later acquired the name of Dobromilski by the name of the location. Szczęsny Herburt invited over Jan Szelig and founded a printing house. The works of Kadłubok, Orzechowski and Długosz were printed in 1611–1616. After the Herburt family died out in about 1645, the property was passed on to the Czuryłas, then the Krasickies. Not far from the place there is a monastery of the Order of the Basilians.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

DOWSPUDA.

(Polska)

Gubernia Suwałska.

Ruiny rezydencyi znakomitej familji Paców. Imię Paców znane w dziejach jako ludzi zasłużonych krajowi. Piastowali wysokie urzęda w Litwie. Rodzina ta wygasła na ostatnim — Ludwiku, generale zasłużonym w 1831 r. Umarł w Smyrnie 1835 r.

Ruines d'une residence de la grande famille des Pac. Ce nom remarquable dans l'histoire du pays appartenait à des hauts dignitaires de la Lithuanie — Louis son dernier rejeton, général distingué 1831 mourut à Smirne 1835.

ДАЎСПУДА

(Польшча, Сувалкская губерня)

Руіны рэзідэнцыі знакамітага роду Пацаў. Пацы вядомыя ў гісторыі краю як заслужаныя людзі. Займалі высокія пасады ў Літве. Гэты род згас у 1831 годзе на Людвіку, славутым генерале.

DOWSPUDA

(Poland, Suwałki province)

The ruins of the residence of the Pac family whose representatives were known as distinguished people. They used to hold high posts in Lithuania. The last representative of the family — Ludwig, famous general, died childless in 1831.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

DZIEWIĘTNIA
(G. Wileńska)

Miejsce urodzenia znakomitego powieściopisarza Jgnacego Chodźki urodzonego r. 1795. umarł r. 1861. 1. Sierpnia.

Ignace Chodźko célèbre écrivain romancier y est né en 1795 et mort en 1861 le 1. Août.

ДЗЕВЯТНЯ

(Віленская губерня)

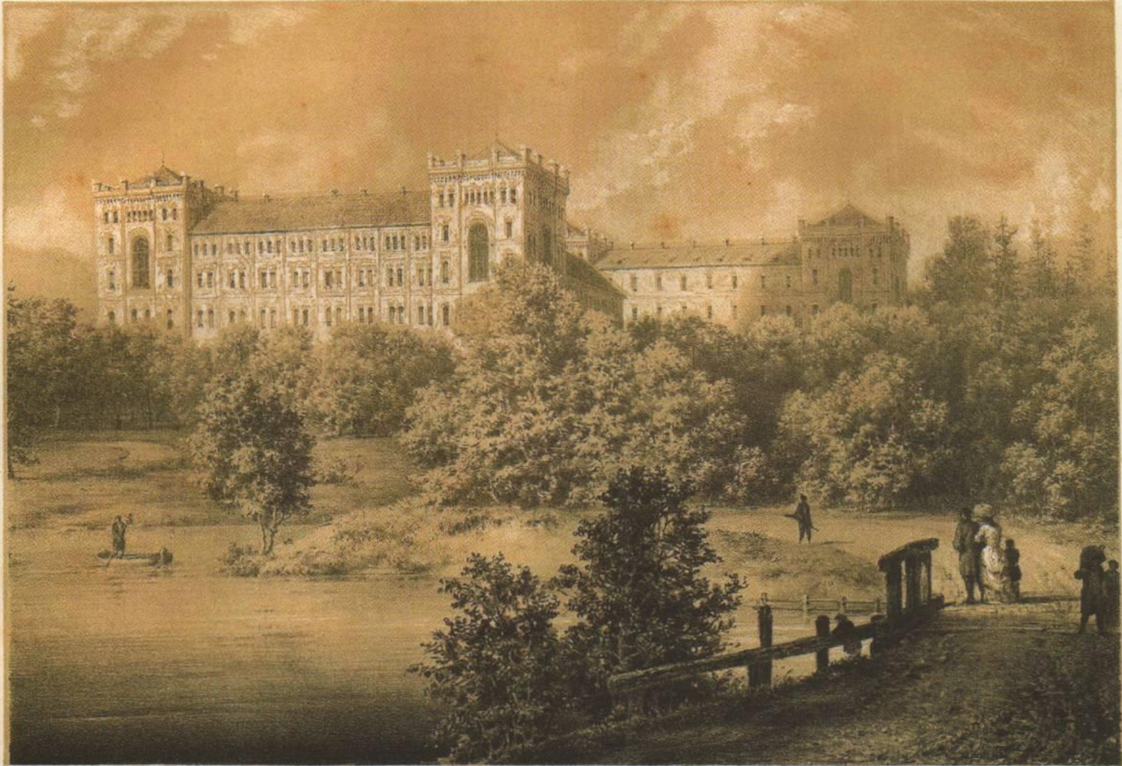
Месца нараджэння вядомага празаіка Ігната Ходзькі (нарадзіўся ў 1795 годзе, памёр 1 жніўня 1861 года).

DZYEVYATNYA

(Wilno province)

The birthplace of famous prose writer Ignace Chodźko (born in 1795, died on August 1, 1861).

N 37

Rys. z natury Napoleon Orda.

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

DROHOWYŻE

(Galicya)

Hrabia Stanisław Skarbek dorobiwszy się bardzo znacznego majątku, zapisał swój fundusz na utworzenie Polskiego Teatru we Lwowie i zakładu na wychowanie 400 sierot chłopców i tyleż dziewcząt oraz na utrzymanie 50 Starców. Dzieci przez 7 lat pobierają nauki i uczą się rzemiósł. Wymurował na ten zakład Dobroczynny obszerny Gmach w Drohowyżu. Zakład ten na utrzymanie pobiera rocznie 86,000 Złotych Reńskich.

Le C-te Stanislas Skarbek ayant acqui une grandé fortune en a fait don pour bâtir un théâtre polonais à Léopol et former un asyle à 400 orphelins garçons et 400 filles et pour l'entretien de 50 viellards. Pendant 7 ans ces enfants ont une éducation et apprennent les metiers. Le C-te Skarbek a elevé à ce but un grand edifice à Drohowyże et a legué pour l'entretien de son oeuvre 86000 florins de Rhin de rente.

ДРАГАВІЖ

(Галіцыя)

Граф Станіслаў Скарбек, нажыўшы вялікую маёмасць, пералічыў сродкі на ўтварэнне Польскага тэатра ў Львове і ўстановы на выхаванне 400 сірот-хлопчыкаў і стольких жа дзяўчат, а таксама на ўтрыманне 50 састарэлых. Дзеці, старэйшыя за 7 гадоў, спасцігалі навукі і рамёствы. Для гэтай дабрачыннай установы быў узведзены вялізны мураваны будынак у Драгавіжы. Штогод на яго ўтрыманне адлічвалася 86 тысяч рэнскіх злотых.

DROGOVIZH

(Galicia)

Count Stanisław Skarbek, who amassed great fortune, sponsored the creation of the Polish theater in Lvov and an establishment to educate 400 orphaned boys and 400 girls and to care for 50 elderly people. The children older than 7 learnt sciences and crafts there. An edifice was built in Drogovizh for that virtuous mission. About 86 thousand Rhine zlotych was donated every year to maintain the establishment.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

DUBIECKO NAD SANEM

(Galicya)

Król Jagiełło nadaje tę własność z trzema wsiami Piotrowi Kmicie kasztelanowi Lubelskiemu. Miasto zburzone przez Tatarów przechodzi później w posiadanie Stadnickich z których Stanisław r. 1552 zakłada szkoły. Następnie staje się własnością familii Krasickich. Sławny poeta, Ignacy Krasicki biskup Warmiński syn Jana kasztelana Chełmskiego i Anny Starzechowskiej urodził się tu r. 1735 Lutego 4.

Le roi Jagello fit don de Dubiecko à Pierre Kmita Castellan de Lublin. La ville détruite par les Tartares devint avec le temps propriété des Stadnicki. Stanislas Stadnicki y fonda des écoles en 1552. Ensuite elle passa aux Krasicki. Le célèbre poëte Ignace Krasicki évêque de Warmia, fils de Jean castellan de Chelm et d'Anne Starzechowska y naquit le 4 Fevrier 1735.

ДУБЕЦКА НАД САНАМ

(Галіцыя)

Кароль Ягайла аддае ва ўласнасць горад з трыма вёскамі Пятру Кміту, кашталяну люблінскаму. Разбураны татарамі, пазней ён перайшоў у валоданне Стадніцкіх, адзін з якіх, Станіслаў, у 1552 годзе заклаў школы. Потым — уласнасць Красіцкіх. Вядомы паэт Ігнацый Красіцкі, біскуп вармінскі, сын Яна, кашталяна хелмскага, і Ганны Старахоўскай, нарадзіўся тут 4 лютага 1735 года.

DUBYETSKO ON THE SAN RIVER

(Galicia)

King Jagiełło gave the town and three villages to Piotr Kmita, Castellan of Lublin. Destroyed by the Tatars, the town was passed on to the Stadnicki family. Stanisław Stadnicki founded schools there in 1552. Then it was the property of the Krasickis. Outstanding poet Ignacy Krasicki, Bishop of Warmia, the son of Jan, the bishop of Chełm, and Anna Starzechowska, was born there on February 4, 1735.

Rys. z natury Napoleon Orda.

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

DUBINKI
(Gub. Wileńska)

Zamek warowny XX Radziwiłłów oblany jeziorem, o 7 mil od Wilna.- Tu się urodziła i mieszkała Barbara Radziwiłłówna przed swem małżeństwem. Własność Hr. Benedykta Tyszkiewicza.

Château fort des Princes Radziwill entouré par un lac à 7 milles de Wilna. Lieu de naissance en 1520 et habitation de Barbe Radziwill fille de Georges Radziwill avant son mariage.- Propriété du Comte Benoît Tyszkiewicz.

ДУБІНКІ

(Віленская губерня)

Умацаваны замак князёў Радзівілаў, акружаны возерам, за 7 міль ад Вільні.
Тут нарадзілася і жыла да замужжа Барбара Радзівіл, дачка Юрыя Радзівіла.
Уласнасць графа Бенядзікта Тышкевіча.

DUBINKI

(Wilno province)

The fortified castle of the Radziwiłł family encircled by the lake, 7 miles away from Wilno.
Barbara Radziwiłł, the daughter of Jerzy Radziwiłł, was born and lived there before the marriage.
The property of Count Benedict Tyszkiewicz.

ДУБНА
(Галіцыя)

Месца вядома з 1244 года. Гэты невялікі абарончы замак быў пабудаваны Якубам Адравонжам з Дубна і Шчакаціна, кашталянам кракаўскім. Належаў Адравонжам, згодна з дакументамі, да 1490 года; аб гэтай мясцовасці ўспамінае Длугаш. Быў уласнасцю Тарлаў, Ланцкаронскіх, Дэмбінскіх, зараз належыць роду Ястржэмбскіх.

DUBNO
(Galicia)

The first mention is dated back to 1244. This small fortified castle was built by Jakób Odrowąż from Dubno and Szczekocin, Castellan of Kraków. According to the documents, the place belonged to the Odrowąźs until 1490; the location was mentioned by Długosz. The property of the Tarłos, Lanckoronskis and Dębińskis. The property of the Jastrzębski family.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. M. Fajansa w Warszawie

DUBNO NAD RZEKĄ JKWĄ
(Gub. Wołyńska)

Własność Daniela Jhorowicza r. 1099. Jagiełło nadaje przywilejem r. 1386. Fiedorowi Księciu z Ostroga. Następnie należy Dubno do Księcia Janusza Sanguszki Marszałka W.X. Litewskiego. Darowywa miasto z 70 wioskami Ks. Stanisławowi Lubomirskiemu. Dawny Zamek wzrócony został przez Księcia Konstantego Ostrogskiego.

Apanage de Daniel Jhorowicz en 1099. Jagiełło en fait don l'an 1386 à Fedor prince d'Ostrog. Cette ville devient depuis la proprieté du Pce Janus Sanguszko Marechal du Gd duché de Lithuanie qui donne la ville de Dubno avec 70 villages au Pce Stanislas Lubomirski. L'ancien château a été renouvellé par le Pce Constantin d'Ostrog.

ДУБНА НАД РАКОЙ ІКВАЙ
(Валынская губерня)

Уласнасць Даніла Ігаравіча з 1099 года. У 1386 годзе Ягайла перадае яе прывілеем князю Фёдару Астрожскаму. Потым Дубна належыць князю Янушу Сангушку, маршалку Вялікага княства Літоўскага, які падарыў горад з 70 вёскамі князю Станіславу Любамірскаму. Старажытны замак вярнуў сабе князь Канстанцін Астрожскі.

DUBNO ON THE IKVA RIVER
(Volyn province)

Since 1099 the property of Daniil Ihorovich. In 1386 Jagiełło gave the property to Fyodor Ostrogski. Then Dubno was owned by Duke Janusz Sanguszko, Marshall of the Great Duchy of Lithuania who presented the town and 70 villages to Duke Stanisław Lubomirski. Duke Konstantin Ostrogski took back the ancient castle.

Ryk. z natury Napoleon Orda. — Lit w Lit M. Fajansa w Warszawie

DĄBROWICA NAD HORYNIEM
(Guber. Wołyńska)

Miasteczko, niegdyś resydencya udzielnego Xięstwa. w XII wieku 1558 r. własność X. Semena Holszańskiego _ Przechodząc po kądzieli dostała się majętność obszerna Hr. Platerowi 1775 r. Tu był Kościół X.X. Pijarów ze sławnemi na okolice Szkołami.

Cette petite ville était le chef_lieu d'une principauté au XII siècle. En 1558 elle devint la propriété du Prince Semen Holszanski. En 1775 étant passée en quenouille, elle fait partie des grands biens des comtes Plater. Jl se trouvait ici un couvent de Piaristes dont les écoles étaient célèbres dans le pays.

ДУБРОВІЦА НАД ГАРЫННЮ

(Валынская губерня)

Мястэчка, у XII стагоддзі — рэзідэнцыя ўдзельнага княства. З 1558 года — уласнасць князя Сямёна Гальшанскага. У якасці спадчыны па жаночай лініі вялікая маёмасць дасталася графам Плятэрам у 1775 годзе. Тут знаходзіўся касцёл піяраў, які славіўся сваімі школамі.

DUBROVITSA ON THE GORYN RIVER

(Volyn province)

The center of the appanage principality in the 12th century. Since 1558 — the property of Duke Semen Holszanski. As the heritage, the property was passed on to the Plater family in 1775. There was also a church of the Piarists which was well-known for its schools.

Rys: z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

ŻEMŁOSŁAW nad rzeką Gawią

(G. Wileńska)

Własność familji Umiastowskich. Pałac wzniesiony przez Józefę Umiastowską

Propriété de la famille Umiastowski. Le palais construit par Joséphine Umiastowska

ЖАМЫСЛАЎЛЬ НАД РАКОЙ ГАЎЯЙ

(Віленская губерня)

Уласнасць Умястоўскіх. Палац узведзены Юзэфай Умястоўскай.

ZHAMYSLAUL ON THE GAVIA RIVER

(Wilno province)

The property of the Umiastowski family. The palace was built by Józefa Umiastowska.

Rys. z natury Napoleon Orda. | Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

ŻNIN
(Księstwo Poznańskie)

Starożytna fara. W tym kościele znajdują się metryki tu chrzczonych braci Jana i Jędrzeja Śniadeckich, sławnych uczonych, którzy się urodzili we wsi pobliskiej.

Ancienne église paroissiale. Dans les archives de l'église se trouvent les actes de naissance des célèbres savants Jean et André Śniadecki qui naquirent dans un village voisin.

ЖНІН

(Пазнанскае княства)

Старажытная фара. У гэтым касцёле знаходзяцца метрыкі хрышчаных тут братоў Яна і Андрэя Снядэцкіх, вядомых вучоных, якія нарадзіліся ў вёсцы паблізу.

ŻNIN

(Poznań province)

The ancient cathedral which keeps the metrics of the baptized brothers Jan and Andrzej Śniadeckis, famous scholars who were born in a nearby village.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w lit. M. Fajansa w Warszawie.

ŻÓŁKIEW
(Galicya)

Gniazdo rodzinne i posiadłość znakomitego Hetmana Stanisława Żółkiewskiego herbu Lubicz. W kościele tutejszym znajduje się jego grobowiec. Miasto przeszło następnie na własność Daniłowiczów. Teofila, córka Daniłowicza, a matka króla Jana III wniosła Żółkiew w dom Sobieskich. Piotr Wielki r. 1707 w Styczniu w czasie najścia Szwedów tu w Żółkwi wydał w polskim języku Uniwersał, że wspólnie z Rzecząpospolitą wypędzi Karola XII. i da całą pomoc dla zachowania praw kraju przy wolnej elekcyi króla.

Propriété de la famille du célèbre connétable Żółkiewski armes Lubicz. Son monument funèbre se trouve dans l'eglise de cette ville. Théophile Daniłowicz mère du roi Jean III. apporta Żółkiew en dot à la famille Sobieski. En 1707 Pierre le Grand pendant la guerre avec les Suédois publia ici un édit en langue polonaise, où il promit d'unir ses forces à celles de la République pour chasser le roi Charles XII. et de garantir les privilèges de la nation dans la libre élection du roi.

ЖОЛКАЎ
(Галіцыя)

Радавое гняздо знакамітага гетмана Станіслава Жалкеўскага герба «Любіч».
У мясцовым касцёле знаходзіцца яго надмагілле. Пазней горад перайшоў ва ўласнасць Даніловічаў.
Тэафіла, дачка Даніловіча і маці караля Яна III, прынесла Жолкаў у якасці пасагу ў дом Сабескіх.
Пётр Вялікі ў час нашэсця шведаў у студзені 1707 года выдаў у Жолкаве універсал на польскай мове,
які пастанаўляў разам з Рэччу Паспалітай выгнаць Карла XII і аказваць усялякую дапамогу ў захаванні правоў дзяржавы
пры свабодных выбарах караля.

ZHOLKAU
(Galicia)

The old family seat of famous Hetman Stanisław ˙ółkiewski of the Lubicz coat of arms.
He was buried in the local church. Later the town was passed over to the Daniłowicz family.
As the dowry of Teofila, the daughter of Daniłowicz and mother of King Jan III, Zholkau became the property of the Sobieski family.
During the Swedish invasion war in January 1707, Piotr the Great issued the Royal Charter in Polish requiring jointly
with the Rzecz Pospolita to drive Charles XII away and render all-round support to preserve the rights of the state
in free elections of the King.

Rys z natury Napoleon Orda

Litw Lit M. Fajansa w Warszawie

ŻYTOMIERZ NAD RZEKĄ TETEROW
(Guber. Wołyńska)

Żytomierz założony przez Zytomira w IX wieku, towarzysza Asholda i Dira, naczelników normandzkich _ Katedra zbudowana przez Samuela Ożgę, biskupa kijowskiego, w pierwszych latach XVIII wieku.

Zytomir fut fondé dans le IX siècle par Zitomir frère d'armes d'Ascolt et Dira, deux chefs normands _ La Cathédrale a été batie par Samuel Ożga évèque de Kieff au commencement du XVIII siècle.

ЖЫТОМІР НАД РАКОЙ ЦЕЦЕРАЎ

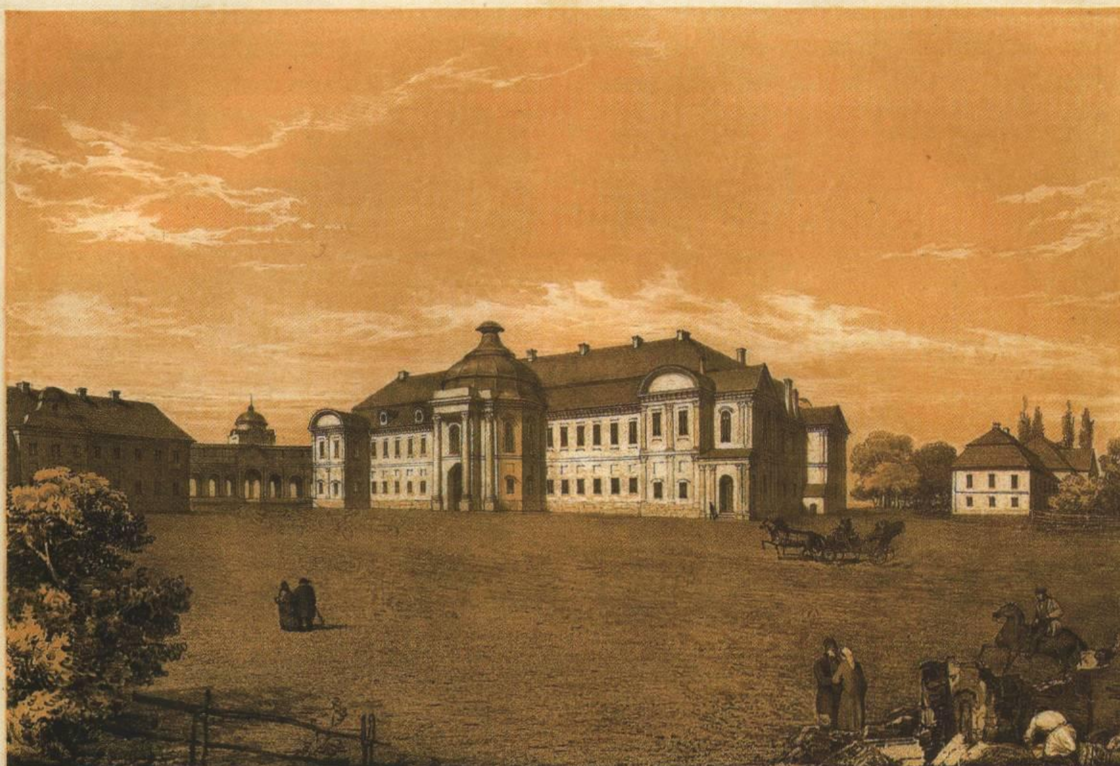
(Валынская губерня)

Жытомір заснаваны ў IX стагоддзі легендарным Жытомірам, сябрам Аскольда і Дзіра, нарманскіх военачальнікаў. Катэдра пабудавана кіеўскім біскупам Самуэлем Ожгам у пачатку XVIII стагоддзя.

ZHITOMIR ON THE TETEROV RIVER

(Volyn province)

Zhitomir was founded in the 9th century by legendary Zhitomir, a friend of Askold and Dir, Norman military commanders. The cathedral was built by Bishop of Kiev Samuel Ożga at the beginning of the 18th century.

Rys. z natury Napoleon Orda.

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

ZASŁAW

(G. Wołyńska.)

Zamek obronny nad Horyniem założony r. 1456 przez Juryi Wasylewicza z Xiążąt Ostrogskich i Zasławskich. — Teraz własność Xięcia Romana Sanguszki.

Chateau fort situé au bord d' Horyń construit en 1456 par Jurie Wasylewicz Prince d'Ostrog et de Zaslaw. — Aujourd'hui propriété du Prince Romain Sanguszko.

ЗАСЛАЎ

(Валынская губерня)

Замак абарончага тыпу над Гарынню, заснаваны ў 1456 годзе Юрыем Васільевічам, князем астрожскім і заслаўскім. Зараз — уласнасць князя Рамана Сангушкі.

ZASLAV

(Volyn province)

The fortified castle on the Goryń River founded in 1456 by Yuri Vasylevich, Duke of Ostrog and Zaslav. The property of Duke Roman Sanguszko.

Rys. z natury Napoleon Orda. | Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

ZATOR
(Galicya)

Miasto założone w r. 1292. dawna stolica księztwa Zatorskiego. W r. 1494. Janusz ks. Zatorski sprzedał swe księztwo królowi Janowi Olbrachtowi. Zamieniono na starostwo, wcielono zostało do Województwa Krakowskiego. Ostatni starosta Piotr Dunin, nabywszy tę majętność od rządu austryackiego, starożytny zamek mieszkalnym uczynił. Teraz własność Hrabiów Potockich.

Ville fondée en 1292. ancienne capitale de la principauté de Zator. Jean prince de Zator la vendit en 1494 au roi Jean Olbracht. La principauté devint starostie et fut incorporée au palatinat de Cracovie. Le dernier staroste Pierre Dunin, l'ayant achetée du gouvernement autrichien, rendit habitable l'ancien château. Actuellement propriété de la famille C-tes Potocki.

ЗАТОР
(Галіцыя)

Горад, заснаваны ў 1292 годзе, — старажытная сталіца Заторскага княства.
У 1494 годзе князь Януш Заторскі прадаў каралю Яну Альбрэхту сваё княства, якое староствам увайшло ў Кракаўскае ваяводства.
Апошні староста Пётр Дунін, набыўшы гэтую маёмасць у аўстрыйскага ўрада, пасяліўся ў старажытным замку.
Зараз — уласнасць графоў Патоцкіх.

ZATOR
(Galicia)

The town founded in 1292 was the ancient capital of the Zator kingdom.
In 1494, Duke Janusz Zatorski sold his kingdom to John Albert of Poland. It became part of Kraków Voivodeship.
Its last governor Piotr Dunin bought this property from the Austrian government and settled in the ancient castle.
The property of the Potockis.

Ryś z natury Napoleon Orda

ZWIAHEL, NOWOGROD WOŁYŃSKI
(G.Wołyńska.)

Niegdyś własność W. X. Litewskich, następnie w XV. wieku Xiążąt Zwiahelskich. Alexander Jagielończyk darował X.^ż Konstantemu Ostrogskiemu. Zamek zniszczony w 1648 przez Zygmunta Przyjemskiego wczasie zbuntowanego miasta. Ostatniemi czasy Xsięstwo Zwiahelskie należało w części do familii Hr. Potockich.

Zwiahel appartenant jadis aux grands ducs de Lithuanie forma au XV siècle le domaine des Princes de Zwiahel. Alexandre Jagiellon en fit don au Prince Constantin Ostrogski. Le château fut detruit en 1648 par Sigismond Przyjemski lors de la rebellion de la ville. Dans les derniers temps cette principauté appartenait en partie à la famille Comte Potocki.

ЗВЯГЕЛЬ, НАВАГРАД-ВАЛЫНСКІ
(Валынская губерня)

Калісьці — уласнасць вялікіх князёў літоўскіх, пазней, у XV стагоддзі, — князёў Звягельскіх. Аляксандр Ягелончык падарыў замак князю Канстанціну Астрожскаму. Калі ў 1648 годзе ўспыхнуў гарадскі бунт, Жыгімонт Пшыемскі знішчыў замак. У апошні час частка Звягельскага княства належала графам Патоцкім.

ZVYAGYEL, NOVOGRAD VOLYNSKI
(Volyn province)

Once the property of the Grand Dukes of Lithuania, later in the 15th century — Dukes Zvyagyelskis. Aleksander Jagiellończyk presented the castle to Duke Konstantin Ostrogski. During an uprising in the town in 1648 the castle was destroyed by Zygmunt Przyjemski. A part of the Zvyagyel kingdom belonged to Dukes Potockis.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

IŁŻA NAD RZEKĄ IŁŻĄ.

(Polska)

Gubernia Radomska.

Odwieczny ogród został zniszczony przez Tatarów 1241 r. pod dowództwem Pety czyli Bajdara. Jan Grot biskup Krakowski wystawił tu zamek r. 1340. Późniéj Floryan Mokrski murem i basztami miasto opasał. W tym zamku nastąpiło pierwsze spotkanie się króla Władysława IV w r. 1637 z przyszłą jego małżonką Cecylją Renatą córką Cesarza Ferdynanda II. Szwedzi w 1655 a Rakocy ks. Siedmiogrodzki r. 1657 zniszczyli zamek.

Ville antique détruite par les Tartares sous le commandement de Pety ou Bajdar 1241. L'évêque de Cracovie Jean Grot éleva le château 1340. Florian Mokrski entoura la ville de bastions. Dans ce château eut lieu la première entrevue de Ladislas IV 1637 avec sa future Cecile Renate d'Autriche fille de l'Empereur Ferdinand II. Les Suèdois en 1655 et Rakocy 1657 détruisirent le Château.

ІЛЖА НАД РАКОЙ ІЛЖАЙ

(Польшча, Радомская губерня)

Векавы парк быў знішчаны ў 1241 годзе татарамі пад кіраўніцтвам Петы ці Байдара.
Ян Грот, біскуп кракаўскі, узвёў тут замак у 1340 годзе. Пазней Фларыян Мокрскі абнёс горад мурам і вежамі.
У 1637 годзе ў гэтым замку адбылося першае спатканне караля Уладзіслава IV з нявестай Цэцыліяй Рэнатай, дачкой імператара Фердынанда II. Шведы ў 1655 годзе і Ракочы, князь сямігародскі, у 1657 годзе знішчылі замак.

IŁŻA ON THE IŁŻA RIVER

(Poland, Radom province)

A one-century park was destroyed in 1241 by the Tatars commanded by Pety or Bajdar.
Jan Grot, Bishop of Kraków, built a castle there in 1340. Later Florian Mokrski built the walls and towers around the castle.
In 1637, King Władysław IV first met his fiancée Cecile Renate, the daughter of Emperor Ferdinand II.
The castled was destroyed by the Swedes in 1655 and Rakoczy, Duke of Siedmiogrod, in 1657.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

KOŁOŻA.

(G. Grodzieńska.)

Swiątynia Pańska pod Grodnem na brzegu Niemna, założona r. 1409 przez niewolników za wojen Witolda W.X. Litewskiego.

Eglise située à Grodno au bord du Niemen construite par les prisonniers du temps des guerres du Grand Duc de Lithuanie Witold.

КАЛОЖА

(Гродзенская губерня)

Храм Божы пад Гроднам на беразе Нёмана, пабудаваны ў 1409 годзе палоннымі вялікага князя літоўскага Вітаўта.

KALOZHA

(Grodna province)

A temple near Grodna on the Neman River built in 1409 by the captives of Grand Duke of Lithuania Witold.

Rys. z natury Napoleon Orda.

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

KAMIENIEC LITEWSKI

(Gubernija Grodzieńska)

Miasteczko leżące przy granicy puszczy Białowieżskiej, niedaleko Brześcia Litewskiego.-Wieża dotąd stojąca pozostała z obronnego zamku zbudowanego przeciw Jadźwingom około r. 1276 przez Oleska z rozkazu Włodzimierza Księcia Wołyńskiego.

Petite ville aux confins de la forêt de Białowież non loin de Brześć Litewski. Il ne reste qu'une tour du château fort bâti contre les Jadźwingues en 1276 par Olesko d'après les ordres de Vladimir Duc de Volhynie.

КАМЯНЕЦ-ЛІТОЎСКІ

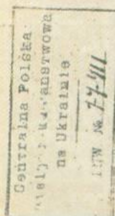
(Гродзенская губерня)

Мястэчка, якое знаходзілася на мяжы Белавежскай Пушчы, недалёка ад Брэст-Літоўска.
Вежа захавалася ад замка, збудаванага Алексам для абароны ад яцвягаў каля 1276 года па загаду валынскага князя Уладзіміра.

KAMYANYETS LITOUSKI

(Grodna province)

The place on the border of the Belavezhskaya Puscha, not far from Brest-Litovsk.
There remains a tower of the castle built by Olesko to defend from the Jadzwings around 1276 on the orders of Volyn Duke Vladimir.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

KAMIENIEC PODOLSKI
(Guber. Podolska).

Ogród Generała Jana de Witte Komendanta Kamieńca r. 1781. Darowany został przez jego Syna żonie swojej która później zaślubiła Hr. Szczęsnego Potockiego. Baszta Turecka № 18 i most łączacy przedmieście z Miastem.

Jardin du Général de Witte commandant de Kamieniec en 1781. Ce jardin et le château furent offert par son fils à Sa femme qui devint ensuite la Comtesse Szczęsna Potocki - On y voit un bastion Turque № 18 et le pont qui joint le faubourg à la ville.

КАМЯНЕЦ-ПАДОЛЬСКІ

(Падольская губерня)

Парк генерала Яна дэ Вітэ, камενданта Камянца, у 1781 годзе.
Яго сын падарыў яго сваёй жонцы, якая пазней выйшла замуж за графа Шчаснага Патоцкага.
Турэцкая вежа № 18 і мост злучаюць прадмесце з горадам.

KAMENETS PODOLSKI

(Podolsk province)

Park built by General de Witte, commandant of Kamenets, in 1781.
His son presented it to his wife who later married Count Szczęsny Potocki.
Turkish tower #18 and a bridge connected the suburbs and the town.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M Fajansa w Warszawie.

KAROLIN pod PIŃSKIEM
(G. Mińska)

Ruiny Zamku Xiążąt Wiszniowieckich. Zniszczony został r. 1709 w czasie wojen Piotra W.go przeciw Karolowi XII

Ruines du Château des Princes Wiszniowiecki. Le Château fut détruit pendant la guerre de Pierre le Grand contre Charles XII

КАРАЛІН ПАД ПІНСКАМ
(Мінская губерня)

Руіны замка князёў Вішнявецкіх. Разбураны ў 1709 годзе ў час вайны Пятра Вялікага супраць Карла XII.

KARALIN NEAR PINSK
(Minsk province)

The ruins of the castle of Dukes Wiszniowieckis. Destroyed in 1709 during the war of Piotr the Great against Charles XII.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

KORZEC.
(G.Wołyńska.)

Miasto założone przez Butowa Olgerdowicza. Borys syn jego zginął pod Worsklą r.1399. Zamek wzniesiony przez Jakima Bohuszowicza Kniazia na Korcu.

Ville fondée par Butow Olgerdowicz. Son fils Borys fut tué à Worskla en 1399. — Le Château-fort fut construit par Jakim Bohuszewicz Prince de Korzec.

КАРЭЦ

(Валынская губерня)

Горад заснаваны Бутавам Альгердавічам. Яго сын Барыс загінуў пад Ворсклай у 1399 годзе. Замак пабудаваны Якімам Багушовічам, князем карэцкім.

KORETS

(Volyn province)

The town was founded by Butow Olgerdowicz. His son Borys was killed near Worskła in 1399. The castle was built by Jakim Bohuszowicz, Duke of Korets.

Rys. z natury Napoleon Orda.

Lit w Lit M. Fajansa w Warszawie

KIJÓW.

G. Kijowska.

Kościół Katolicki | Eglise Catholique

КІЕЎ

(Кіеўская губерня)

Касцёл.

KIEV

(Kiev province)

A Roman-Catholic Church.

КЛЯВАНЬ НАД РАКОЙ СТУБЛА

(Валынская губерня)

Стары замак абарончага тыпу.
Будаўніцтва было пачата ў 1475 годзе князем Міхаілам Чартарыйскім, а скончана яго сынам Фёдарам.

KLYEVAN ON THE STUBLO RIVER

(Volyn province)

An old fortified castle.
The construction was launched in 1475 by Duke Michał Czartoryski and finished by his son Fedor.

Dys z Natury Napoleon Orda. Lit w Lit. M. Fajansa w Warszawie

KNYSZYN,
(Gub. Grodzieńska)

Mikołaj Radziwiłł biskup Żmujdzki darował to miasteczko Królowi Zygmuntowi I. Ostatnie chwile życia spędził tu król Zygmunt August 1572 r. 7 Lipca. Starostą Knyszyńskim był Jan Zamojski Hetman W. K. W ostatnich czasach Knyszyn oddany został na kilka pokoleń famili Hrabiów Krasińskich.

Nicolas Radziwill évèque de Samogitie donna cette propriété au roi Sigismond I. Le roi Sigismond Auguste y mourut en 1572 le 7 Juillet, Jean Zamojski G. Connetable de Pologne fut Staroste de Knyszyn Ces biens furent donnés pour quelques générations á la Famille des Comtes Krasiński.

КНЫШЫН

(Гродзенская губерня)

Мікалай Радзівіл, біскуп жамойцкі, падарыў гэтае мястэчка каралю Жыгімонту I.
Апошнія хвіліны жыцця правёў тут кароль Жыгімонт Аўгуст (памёр 7 ліпеня 1572 года).
Кнышынскім старостам быў Ян Замойскі, гетман Вялікага княства.
Пазней Кнышынам валодалі некалькі пакаленняў графоў Красінскіх.

KNYSHYN

(Grodna province)

Mikołaj Radziwiłł, Bishop of Zmojdź, presented this place to King Sigismund I.
Sigismund Augustus died there on July 7, 1572.
The governor of Knyshyn was Jan Zamojski, Hetman of the Great Duchy of Lithuania.
Later Knyshyn belonged to several generations of the Krasińskis.

N40

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M Fajansa w Warszawie.

KRAKÓW.

Zamek Wawel nad Wisłą

Krakus ks. Chrobacyi około r. 700 założył miasto Kraków, nazwał od swego imienia i zamek na Wawelu zbudował. Kazimierz I. przeniósł tu z Gniezna stolicę. Pokazują na Wawelu jaskinię gdzie Krakus zabił bajecznego smoka mającego tu swoje stanowisko. Roku 1319 odbyła się tu pamiętna koronacya Władysława Łokietka. Akademię założył Kazimierz W. roku 1347. Król ten wzniósł wspaniały gmach gotycki zwany Sukiennice. Katedrę na Wawelu założył Mieczysław I. r. 966. W podziemiach znajdują się groby królewskie.

Krakus prince de Chrobacie fonda en 700, la ville de Cracovie à laquelle il donna son nom, et le château de Wawel. On montre dans le château l'antre où Krakus tua le dragon fabuleux. Casimir I. transfera le siège du royaume de Gniezno à Cracovie. Ladislas Łokietek y fut solennellement couronné en 1319. Casimir le Grand y fonda une Academie en 1347 et éleva un superbe édifice gothique nommé Sukiennice. Mieczyslas I. bâtit la cathèdrale du château l'an 966. Les tombeaux de nos rois y sont renfermés.

КРАКАЎ. ЗАМАК ВАВЕЛЬ НАД ВІСЛАЙ

Князь Кракус Храбацый каля 700 года заснаваў горад Кракаў, назваўшы яго сваім іменем, і пабудаваў замак на Вавелі. Казімір I перанёс сюды сталіцу з Гнезна. Паказваюць на Вавелі пячору, дзе Кракус забіў казачнага цмока, які тут меў сваё логава. У 1319 годзе ў гэтым замку адбылася вядомая каранацыя Уладзіслава Лакеткі. Акадэмію заснаваў Казімір Вялікі ў 1347 годзе. Гэты кароль збудаваў прыгожы гатычны гмах, які назвалі Сукенніцай. Катэдру на Вавелі заснаваў Мечыслаў I у 966 годзе. У склепе стаяць каралеўскія труны.

KRAKÓW. WAWEL ON THE WISŁA RIVER

Prince Krakus Chrobacyi founded the town around 700 and named it Kraków after himself and built a castle on the hill named Wawel. Casimir I moved the capital there from Gniezno. There is a cave on the Wawel Hill where Krakus killed a fairytale dragon. Famous coronation of Władysław Łokietek took place there in 1319. The academy was founded by Casimir the Great in 1347. The King built an edifice which was named Sukiennice. The cathedra on the Wawel Hill was founded by Mieczysław I in 966. There is also the royal burial-vault.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

KRZEMIENIEC
(Gub. Wołyńska)

Krzemieniec nadany Jerzemu Narymundowiczowi przez Gedymina r. 1320. Zamek na wysokiej górze znany w historyi od r. 1240. Odnowiony przez Królowę Bonę r. 1536.. Kościół Katolicki nowo wzniesiony przez fundusz składkowy. —

Krzemieniec donné à George Narymundowicz par Gedymin l'an 1320. Château fort sur une haute montagne, connu dans l'histoire depuis 1240.. Restauré par la reine Bone en 1536. Église catholique bâtie récemment par souscription.

КРАМЯНЕЦ
(Валынская губерня)

Крамянец быў падараны Юрыю Нарымонтавічу Гедзімінам у 1320 годзе. Замак на высокай гары вядомы з 1240 года. Аднаўлены каралевай Бонай у 1536 годзе. Каталіцкі касцёл адбудаваны на ахвяраванні.

KREMENETS
(Volyn province)

Kremenets was presented to Yuri Narymundowicz by Giedymin in 1320. The castle on the high hill was first mentioned in 1240. Renovated in 1536 by Queen Bona. The Roman-Catholic church was built through donations.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit w Lit M Fajansa w Warszawie.

KRASICZYN NAD RZEKĄ SANEM

(Galicya)

Alexy syn Jakóba z Siecina od r. 1540, zaczął się pisać Krasickim. Stanisław Kaszt. Przemyślski rozpoczął r. 1592 wznosić potężny zamek obronny, otoczony wodą, dokończył go syn jego Marcin Wojew. Podolski. Tenże jeżdżąc w legacyi do Ferdynanda II cesarza Rzymskiego otrzymał tytuł *Comitis S. R. J.* czyli hrabiego, dla siebie i sukcessorów. Wspaniały zamek tutejszy który ugaszczał trzech królów z rodu Wazów, jest teraz własnością księcia Adama Sapiehy.

Alexis fils de Jacques de Siecin prit en 1540 le nom de Krasicki. Stanislas Castellan de Przemyśl jeta en 1592, les fondements d'un château fort entouré d'eau. Son fils Martin palatin de Podolie l'acheva. Ce même Martin envoyé comme ambassadeur auprès de l'empereur Ferdinand, en obtint le titre de Comte *Comites S. R. J.* pour lui et sa postérité. Ce château qui reçut dans ses murs, trois rois de la famille des Waza, est maintenant propriété du prince Adam Sapieha.

КРАСІЧЫН НАД РАКОЙ САН

(Галіцыя)

Аляксей, сын Якава з Сеціна, з 1540 года стаў пісацца Красіцкім.
Станіслаў, кашталян перамышльскі, у 1592 годзе пачаў узводзіць магутны абарончы замак, акружаны вадой; скончыў будаўніцтва яго сын Марцін, ваявода падольскі. Ён жа, з'ездзіўшы паслом да рымскага імператара Фердынанда II, атрымаў тытул нобеля Свяшчэннай Рымскай імперыі, альбо графа, для сябе і патомкаў.
Прыгожы замак, у якім гасцявалі тры каралі з роду Вазаў, зараз належыць князю Адаму Сапегу.

KRASICHYN ON THE SAN RIVER

(Galicia)

Alexy, the son of Jakob from Siecin, started to be called as Krasicki since 1540.
Stanisław, Castellan of Przemysl, launched the construction of a big fortified castle surrounded by water in 1592; the construction was finished by his son Marcin, Voevode of Podolsk. After visiting Rome Emperor Ferdinand II in the capacity of an ambassador he was granted the title Comitis S.R.J., or Count, for himself and his descendants.
The beautiful castle received three kings of the Waza dynasty. The property of Duke Adam Sapieha.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M Fajansa w Warszawie.

KRUŚWICA NAD JEZIOREM GOPŁEM
(Księstwo Poznańskie)

Miejscowość sławna w najstarszych dziejach narodu. Piast kołodziej kruszwicki obrany królem Polskim r. 842. — Mieczysław I założył tu Katedrę r. 966. Władysław Herman karząc bunt Zbigniewa zburzył miasto, które odtąd nie powstało. — Odbudował zamek Kazimierz Wielki. — Zburzyli go Szwedzi r. 1657. W oddaleniu Mysza Wieża.

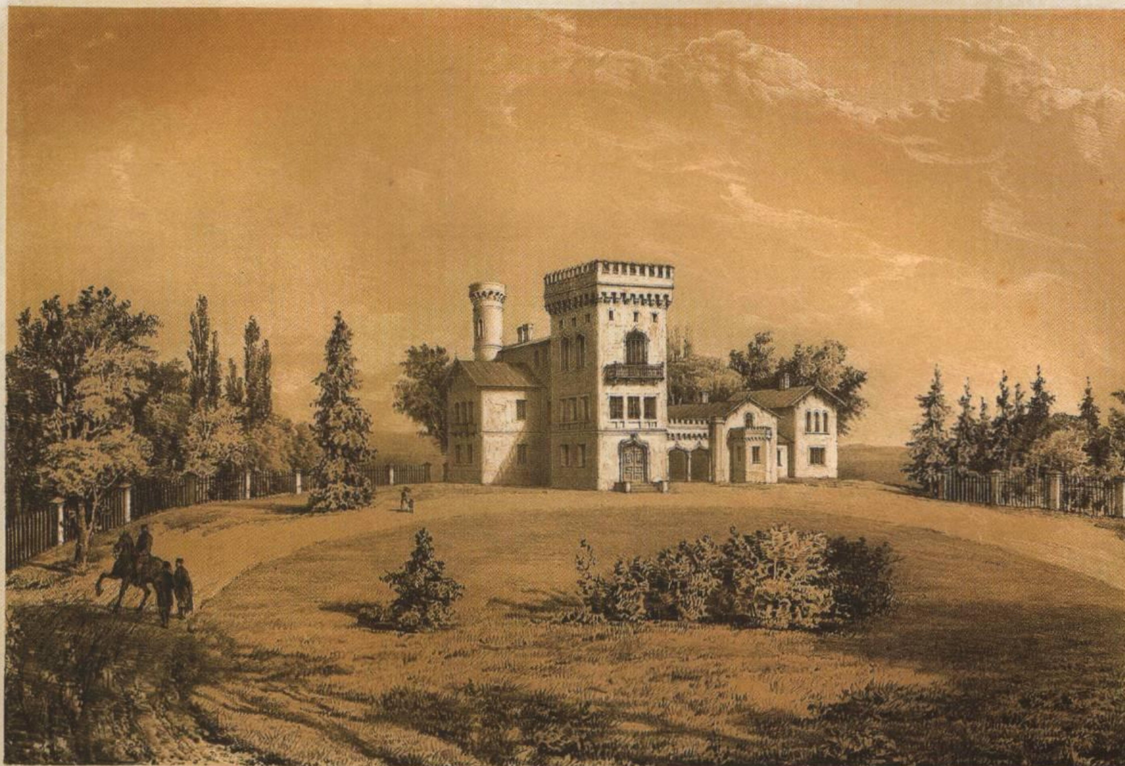
La plus ancienne des Villes dans l'histoire du pays. Piast charon élu premier roi de Pologne en 842 – Mieczyslas I érigea la Cathédrale en 966. Ladislas Herman punissant la révolte de son frère Zbigniew détruisit la ville qui ne se releva jamais. Casimir le Grand rebâtit le château.—Il fut saccagé par les Suédois en 1657. On voit d'ici la tour nommée Mysza Wieża (Tour des souris).

КРУСВІЦА НАД ВОЗЕРАМ ГОПЛ
(Пазнанскае княства)

Мясцовасць вядома ў найстаражытнейшай гісторыі народа.
Пяст, крусвіцкі калеснік, выбраны ў 842 годзе польскім каралём. У 966 годзе Мечыслаў I залажыў тут катэдру.
Уладзіслаў Герман, падаўляючы бунт Збігнева, разбурыў горад, які так і не паўстаў з руін.
Замак адбудаваў Казімір Вялікі. Разбурылі яго шведы ў 1657 годзе. На заднім плане — Мышыная Вежа.

KRUŚWICA ON THE GOPŁ LAKE
(Poznań province)

The place has been known since ancient times.
Piast, a wheelman from Kruświca, was elected King of Poland in 842. In 966 Mieczysław I founded a cathedra there.
Supressign an uprising led by Zbigniew, Władysław Herman destroyed the town which had never been restored.
The castle was rebuilt by Casimir the Great. It was ruined by the Swedes in 1657. In the background — Mysza Wieża (Mice Tower).

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

KRZYWIEC.

G. Kijowska.

Pałac zbudowany przez P. Kazimierza Podhórskiego | Château construit par Mr Casimir Podhórski.

КРЫВЕЦ

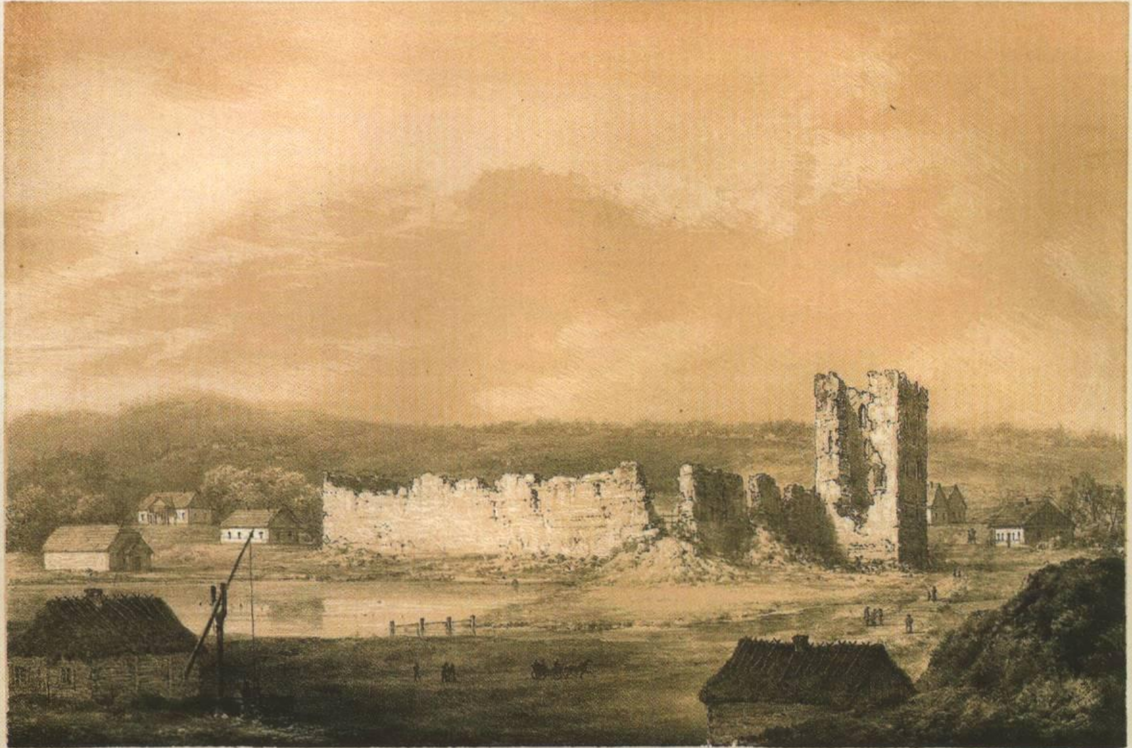
(Кіеўская губерня)

Палац збудаваны Казімірам Падгорскім.

KRIVETS

(Kiev province)

Palace was built by Casimir Podhorski.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

KREWO
(G. Wileńska)

Ruiny znakomitego zamku - Tu jako w swem dziedzictwie W. X. Olgerd przebywał przed wstąpieniem na tron - Wieża tu jest pamiętna w historyi tragicznym zgonem Kiejstuta W. K. Litewskiego od r. 1382.

Ruines d'un château célèbre Heritage du Grand Duc Olgerd qui y habitait avant son avénement au trône de Lithuanie. On voit encore la tour dans laquelle Kiejstut Grand Duc de Lithuanie termina ses jours par une mort tragique en 1382.

КРЭВА
(Віленская губерня)

Руіны знакамітага замка. Тут, у сваім спадчынным уладанні, жыў вялікі князь Альгерд перад уступленнем на трон. Вежа вядома трагічнай смерцю ў 1382 годзе вялікага князя літоўскага Кейстута.

KREVA
(Wilno province)

The ruins of the famous castle. Grand Duke Olgerd lived there before accession to the throne. The tower is known for the tragic death of Grand Duke of Lithuania Kiejstut in 1382.

Rys. z natury Napoleon Orda.　　Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

KURNIK

(Księstwo Poznańskie)

Zamek wzniesiony około r. 1374 przez Mikołaja z Kurnika Biskupa Poznańskiego. Następnie przeszedł do Górków. Stanisław Górka Wojewoda Poznański Zamek odnowił i przyjmował w nim z wielkim przepychem jadącego z Francyi na tron Polski Henryka Walezyusza. W XVII wieku przeszedł na własność Działyńskich. Są tu bogate zbiory starożytności i znakomita biblioteka.

Château bâti vers 1374 par Nicolas de Kurnik évêque de Posen. Passa à la famille Górka. Stanislas Górka Voevode de Posen le restaura et y reçut avec ostentation le roi Henri de Valois à son voyage de France en Pologne. Depuis le XVII siècle propriété de la famille Działyński. Riche bibliotèque et collection d'antiquités.

КУРНІК

(Пазнанскае княства)

Замак пабудаваны каля 1374 года Мікалаем з Курніка, біскупам пазнанскім. Затым перайшоў да Гуркаў. Станіслаў Гурка, ваявода пазнанскі, аднавіў замак і прымаў у ім з вялікай раскошай едучага з Францыі на польскі трон Генрыха Валуа. У XVII стагоддзі перайшоў ва ўласнасць Дзялынскіх. Тут ёсць багаты збор старажытнасцяў і знакамітая бібліятэка.

KURNIK

(Poznań province)

The castle was built around 1374 by Mikołaj from Kurnik, Bishop of Poznań. Later it was passed on to the Górka family. Stanisław Górka, Voevode of Poznań, renovated the castle and organized a luxurious reception of Henri de Valois who was going from France to Poland to take the Polish throne. In the 17th century the castle belonged to the Działyński family. There is a rich collection of ancient artifacts and a famous library in the castle.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

ŁOHOJSK
(G. Mińska)

Miasteczko znane od r. 1128. - W 1505 Tatarzy zniszczyli tutejszy zamek i synów Symona Ks. Czartoryskiego w jasyr zabrali - Wasyl Tyszkiewicz Wojewoda Podlaski pojął Alexandrę Czartoryskę córkę Symona - Od tej pory Łohojsk staje się dziedzictwem Tyszkiewiczów potwierdzonem dla domu tego przywilejem Zygmunta I r. 1528. Po zburzeniu zamku przez Szwedów r. 1706. Hr. Stanisław Tyszkiewicz na zamczysku Klasztor Bazyljanów fundował. - Dziś własność Hr. Oskara syna Hr. Konstantego archeologa i pisarza. -

Ville connue depuis 1128. - En 1505 les Tartares détruisirent le château et enmenérent en servitude les fils de Simon prince Czartoryski - Lohojsk passa dans la maison des Tyszkiewicz par le mariage de Vasyl Tyszkiewicz et d'Alexandrine Czartoryska. - Possession confirmée aux Tyszkiewicz par le roi Sigismond I en 1528. - Après la destruction du Château, Stanislas Tyszkiewicz éleva sur son emplacement le couvent de Basiliens - Actuellement propriété d'Oscar Comte Tyszkiewicz fils de Constantin écrivain et archéologue distingué

ЛАГОЙСК
(Мінская губерня)

Мястэчка вядома з 1128 года. У 1505 годзе татары знішчылі тутэйшы замак і забралі ў палон сыноў князя Сямёна Чартарыйскага. Ваявода падляскі Васіль Тышкевіч узяў у жонкі Аляксандру Чартарыйскую, дачку Сямёна. Ад гэтага часу Лагойск стаў уладаннем Тышкевічаў, зацверджаным для гэтага роду прывілеем 1528 года Жыгімонта I. Пасля разбурэння замка ў 1706 годзе шведамі граф Станіслаў Тышкевіч на замчышчы пабудаваў кляштар базыльянаў. Сёння — уласнасць графа Оскара, сына графа Канстанціна, археолага і пісьменніка.

LAGOYSK
(Minsk province)

First mention about the place is dated back to 1128. In 1505, the Tatars destroyed a local castle and took the sons of Duke Simon Czartoryski captives. Voevode of Podlaska Vasil Tyszkiewicz married Aleksandra Czartoryska, the daughter of Simon. From that time Lagoysk was the property of the Tyszkiewicz family which was documented in the charter of 1528 granted by Sigismund. After the Swedes destroyed the castle in 1706 Count Stanisław Tyszkiewicz built a monastery of the Basilias in the palce of the former castle. The property of Count Oskar, the son of Count Konstantin, archeologist and writer.

Ryz. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

ŁAŃCUT NIEDALEKO RZEKI WISŁOKI
(Galicya)

Miasteczko za Kazimierza W-go osiadłe przez Niemców i nazwane Landshut. Jagiełło w przejeździe do ziem Ruskich r. 1410. zastał tu oczekującego Witolda W. X. L. Wspaniale przyjęty r. 1417 przez Elżbietę z Pileckich Granowską, wkrótce ją pojął za żonę. Łańcut od Pileckich przechodzi do Stadnickich. Stanisław Lubomirski Woje: Ruski, następnie Krakowski kupuje Łańcut i wspaniały zamek obronny wznosi r. 1641. Łańcut bywał zwiedzany przez Królów Jana Kazimierza, r. 1656 i Augusta II r. 1704. Teraz własność Hr. Alfreda Potockiego.

On donne le nom de Łandshut à une petite colonie d'Allemands du temps de Casimir le Grand Jagello allant en Ruthénie trouve à Landshut Vitold G. D. de Lithuanie en 1410. L'an 1417. Jagello y fut reçu avec magnificence par Elisabeth Granowska, née Pilecka, devenue plus tard sa femme. Łancut passa des Pilecki aux Stadnicki. Stanislas Lubomirski Palatin de Ruthénie l'acheta et y bâtit un château fort 1641. Łancut reçut dans ses murs les rois Jean Casimir 1656, et Auguste II 1704. Il appartient aujourd'hui au Cte. Alfred Potocki.

ЛАНЬЦУТ НЕПАДАЛЁКУ АД РАКІ ВІСЛОКІ
(Галіцыя)

У часы Казіміра Вялікага мястэчка заснавалі немцы і назвалі Ландсхут.
Ягайла, накіроўваючыся ў 1410 годзе ў рускія землі, сустрэўся тут з Вітаўтам, вялікім князем літоўскім.
У 1417 годзе Ягайла быў сардэчна прыняты Альжбетай Грaноўскай з роду Пілецкіх, якая ў хуткім часе стала яго жонкай.
Ланьцут ад Пілецкіх перайшоў да Стадніцкіх. Станіслаў Любамірскі, ваявода рускі, а потым кракаўскі, купіў Ланьцут
і ў 1641 годзе збудаваў прыгожы абарончы замак. Ланьцут наведвалі каралі Ян Казімір (1656) і Аўгуст ІІ (1704).
Зараз — уласнасць графа Альфрэда Патоцкага.

ŁAŃCUT, NOT FAR FROM THE WISŁOKA RIVER
(Galicia)

During the rule of Casimir the Great the place was founded by the Germans who called it Landshut.
On his way to the Russian lands in 1410, Jagiełło met Grand Duke of Lithuania Witold there.
In 1417, Jagiełło was warmly received by Elizabeth Granowska nee Pilecka, who soon became his wife.
Lancut was owned by the Stadnickis. Stanisław Lubomirski, Voevode of Russia and later Kraków, bought Łańcut
and built a beautiful fortified castle there in 1641. Jan Casimir (1656) and Augustus II (1704) visited the castle.
The property of Count Alfred Potocki.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

LESZCZ pod PIŃSKIEM
(G. Mińska)

Stary Klasztór w którym się skrył Wojsiełk syn Mendoga Wielkiego Xięcia Litewskiego ścigany przez stryja Trojnata

Ancien couvent où Woisiełk fils de Mendog duc de Lithuanie se cahât pour éhapper à la poursuite de son oncle Troïnat.

ЛЕШЧ ПАД ПІНСКАМ

(Мінская губерня)

Даўні кляштар, у якім хаваўся Войшалк, сын Міндоўга, вялікага князя літоўскага, праследуемы дзядзькам Транятам.

LYESCH NEAR PINSK

(Minsk province)

An old monastery where Wojszełk, the son of Mindowg, Grand Duke of Lithuania, was hiding being persecuted by uncle Trojnat.

ЛІДА НАД РАКОЙ ЛІДЗЕЯЙ

(Віленская губерня)

Вельмі старажытнае мястэчка. Руіны замка, збудаванага вялікім князем літоўскім Гедзімінам у 1323 годзе. У замак прыязджалі вялікія князі Вітаўт, Ягайла, Аляксандр Ягелончык. Тут жыў татарскі хан Тахтамыш. Лідскім старостам быў Хаджы-Гірэй, які пазней стаў крымскім ханам. Замак разбураны шведамі каля 1710 года.

LIDA ON THE LIDZYEYA RIVER

(Wilno province)

A very old village. Ruins of the palace built by Grand Duke Giedymin in 1323. The palace was visited by Grand Dukes Witold, Jagiełło, Aleksander Jagiellończyk. Tatar Khan Tokhtamysh lived there. The governor of Lida head was Haci Giray, who later became the first ruler of the Crimean Khanate. The palace was destroyed by the Swedes around 1710.

Rys z natury Napoleon Orda

w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

LIDA nad rzeką **LIDZIEJĄ**
(G. Wileńska)

Miasteczko bardzo dawne. Ruiny zamku zbudowanego przez WXL. Gedymina w r. 1323. Zjeżdżali do zamku tego WX. Witold, Jagełło, Alexander Jagellończyk. Tu mieszkał Tochtamysz han tatarski. Starostą lidzkim był Hadżi Giraj późniejszy han Krymski. Zamek zburzony przez Szwedów około roku 1710.

Petite ville très ancienne. Ruines du château bâti en 1323 par Gedymin Grand Duc de Lithuanie. Le Grand Duc Witold, les roi Jagełło et Alexandre Jagelończyk visiterent ce château. Tochtamysz Khan des Tartares y habita. Hadży Giraj qui était plus tard Khan de Crimée fût Staroste de Lida. Le château fut détruit par les Suédois vers 1710.

ЛІДА НАД РАКОЙ ЛІДЗЕЯЙ
(Віленская губерня)

Вельмі старажытнае мястэчка. Руіны замка, збудаванага вялікім князем літоўскім Гедзімінам у 1323 годзе.
У замак прыязджалі вялікія князі Вітаўт, Ягайла, Аляксандр Ягелончык. Тут жыў татарскі хан Тахтамыш.
Лідскім старостам быў Хаджы-Гірэй, які пазней стаў крымскім ханам. Замак разбураны шведамі каля 1710 года.

LIDA ON THE LIDZYEYA RIVER
(Wilno province)

A very old village. Ruins of the palace built by Grand Duke Giedymin in 1323.
The palace was visited by Grand Dukes Witold, Jagiełło, Aleksander Jagiellończyk.
Tatar Khan Tokhtamysh lived there. The governor of Lida head was Haci Giray, who later became the first ruler of the Crimean Khanate.
The palace was destroyed by the Swedes around 1710.

ЛІНЦА НАД РАКОЙ СОБ

(Кіеўская губерня)

Некалі — уласнасць князёў Сангушкаў. Апошнім уладальнікам быў граф Канстанцін Плятэр.

LINCE ON THE SOB RIVER

(Kiev province)

Once the property of Dukes Sanguszkis. The last owner was Count Konstantin Plater.

Rys z natury Napoleon Orda.

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

LISZKOW

Niedaleko Druskienik na lewym brzegu Niemna prawdopodobnie dawna twierdza Litewska Nauenpillis. Na górze (pilkalnas) wznoszą się resztki wieży Kamiennej. Twierdza zdobyta i zniszczona przez W. Marszałka i Komtura Krzyżackiego Kuno Hattenstein 1381 r.

Non loin de Druskieniki sur la rive gauche du Niemen. Sur la montagne (pilkalnas) s'élève les restes d'une tour de château que l'on suppose être l'ancien Nauenpillis conquit et détruit par le Grand Maréchal et Comtur de l'ordre Téutonique Kuno Hattenstein en 1381

ЛІШКАЎ

(Ковенская губерня)

Недалёка ад Друскенік, на левым беразе Нёмана. Верагодна, старажытная літоўская крэпасць Наўэнпіліс.
На гары (pilkalnas) узвышаюцца рэшткі каменнай вежы.
Крэпасць была заваявана і разбурана вялікім маршалкам і комтурам крыжацкім Кунам Гатэнштэйнам у 1381 годзе.

LISHKAU

(Kouna province)

The ancient Lithuania fortress Nauenpillis not far from Druskieniki, on the left bank of the Neman River.
The stone towers of the fortress dominate the mountain (pilkalnas).
The fortress was conquered and destroyed by Grand Marshal and Knight Commander of the Cross Order Kuno Hattenstein in 1381.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

LWÓW NAD RZEKĄ PEŁTWIĄ
(Galicya)

Miasto dawne do którego Lew Daniłowicz ks. Halicki r. 1268—1270 przeniósł swoją stolicę i nazwał od swego imienia Lwihorod od czego powstało Lwów, Bolesław Trojdenowicz ks. Mazowiecki zrodzony z Maryi ks. Ruskiej, tu panował nad Czerwoną Rusią Otruty r. 1339 niezostawił potomstwa. Okoliczność ta wpłynęła, że Kazimierz W. kraj opanował, i na miejscu drewnianego wymurował zamek obronny, którego szczątki dotąd pozostały. Tu się znajdują trzy Arcybiskupstwa; Łacińskie, Unickie i Ormiańskie.

Ville antique dont Leon Daniłowicz duc de Halicz fit sa capitale vers 1270. Il l'appela ville de son nom Leon d'oú se forma, le nom de Léopol, devenue la capitale de la Galicie, Boleslas Trojdenowicz prince de Masovie fils de Marie princesse russe regna. en Galicie jusqu'a 1339. Il mourut empoisonné sans laisser d'héritiers. Casimir le Grand se rendit maître de ce pays, et construisit à Léopol un château fort dont on voit les ruines. On compte, trois sièges archiépiscopaux dans cette ville; latin, greco-latin et arménien.

ЛЬВОЎ НАД РАКОЙ ПЕЛТВАЙ
(Галіцыя)

Старадаўні горад, у які ў 1268—1270 гадах князь галіцкі Леў Данілавіч перанёс сваю сталіцу і назваў сваім іменем — Львігарад, ад чаго ўтварылася назва «Львоў». Баляслаў Тройдзеневіч, князь мазавецкі, народжаны рускай княгіняй Марыяй, кіраваў тут Чырвонай Руссю. Атручаны ў 1339 годзе, не пакінуў патомства. Гэтая акалічнасць паўплывала на тое, што Казімір Вялікі захапіў краіну, і на месцы драўлянага паставіў мураваны абарончы замак, руіны якога засталіся дагэтуль. Тут знаходзяцца тры арцыбіскупствы: каталіцкае, уніяцкае і армянскае.

LVOV ON THE PELTVYA RIVER
(Galicia)

An ancient town, where in 1268—1270 Duke of Galicia Lew Daniłowicz founded the capital and gave it his name — Lwihorod (later — Lvov). Bolesław Trojdenewicz, Price of Masovia and a son of Russian Duchess Maria, ruled Czerwona Rusia there. Bolesław Trojdenewicz had no children and was poisoned in 1339. It helped Casimir the Great to conquer the country. In the place of the former wooden castle he built a new one of stone, which ruins have preserved till present days. Three archbishoprics are located there: Catholic, Uniate and Armenian.

Rys z natury Napoleon Orda. Litw Lit M Fajansa w Warszawie.

LATYCZÓW
(Guber Podolska)

Jan Potocki Starosta Kamieniecki wzniósł obronny zamek przeciw Tataróm r 1579.
Kościół i Klasztor X X. Dominikanów.

Jean Potocki Staroste de Kamieniec fonda un château fort contre les Tartares en 1579. Église et Couvent des Dominicains.

ЛЯЦІЧАЎ
(Падольская губерня)

Ян Патоцкі, староста камянецкі, збудаваў абарончы замак ад нападу татараў у 1579 годзе.
Касцёл і кляштар дамініканцаў.

LYATYCHEV
(Podolsk province)

Jan Potocki, governor of Kamenets, built a fortified castle in 1579 to defend the town from the Tatars.
A Cathedral and a monastery of the Order of the Dominicans.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

MOGILNO
(Księstwo Poznańskie)

Kościół i dawne opactwo Benedyktynów fundacyi Bolesława II Smiałego, który dopełniając ślubu, uczynionego w Płocku, za pomyślność wypraw wojennych do Czech i Węgier wzniósł tu w r. 1065 świątynię Pańską i zakonników sprowadził.

Eglise et ancienne Abbaye des pères Benedictins, fondée en 1065 par Boleslas II le Hardi, après l'heureux succés des guerres contre les Bohemiens et les Hongrois.

МАГІЛЬНА
(Пазнанскае княства)

Касцёл і старажытнае абацтва бенедыкцінцаў заснаваў Баляслаў ІІ Смелы, які ў выкананне абету, дадзенага ў Плоцку, за поспех ваенных паходаў у Чэхію і Венгрыю ўзвёў тут у 1065 годзе Божы храм і запрасіў манахаў.

MOGILNO
(Poznań province)

A cathedral and an ancient abbey of the Benedictines were founded by Bolesław II the Brave. Keeping his vow, he made in Płock for the successful military campaigns in Czechia and Hungary, he built in 1065 a temple there and invited monks.

Rys z natury Napoleon Orda.

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

MOJKOWCE
(Polska)
Gubernia Piotrkowska

Ruiny zamku Floryana Sarjusza rycerza za Władysława Łokietka rannego w słynnéj bitwie pod Płowcami 1331 r. przodka rodziny Zamojskich. W oddaleniu widać ruiny zamku Bąkowa góra posiadłość złego sąsiada Sarjusza o którym śmiertelnie ranny rycerz mówił królowi; wolę cierpieć od rany jak od złego sąsiada.

Ruines d'un chateau appartenant à Florian Sarjusz souche de la famille Zamojski. Ce guerrier sous Ladislas Łokietek blessé grièvement à la bataille de Płowce en 1331, porta plainte au roi contre son mauvais voisin de Bąkowa góra dont les ruines du chateau se voyent à l'horizon.

МАЙКОЎЦЫ

(Польшча, Пётркаўская губерня)

Руіны замка Фларыяна Сарыюша, рыцара, які ваяваў за Уладзіслава Лакетку ў вядомай бітве пад Плоўцамі ў 1331 годзе, продка роду Замойскіх. Удалечыні відаць руіны замка Букава Гара, сядзіба благога суседа Сарыюша, пра якога смяротна паранены рыцар сказаў каралю: «Лепш пакутаваць ад раны, чым ад ліхога суседа».

MOJKOWCE

(Poland, Piotrkow province)

Ruins of the castle of Floryan Sarjusz, the ancestor of the Zamoyski family, a knight who fought for Władysław Łokietek in the famous battle near Płowce. In the distance there are the ruins of the castle Bąkowa Góra, the estate of the ill-wishing neighbor of Sarjusz. «It is better to suffer from wounds than from the evil neighbor», — the fatally wounded knight said to the King speaking about his neighbor.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

MONASTERZYSZCZE.
(G. Kijowska.)

Pałac Leona Kalna Podoskiego. w ogrodzie stoi altana na miejscu gdzie Stefan Czarnecki r. 1655 został raniony kolą w podniebienie walcząc przeciwko kozakom dowodzonym przez Drozdenkę i Bohuna.

Château de Léon Kalm Podoski; dans le jardin s'élève un kiosque construit à la place où Etienne Czarnecki en 1655 fut grevement blessé au palais par une balle en combattant les Cosaques conduits par Drozdenko i Bohun.

МАНАСТЫРЫШЧА

(Кіеўская губерня)

Палац Лявона Кальма Падоскага; у парку стаіць альтанка на месцы, дзе ў 1655 годзе Стафан Чарнецкі быў паранены, ваюючы супраць казакаў, якімі кіравалі Драздзенка і Багун.

MONASTYRYSCHE

(Kiev province)

Castle of Leon Kalm Podoski; there is an arbor in the park in the place, where in 1655 Stefan Czarnecki was wounded while fighting against the Cossacks headed by Drozdenko and Bohun.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

MOTOWIDŁÓWKA

(G. Kijowska)

Dawna posiadłość Aksaka Jana Wojewody Kijowskiego. W ogrodzie są ślady obrony przeciw Tatarom teraz własność familii Rulikowskich

Ancienne propriété de Jean Aksak Woiewode de Kijow dans le jardin on voit les traces de la défense contre les Tartares Propriété de la famille Rulikowski

МАТАВІЛАЎКА

(Кіеўская губерня)

Колішняя сядзіба кіеўскага ваяводы Аксака Яна.
У парку захаваліся сляды абароны супраць татараў. Зараз — уласнасць Рулікоўскіх.

MOTOVILOVKA

(Kiev province)

Former country estate of Voevode of Kiev Aksak Jan.
Marks of defense from the Tatars are still seen in the park. The property of the Rulikowski family.

МЕДЖЫБОЖ ПРЫ ЗЛІЦЦІ РЭК БУГ І БУЖОК

(Падольская губерня)

Абарончы замак, збудаваны князямі Карыятавічамі ў 1331 годзе.
Затым — уласнасць слыннага роду Сінаўскіх. Мікалай Сінаўскі абараняў замак ад нападу татараў у 1566 годзе.
Касцёл у гатычным стылі збудаваны Геранімам Сінаўскім у 1600 годзе.

MYEDZHYBOZH AT THE JUNCTURE OF THE RIVERS BUG AND BUZHOK

(Podolsk province)

Fortress built by Dukes of the Korjatowicz dynasty in 1331.
Later — property of the famous Sieniawski family. Mikołaj Sieniawski defended the fortress from the Tatars in 1566.
A Gothic-style Cathedral was built by Hieronim Sieniawski in 1600.

Rys z natury Napoleon Orda.

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

MIEDNIKI

[G: Wileńska]

Niegdyś letnia rezydencya W.X.L. Olgerda-Ruiny zamku o cztery mile od Wilna-W r. 1385 zdobył go Konrad Zolner von Rotenstein W. Mistrz Krzyżacki-Od roku 1484 Marca 4. Zwłoki S. Kazimierza Jagielończyka tu spoczywały aż do przeniesienia ich uroczyście do Wilna r. 1636 Sierpnia 14.

Autrefois residence d'été du Grand Duc Olgerd.-Ruines du Château à quatre milles de Wilna-En 1385 il fut pris par Konrad Zolner de Rotenstein Grand-Maître de l'ordre Teutonique.-Les restes de S. Casimir Jagellon y reposèrent depuis le 4 Mars 1484 jusqu'à leur translation à Vilna 1636 le 14 Août.

МЕДНІКІ

(Віленская губерня)

Калісьці — летняя рэзідэнцыя вялікага князя літоўскага Альгерда. Руіны замка за 4 мілі ад Вільні.
У 1385 годзе яго заваяваў Конрад Золнер фон Ротэнштэйн, вялікі магістр Тэўтонскага ордэна.
З 4 сакавіка 1484 года тут знаходзіліся астанкі святога Казіміра Ягелончыка
аж да ўрачыстага перанясення іх у Вільню 14 верасня 1636 года.

MYEDNIKI

(Wilno province)

Once a summer residence of Grand Duke of Lithuania Olgerd. Ruins of the castle four kilometers away from Wilno.
In 1385, it was conquered by Konrad Zolner von Rotenstein, Grandmaster of the Teutonic Order.
The relics of St. Kazimierz Jagiellończyk were kept there since March 4, 1484.
On September 14, 1636 they were solemnly carried over to Wilno.

Rys. z natury Napoleon Orda.

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

MIĘDZYRZEC KORECKI
(G. Wołyńska)

Pałac znakomity familii Hrabiów Steckich

Château de la famille des Comtes Stecki

МЕЖЫРЫЧ-КАРЭЦКІ

(Валынская губерня)

Слынны палац графоў Стэцкіх.

MYEZHYRICH KORETSKI

(Volyn province)

Famous palace of the Steckis.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajans w Warszawie.

MELSZTYN NAD RZEKĄ DUNAJCEM
(Galicya)

Ruiny zamku zbudowanego na wysokiej górze przez Spicymira kasztelana Krakowskiego około r. 1330. Syn jego Jaśko stał się przodkiem znakomitej rodziny Melsztyńskich herbu Leliwa. Jeden z nich Spyłek zostawszy w 18 r. życia Wojewodą Krakowskim, popierał wybór Jagiełły na króla, zginął nad Worsklą w wyprawie W. X. L. Witolda r. 1399 przeciw Tatarom. Dobra te następnie przeszły do Tarnowskich, pochodzących z jednego szczepu z Melsztyńskimi, później zaś do Jordanów, Tarłów i Lanckorońskich. Zamek został zniszczony za konfederacyi Barskiej r. 1771.

Ruines d'un château construit vers l'an 1330 par Spicimir, castellan de Cracovie. Son fils Jean prit le surnom de Melsztyn et devint la tige de l'illustre famille des Melsztyński aux armes Leliwa. Un d'entre eux Spyłek palatin de Cracovie à l'âge de 18 ans, appuya fortement le choix de Jagiełło pour roi. Il périt dans la bataille de Worskla contre les Tartares sous le drapeau de Witold G. D. de Lithuanie en 1399. Melsztyn passa aux Tarnowski, puis aux Jordan, Tarło et Lanckoroński. Le château fut détruit en 1771 pendant la confédération de Bar.

МЕЛЬШТЫН НАД РАКОЙ ДУНАЕЦ
(Галіцыя)

Руіны замка, збудаванага на высокай гары Спіцымірам, кашталянам кракаўскім, каля 1330 года.
Яго сын Яська быў продкам знакамітага роду Мельштынскіх герба «Лявіва».
Адзін з іх — Спылэк — стаўшы ў 18 гадоў ваяводам кракаўскім, падтрымліваў Ягайлу на каралеўскіх выбарах,
у 1399 годзе загінуў на Ворскле ў час паходу вялікага князя літоўскага Вітаўта супраць татараў.
Маёмасць затым перайшла да Тарноўскіх, якія паходзілі з аднаго роду з Мельштынскімі,
пазней — да Ёрданаў, Тарлаў і Ланцкаронскіх. Замак быў разбураны ў 1771 годзе, у часы Барскай канфедэрацыі.

MELSHTYN ON THE DUNAJEC RIVER
(Galicia)

Ruins of the castle built on the mountain around 1330 by Spicymir, Castellan of Kraków.
His son Jaśko was from the famous Melsztyński family, who had a Leliwa coat of arms.
One of them — Spyłek, who became Voevode of Kraków at the age of 18, supported Jagiełło at the king's elections
and was killed in 1399 in Worskła in the course of the campaign led by Grand Duke Witold against the Tatars.
The property was given over to the Tarnowskis, who were members of the Melsztyński family and later to the Jordans,
Tarłos and Lanckorońskis. The caste was destroyed in 1771 in the period of the Bar Confederation.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

MERECZOWSZCZYZNA
(G: Grodzieńska)

Pałac P. Wandalina Pusłowskiego i dom w którym się urodził Tadeusz Kościuszko 12 Lutego 1746 r.

Château de Mr Vandalin Pusłowski - et la Maison où est né Thadée Kościuszko en 1746 le 12 Février

МЕРАЧОЎШЧЫНА

(Гродзенская губерня)

Палац Вандаліна Пуслоўскага і дом, у якім нарадзіўся 12 лютага 1746 года Тадэвуш Касцюшка.

MYERACHOUSCHYNA

(Grodna province)

The palace of Wandalin Pusłowski, and the house where Tadeusz Kościuszko was born on February 12, 1746.

МЕСЦА ЎПАДЗЕННЯ ПРЫПЯЦІ Ў ДНЕПР

(Кіеўская губерня)

Злучэнне Прыпяці з Дняпром. Рэкі, па якіх у дагістарычныя часы Ясон плыў па бурштын у Балтыку.

CONFLUENCE OF THE RIVERS OF PRYPYATS AND DNYEPER

(Kiev province)

Confluence of the Prypyats and Dnyeper. The river, along which Jazon boated for the amber to the Baltic.

МІЛАСЛАЎ

(Пазнанскае княства)

Спадчыннае ўладанне графа Юзафа Мелжынскага. Тут 11 снежня 1872 года памёр граф Севярын Мелжынскі, вялікі гуманіст, аматар навук і мастацтва. Выдзеліў значны стыпендыяльны фонд для навучэнцаў.

MIŁOSŁAW

(Poznań province)

The country estate of Count Józef Miełżyński. Count Seweryn Miełżyński, an outstanding humanist, science and art lover, died here on December 11, 1872. Seweryn Miełżyński instituted a special fund to help scientists.

Rys z natury Napoleon Orda — w Lit. M. Fajansa w Warszawie

MIR
(G. Mińska)

Ruiny wspaniałego zamku zbudowanego przez Jerzego Illinicza w końcu XV wieku. Syn tegoż schodząc bezpotomnie przekazał posiadłość swoją Ks. Krysztofowi Mikołajowi Radziwiłłowi Sierotce roku 1568.

Magnifiques ruines d'un château bâti par Georges Illinicz à la fin du XV siècle. Son fils sans postérité legua Mir au Prince Christophe Nicolas Radziwill dit Sierotka (orphelin) 1568.

МІР
(Мінская губерня)

Руіны цудоўнага замка, пабудаванага ў канцы XV стагоддзя Юрыем Ільінічам.
Яго сын, не маючы спадкаемцаў, завяшчаў сваё ўладанне князю Крыштофу Мікалаю Радзівілу Сіротку ў 1568 годзе.

MIR
(Minsk province)

Ruins of the wonderful palace built at the end of the 15th century by Yury Illinicz.
Having no children his son bequeathed his property to Count Krysztof Mikołaj Radziwiłł the Orphan in 1568.

МІХАЙЛАЎКА

(Падольская губерня)

Палац збудаваны ў мінулым стагоддзі. Належаў Макавецкім.

MIKHAYLOVKA

(Podolsk province)

The palace was built last century. It belonged to the Makowieckis.

МОЛАДАВА
(Гродзенская губерня)

Палац збудаваны Сямёнам Скірмунтам за тры мілі ад Пінска.

MOLADAVA
(Grodna province)

The palace was built by Szymon Skirmunt, three miles away far from Pinsk.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

MURACHWA.
(G. Podolska)

Miasteczko nad rzeką Morachwą, sławne bitwą r. 1432 pomiędzy Wincentym z Szamotuł a Fiodkiem Xięciem z Ostroga. Ostatni dziedzic był Joachim Hr. Potocki.

La ville sur les bords de la petite riviere Morachwa Célèbre par la bataille en 1432 entre Vincent de Szamotuł et Fiodko Prince d'Ostrog. Le dernier propriétaire fut le Comte Joachim Potocki.

МУРАХВА

(Падольская губерня)

Мястэчка над ракой Мурахвай, вядомае бітвай 1432 года паміж Вінцэнтам з Шаматул і князем Фёдарам Астрожскім. Апошнім уладальнікам быў граф Іахім Патоцкі.

MURAKHVA

(Podolsk province)

The village dominates the river of Murakhva, famous for the 1432 battle between Wincent from Szamotuł and Duke Fedko Ostrogski. The last owner was Count Joachim Potocki.

МЫШНАЯ ВЕЖА НАД ВОЗЕРАМ ГОПЛ

(Пазнанскае княства)

Паводле падання, у вежы, пабудаванай на беразе возера Гопл, 120 футаў вышынёй, мышы загрызлі караля Попеля. Астравок злева ад вежы называецца дагэтуль пасекай Пяста альбо садам Рэпіхі, яго жонкі.

MYSZA WIEŻA ON THE GOPŁ LAKE

(Poznań province)

As the legend says, mice bit King Popiel to death in a 120-foot tower built on the bank of the Gopł Lake. An island to the left of the tower is called a glade of Piast or the gardens of his wife Rzepicha.

Rys. z natury Napoleon Ordá.   Litw Lit M. Fajansa w Warszawie.

NOWOGRODEK

(Gubernija Mińska)

Miasto i zamczysko wielce historyczne. - Po sławnym napadzie Tatarów r. 1240. - Erdziwiłł W. X. L. odbudował to miasto i do Litwy przyłączył. - Tu wedle podań niektórych historyków Mendog chrzest przyjął i koronował się na Króla r. 1252. - W r. 1422 odbyły się tu ślubowiny Wł. Jagiełły z Zofiją X.^ężną Kijowską.

Ville et château historique. Après l'irruption des Tartares 1240. - Erdziwiłł Grand Duc de Lithuanie rebâtit la ville et la réunit à la Lithuanie. - D'après quelques historiens Mendog y reçut la baptême et se couronna Roi 1252. Les noces de Ladislas Jagellon avec Sophie princesse de Kiew y eurent lieu en 1422.

НАВАГРУДАК

(Мінская губерня)

Горад і замчышча маюць багатую гісторыю. Пасля вядомага нападу татараў у 1240 годзе Эрдзівіл, вялікі князь літоўскі, адбудаваў гэты горад і далучыў да Літвы.
Тут, паводле меркавання некаторых гісторыкаў, адбыліся хрышчэнне Міндоўга і яго каранацыя ў 1252 годзе, а ў 1422 годзе — вянчанне Уладзіслава Ягайлы з Соф'яй, княгіняй кіеўскай.

NAVAGRUDAK

(Minsk province)

The town and the castle place have rich history. After the famous attack of the Tatars in 1240 Erdziwiłł, Grand Duke of Lithuania, rebuilt the town and annexed it to Lithuania.
Some historians believe that this place saw christening of Mendog and his crowning in 1252 and in 1422 — wedding of Władisław Jagiełło and Zofija, Princess of Kiev.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

NOWOMALIN
(G. Wołyńska)

Posiadłość Oskara Sosnowskiego sławnego rzeźbiarza. Propriété de Mr Oscar Sosnowski sculpteur renommé

НАВАМАЛІН
(Валынская губерня)

Сядзіба Оскара Сасноўскага, вядомага скульптара.

NOVOMALIN
(Volyn province)

Country estate of Oskar Sosnowski, a famous sculptor.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

NIEŚWIEŻ

(G. Mińska)

Miasto znane od 1224 r. Około 1430 należało do Fedka z książąt litewskich następnie własność Kiszków. Po Annie Kiszczance żonie Brodatego Radziwiła kasztelana Trockiego staje się własnością Radziwiłłów z których Mikołaj zwany Czarnym otrzymuje w 1549 r tytuł księcia. Książe Mikołaj Krzysztof zwany Sierotką zamek wymurował.

Lieu connu dès 1224. Il appartenait vers 1430 à Fedko prince lithuanien et passa ensuite à la famille Kiszka. Par suite du mariage de Radziwiłł le Barbu chatelain de Troki avec Anne Kiszka, il devint propriété des Radziwiłł. Nicolas Radziwiłł le Noir reçût le titre de prince en 1549. Nicolas Christophe surnommé l'Orphelin éleva le château.

НЯСВІЖ

(Мінская губерня)

Горад вядомы з 1224 года. Каля 1430 года належаў літоўскаму князю Федку, потым перайшоў ва ўласнасць Кішкаў.
Пасля Ганны Кішкі, жонкі Радзівіла Барадатага, кашталяна трокскага, перайшоў да Радзівілаў.
(Мікалай Радзівіл Чорны атрымаў у 1549 годзе тытул князя.) Князь Мікалай Крыштоф Сіротка пабудаваў замак.

NYASVIZH

(Minsk province)

The town was first mentioned in chronicles in 1224.
Around 1430 it belonged to Lithuania Duke Fedko and later became the property of the Kiszka family.
The Radziwiłłs owned the town after Anne Kiszka, a wife of Radziwiłł Bearded, Castellan of Troki.
Mikołaj the Black was conferred a prince title in 1549. The castle was built by Prince Mikołaj Krzysztof the Orphan.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

POHREBYSZCZE.
(G. Kijowska.)

Starożytna posiadłość familij Hrabiów Rzewuskich. – Pałac w ogrodzie Generała Hrabiego Adama Rzewuskiego.

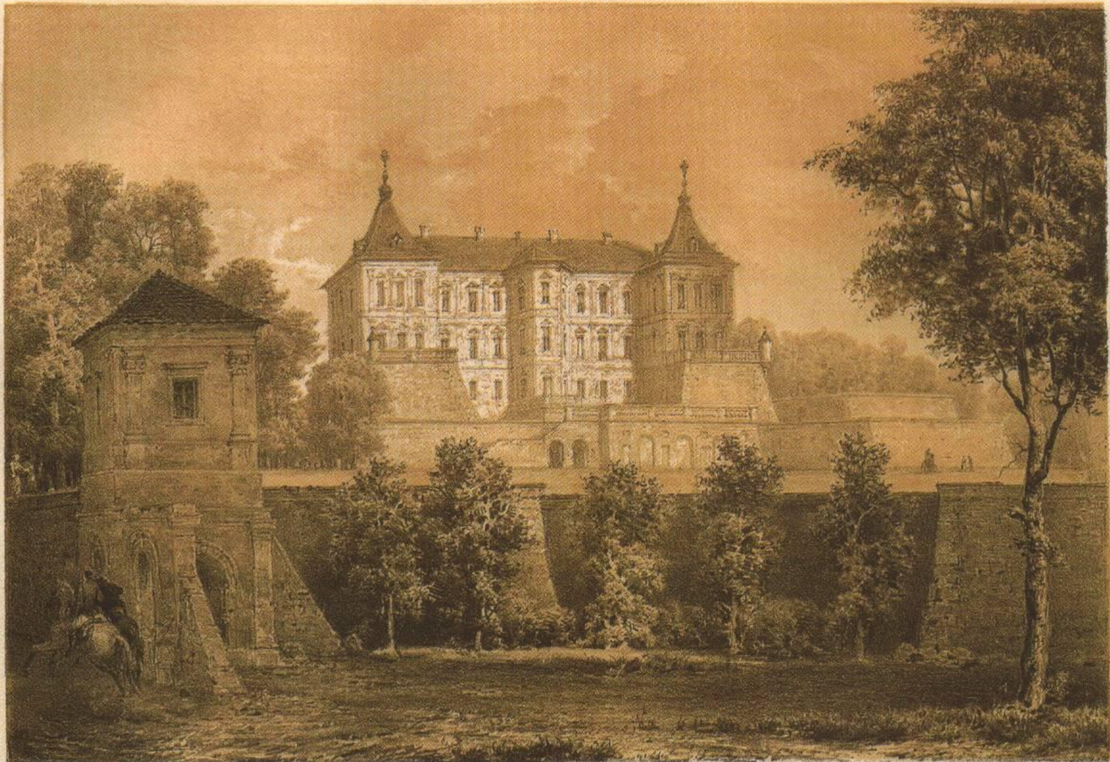
Ancienne propriété de la famille des Comtes Rzewuski. – Le palais dans le parc du Général Comte Adam Rzewuski

ПАГРАБІШЧА
(Кіеўская губерня)

Старажытная сядзіба графоў Ржавускіх. Палац у парку генерала графа Адама Ржавускага.

POGREBISCHE
(Kiev province)

Old farmstead of the Rzewuski family. A palace in the park of General-Count Adam Rzewuski.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit w Lit. M. Fajansa w Warszawie

PODHORCE
(Galicya)

Na miejscu miasteczka Pleśniska zburzonego r. 1240 przez Tatarów wzniosły się Podhorce własność możnéj familii Koniecpolskich. Stanisław Kasztelan Krakowski będąc bezdzietnym darowywa Podhorce Królewiczowi Jakóbowi Sobieskiemu r. 1682. Następnie Podhorce stają się własnością Rzewuskich. Ostatni właściciel Leoncyusz Hr. Rzewuski syn Emira Wacława odprzedał Podhorce St. Władysławowi Sanguszce z warunkiem zachowania zamku z bogatą starożytną zbrojownią.

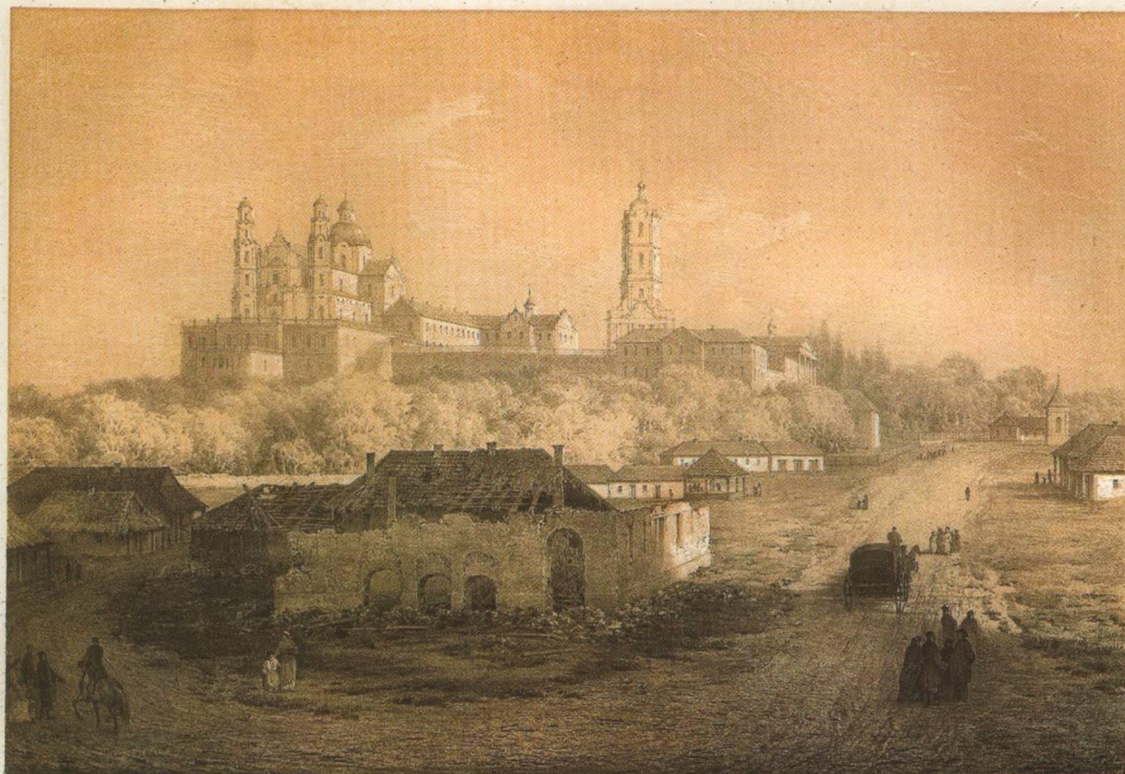
Própriété de l'ancienne famille des Koniecpolski, batie sur les ruines de la petite ville Pleśnisko détruite en 1240 par les Tartares. Stanislas Castellan de Cracovie n'ayant pas d'enfants, offrit Podhorce au prince royal Jacques Sobieski en 1682. Podhorce passa par mariage à la famille Rzewuski. Le dernier propriétaire Leonce comte Rzewuski fils de l'Emir Vinceslas, vendit ce château au Prince Ladislas Sanguszko, sous condition d'entretenir en bon état le château devenu historique. et une salle d'armes riches et anciennes.

ПАДГОРЦЫ
(Галіцыя)

На месцы мястэчка Плесніска, разбуранага ў 1240 годзе татарамі, былі пабудаваны Падгорцы, уласнасць уплывовага роду Канецпольскіх. Станіслаў, кашталян кракаўскі, будучы бяздзетным, падарыў Падгорцы каралевічу Якубу Сабескаму ў 1682 годзе. Затым Падгорцы сталі ўласнасцю Ржавускіх. Апошні ўладальнік граф Лявонцій Ржавускі, сын Эміра Вацлава, перапрадаў Падгорцы Уладзіславу Сангушку з умовай захавання замка з багатым старажытным арсеналам.

PODGORTSI
(Galicia)

Podgortsi — property of the famous Koniecpolski family — was built in the place of the village of Plesniska destroyed by the Tatars in 1240. Having no children Stanisław, Castellan of Kraków, presented Podgortsi to Jakob Sobieski in 1682. Then Podgortsi became the property of the Rzewuskis. The last owner — Count Leoncyusz Hr. Rzewuski, a son of Emir Wacław, resold Podgortsi to Władysław Sanguszko on condition the castle would not be destroyed.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

POCZAJÓW
(Gub. Wołyńska)

Poczajów należał od r. 1602 do Jędrzeja Firleja Kasztelana Bełzkiego. Na miejscu starej Kaplicy na wysokiej górze otoczonej lasami, Teodor i jego Żona Ewa Domaszewscy wznieśli wspaniałą świątynię. Mikołaj Potocki. Starosta Kaniowski powiększył i ozdobił ją r. 1771 i tu życie swoje zakończył ...

Poczajów appartenait dès l'an 1602 a André Firley Castellan de Belz. Fédor et safemme Eve Domaszewski y bâtirent 1650 a la place de la vieille Chapelle située sur une haute montagne, entourée de forêts, un temple magnifique. — Nicolas Potocki staroste de Kaniów l'agrandit et l'ambellit 1771 et y mourut. —

ПАЧАЕЎ
(Валынская губерня)

Пачаеў належаў з 1602 года Андрэю Фірлею, кашталяну бельскаму.
На месцы старой капліцы на высокай гары, акружанай лясамі,
Тэадор і яго жонка Ева Дамашэўскія ўзвялі прыгожы храм.
Мікалай Патоцкі, староста канеўскі, павялічыў і аздобіў яго ў 1771 годзе і завяршыў тут свой зямны шлях.

POCHAYEV
(Volyn province)

Since 1602 Pochayev belonged to Andrzej Firlej, Castellan of Belsk.
Teodor and his wife Ewa Domaszewska built a wonderful temple in the place of the former church.
Mikołaj Potocki, governor of Kanyov, died there in 1771.

ПЕРАМЫШЛЬ НАД РАКОЙ САН

(Галіцыя)

Паводле падання, горад заснаваў Пшамыслаў ці Лешак I.
У хроніцы адзначана, што горад заваяваў у 981 годзе Уладзімір, вялікі князь кіеўскі.
Адваяваны Баляславам Храбрым у 1018 годзе, затым пераходзіць ва ўладанне Яраслава, князя кіеўскага, у 1026 годзе. Баляслаў Смелы заваяваў замак у 1069 годзе. Пасля шматлікіх нападаў Перамышль быў заваяваны і далучаны да Польшчы Казімірам Вялікім у 1340 годзе. Двойчы быў сталіцай біскупства.

PEREMYSHL ON THE SAN RIVER

(Galicia)

As the legend says, the town was founded by Przemysław or Leszek I.
According to the chronicles, the town was conquered in 981 by Vladimir, Grand Duke of Kiev.
It was reconquered in 1018 by Bolesław the Brave and later became the property of Yaroslav, Duke of Kiev, in 1026.
Bolesław the Brave conquered the castle in 1069. In 1340 Casimir the Great annexed Peremyshl to Poland.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

PIETNICZANY.
(G. Podolska)

Pałac niedalcko rzeki Bohu założony przez Sędziego Ziemskiego Hrabiego Grocholskiego zbudowany przez niewolników Tatarskich.

Château situé non loin du Boh _ fondé par le Juge Comte Grocholski et construit par des prisonniers Tartares.

ПЕТНІЧАНЫ

(Падольская губерня)

Палац непадалёку ад ракі Буг закладзены земскім суддзёй графам Грахольскім, пабудаваны татарскімі нявольнікамі.

PYETNICHANY

(Podolsk province)

Palace not far from the Bug River was founded by county judge Count Grocholski. It was built by the Tatar prisoners.

Rys. z natury Napoleon Orda.

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

PŁOSKA.
(G. Wołyńska.)

Posiadlość Xięcia Eustachego Czetwertyńskiego. | Propriété du Prince Eustache Czetwertyński.

ПЛОСКА

(Валынская губерня)

Сядзіба князя Яўстахія Чацвярцінскага.

PŁOSKA

(Volyn province)

Country estate of Duke Eustachius Czetwertyński.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

POZNAŃ NAD RZEKĄ WARTĄ
(Księstwo Poznańskie)

Starożytny kościół N. Panny Maryi założony przez Władysława Jagiełłę w r. 1433. Ukończony i uposażony przez Biskupa Poznańskiego Andrzeja z Bnina. Katedra zbudowana na fundamentach dawnej katedry założonéj r. 966 przez Mieczysława I. Tu spoczywają zwłoki tego króla i jego syna Bolesława Chrobrego.

Ancienne église de Notre Dame fondée par Ladislas Jagiełło en 1433. Terminée et dotée par l'evêque de Posen André de Bnin. La cathédrale a été elevée sur les restes d'une cathédrale erigée en 966 par Mieczyslas I, qui y repose ainsi que son fils Boleslas le Grand.

ПОЗНАНЬ НАД РАКОЙ ВАРТАЙ
(Пазнанскае княства)

Старажытны касцёл Найсвяцейшай Дзевы Марыі закладзены Уладзіславам Ягайлам у 1433 годзе.
Дабудаваны і асвечаны біскупам пазнанскім Андрэем з Бніна.
Катэдра збудавана на фундаменце колішняй катэдры, закладзенай у 966 годзе Мечыславам I.
Тут спачываюць мошчы гэтага караля і яго сына Баляслава Храбрага.

POZNAŃ ON THE WARTA RIVER
(Poznań province)

Old Holly Virgin Mary Cathedral was founded by Władysław Jagiełło in 1433.
The Cathedral was consecrated by Bishop of Poznań Andrzej of Bnin.
The cathedral was built on the foundation of the cathedra founded in 966 by Mieczysław I.
Remains of the king and his son Bolesław the Brave are kept there.

Rys. z natury Napoleon Orda.

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

POZNAŃ NAD RZEKĄ WARTĄ

(Księstwo Poznańskie)

Starożytny kościół dawniéj pod wezwaniem Michała Archanioła, późniéj Ś-go Jana Jerozolimskiego, wzniesiony w XII wieku na miejscu świątyni pogańskiéj. Mieczysław III Stary około r. 1175 nadał ten kościół Kawalerom Maltańskim i założył przy nim szpital dla ubogich.

Ancienne église fondée au XII siècle sur l'emplacement d'un temple payen sous l'invocation de l'Archange Michel, plus tard sous le nom de S-t Jean de Jérusalem. Mieczyslas III surnommé le Vieux le donna vers 1175 aux Chevaliers de Malte avec un hôpital pour les pauvres.

ПОЗНАНЬ НАД РАКОЙ ВАРТАЙ

(Пазнанскае княства)

Старажытны касцёл Міхаіла Архангела, пазней Святога Яна Іерусалімскага,
быў пабудаваны ў XII стагоддзі на месцы язычніцкага капішча.
Мечыслаў III Стары каля 1175 года аддаў гэты касцёл Мальтыйскаму ордэну і залажыў пры ім шпіталь для ўбогіх.

POZNAŃ ON THE WARTA RIVER

(Poznań province)

Old Cathedral of Archangel Michael, later — of St. Jan of Jerusalem,
was built in the 12th century in the place of the pagan temple.
Around 1175 Mieczysław III the Old gave the Cathedral to the Malthusian Order and founded a hospital for the crippled.

Rys. z natury Napoleon Orda.

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

PUŁTUSK NAD NARWIĄ

(Polska)

Gubernia Łomżyńska.

Pierwsza wzmianka o Pułtusku za Konrada I Ks. Mazowieckiego 1227. Wcielony do dóbr Biskupów Płockich piszących się Książętami Pułtuskimi. Litwini kilkakrotnie zdobywali i niszczyli miasto. Odbudował je 1339 Biskup Pierzchała — Zamek założony przez Biskupa F. Laskari 1319. Wyrestaurował Biskup S. Myszkowski 1519. Akademicy Krakowscy wykładali nauki tu od r. 1440. Drukarnia jedna z najdawniejszych w kraju — Jan z Sandecza drukował dzieła 1533. Szwedzi zniszczyli miasto 1656.

Mentionné du temps de Conrad I prince de Mazovie 1227. Joint à l'évêché de Plock. Les évêques se nommaient Princes de Pultusk. Les Lithuaniens prirent et détruisirent la ville plusieurs fois. L'Evêque Pierzchała la rebâtit 1339. L'évêque Laskari élève le chateau 1319, restauré par l'evêque Myszkowski 1519. Les academiciens de Cracovie s'y livrèrent à l'instruction publique depuis 1440. Une desplus anciennesimprimeriescélèbre par les publications de Jean de Sandecz 1533. Les Suèdois detruisirent la ville 1656.

ПУЛТУСК НАД НАРВАЙ

(Польшча, Ломжынская губерня)

Першае ўпамінанне аб Пултуску — пры Конраду I, князю мазавецкім, у 1227 годзе.
Далучаны да ўладанняў біскупаў плоцкіх, якія пісаліся княжатамі пултускімі. Літвіны шмат разоў захоплівалі і знішчалі горад.
Адбудаваў яго ў 1339 годзе біскуп Пярхала. Замак закладзены біскупам Ф. Ласкары ў 1319 годзе.
Біскуп С. Мышкоўскі аднавіў яго ў 1519 годзе. Кракаўскія акадэмікі выкладалі тут з 1440 года.
Друкарня — адна з найдаўнейшых у краіне. Ян з Сандэча друкаваў творы ў 1533 годзе.
Шведы знішчылі горад у 1656 годзе.

PUŁTUSK ON THE NARWA RIVER

(Poland, Łomżyn province)

The first mention about Pułtusk, ruled by Duke Konrad I of Masovia, is dated back to 1227.
It was given in possession of Bishops of Płock. Many times the Lithuanians conquered and destroyed the town.
In 1339 Pułtusk was rebuilt by Bishop Pierzchała. The caste was founded by Bishop F. Laskari in 1319.
In 1519 it was restored by Bishop S. Myszkowski. Kraków Academicians lectured there since 1440.
A publishing house in Pułtusk is one of the oldest in the country. Jan from Sandecz printed his works there since 1533.
The Swedes destroyed the town in 1656.

Rys z natury Napoleon Orda.

Lit. w Lit. M. Pajansa w Warszawie

PECZARA nad rzeką BOHEM
(G. Podolska)

Za panowania Turcyi nad Podolem Sułtan oddał niezaludnioną okolicę r 1682 hospodarowi Multan Dukasowi który w Peczarze nad Bohem swój zamek zbudował. R 1685 Sułtan Peczarę nadał Jurkowi Chmielnickiemu mianując go Księciem Sarmacyi. Teraz własnosc Hr Konstantego Potockiego.

Aux temps de la domination turque en Podolie, le Sultan en 1682 donna une contrée inhabitée au Hospodar de Moldavie Dukas, qui eleva à Peczara un château sur le Boh. En 1685 la même propriété fut donnée par le Sultan à Georges Chmielnicki qui obtint le titre de prince de la Sarmatie. Actuellement propriété du Comte Constantin Potocki.

ПЯЧЭРА НАД РАКОЙ БУГ
(Падольская губерня)

У часы турэцкага іга на Падоллі султан аддаў незаселеныя ваколіцы ў 1682 годзе гаспадару Мультана Дукасу, які ў Пячары над Бугам заснаваў свой замак. У 1685 годзе султан аддаў Пячэру Юрыю Хмяльніцкаму, назваўшы яго князем Сармацыі. Зараз — уласнасць графа Канстанціна Патоцкага.

PECHERA ON THE BUG RIVER
(Podolsk province)

During the Tatar yoke Sultan gave unsettled outskirts to Multan Dukas, who built his castle in Pechera. In 1685, Sultan gave Peczara to Yuri Chmielnicki and called him Duke of Sarmacy. The property of Konstantin Potocki.

№38

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

ROGALIN NAD RZEKĄ WARTĄ
(Księstwo Poznańskie.)

Posiadłość familji Raczyńskich — Tu się urodził Krzysztof Arciszewski sławny Admirał Holenderski później Wódz Artyleryi za Króla Władysława IV. Miejsce urodzenia w r. 1787 Hrabiego Edwarda Raczyńskiego gorliwego opiekuna nauk i sztuk pięknych.—Umarł 20 stycznia 1845 w Zaniemyślu

Propriété de la famille Raczyński. — Lieu de naissance de Christophe Arciszewski célebre amiral de Hollende—après Général d'artillerie sous le roi Ladislas IV. Içi naquit en 1787 Edouard Comte Raczyński protecteur zélé des beauxarts et des Sciences—Mort le 20 Janvier 1845 à Zaniemyśle.

РАГАЛІН НАД РАКОЙ ВАРТАЙ
(Пазнанскае княства)

Маёнтак Рачынскіх. Тут нарадзіўся Крыштоф Арцішэўскі, вядомы галандскі адмірал,
пазней камандуючы артылерыяй у часы караля Уладзіслава IV.
Месца нараджэння ў 1787 годзе графа Эдварда Рачынскага, дбайнага апекуна навук і мастацтва.
Памёр 20 студзеня 1845 года ў Занямышлі.

ROGALIN ON THE WARTA RIVER
(Poznań province)

Real estate of the Raczyńskis. Krysztof Arciszewski, famous Dutch Admiral
and later — commander of artillery during the times of Władysław IV, was born there.
It is also the birthplace of Edward Raczyński, an art and science lover.
He died on January 20, 1845 in Zaniemyśl.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M. Fajansa w Warszawie.

ROGOŹNO NAD RZEKĄ WEŁNĄ

(Księstwo Poznańskie)

Tu Przemysław I napadnięty przez Macgrabiów Brandeburskich Ottona i Konrada przy pomocy Nałęczów i Zarębów, został zamordowany r. 1295 Lutego 6 dnia, w miejscowości zwanej Poręby.

Przemyslas I surpris par les Margraves de Brandebourg Otton et Conrad et la famille de Nałęcs et Zaręba fut tué le 6 fevrier 1295 sur les lieux nommés Poręby, dans les environs de ce bourg.

РАГОЖНА НАД РАКОЙ ВЭЛНАЙ

(Пазнанскае княства)

Тут на Пшамыслава I напалі маркграфы брандэнбургскія Атон і Конрад пры падтрымцы Наленчаў і Зарэмбаў. Забілі яго 6 лютага 1295 года ў мясцовасці пад назвай Парубы.

ROGOŻNO ON THE WEŁNA RIVER

(Poznań province)

Przemysław I was attacked by margraves from Brandenburg Otton and Konrad, who were supported by the Nałęczs and Zarębas. Przemysław I was killed on February 6, 1295 in the settlement of Poręby.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

ROŹNOW NAD RZEKĄ DUNAJCEM
(Galicya)

Ruiny zamku założonego przez Piotra Rożnę w XIV. wieku. Był w posiadaniu Zawiszy Czarnego a następnie Jana Tarnowskiego Hetmana Wielkiego Koronnego.

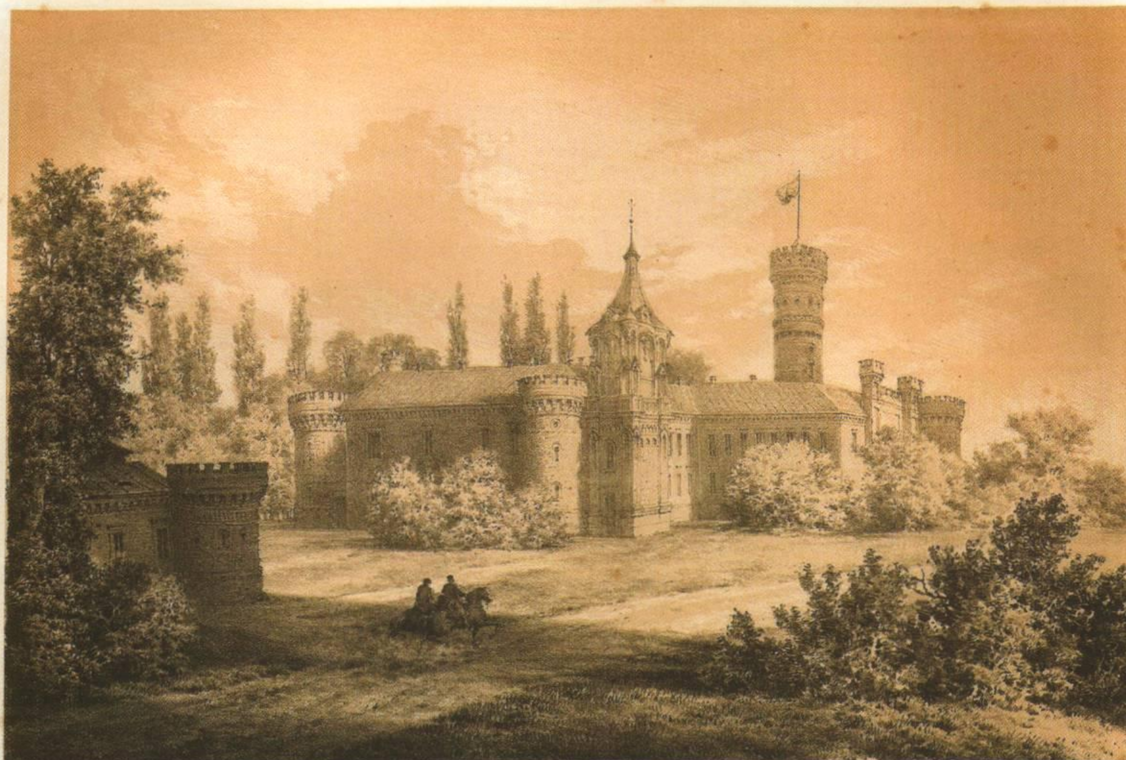
Ruines d'un château construit par Pierre Rożna au XIV siècle. Ce château propriété de Zawisza surnommé le Noir passa ensuite à Jean Tarnowski Grand Connétable de la couronne.

РАЖНОЎ НАД ДУНАЙЦАМ
(Галіцыя)

Руіны замка, збудаванага Пятром Ражном у XIV стагоддзі.
Належаў Завішы Чорнаму, а потым Яну Тарноўскаму, гетману вялікаму кароннаму.

ROZHNOV ON THE DUNAJEC
(Galicia)

Ruins of the castle built by Piotr Rozhna in the 14th century.
It belonged to Zawisza the Black and later — to Jan Tarnowski, Grand Hetman of the Crown.

Rys. z natury Napoleon Orda. · Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

RAUDAŃ
(G: Kowieńska)

Starożytny zamek z cegły nietynkowanej dla tego zwany po litewsku „Raudonas" (czerwony). Zbudował go W. Mistrz Krzyżacki Ludolf Koenig von Weitzau r. 1343. - Odzyskał go z rąk zakonu Witold W. X. L. w r. 1384. - Nadany został przez Zygmunta Augusta Kryszpanowi Kirszenstejnowi.

Vieux château en briques rouges, de lá nommé du mot lithuanien „Raudonas" (rouge) Raudan. Bâti en 1343 par Ludolf Koenig de Weitzau G. Maître de l'Ordre Teutonique - Witold G. D. de Lithuanie l'arracha à l'ordre en 1384. Donné plus tard par Sigismond Auguste à Kryszpin Kirszenstein.

РАУДАНЬ
(Ковенская губерня)

Старажытны замак з неатынкаванай цэглы, з-за чаго яго па-літоўску назвалі «Raudonas» («Чырвоны»).
Збудаваў яго вялікі магістр тэўтонскага ордэна Людольф Кёніг фон Вейтзау ў 1343 годзе.
Вялікі князь Вітаўт захапіў замак у 1384 годзе. Жыгімонт Аўгуст падарыў яго Крышпіну Кіршэнштэйну.

RAUDAN
(Kouna province)

Made of non-plastered bricks, the castle was called «Raudonas» — «Red».
It was designed by Grandmaster of the Teutonic Order Ludolf König von Weitzau in 1343.
Grand Duke Witold conquered the castle in 1384. Sigismund Augustus presented it to Kryszpin Kirszenstein.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

RÓWNE
(G. Wołyńska)

Dawne Miasteczko nad rzeką Ujście Zamek z XVI wieku zbudowany przez Koniecpolskiego teraz własność Xięcia Lubomirskiego

Ancienne ville sur les bords de Ujście Château construit au XVI siècle par Koniecpolski Actuellement propriété du Prince Lubomirski

РОЎНА
(Валынская губерня)

Старажытнае мястэчка над ракой Вусце. Замак XVI стагоддзя, збудаваны Канецпольскім. Зараз — уласнасць князя Любамірскага.

ROVNO
(Volyn province)

Old village on the Ujscie River. The castle of the 16th century built by Koniecpolski. The property of Duke Lubomirski.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

ROŻANA

(G. Grodzieńska)

Posiadłość familij X. Sapiehów. W kaplicy Pałacu przez lat kilka spoczywało ciało St.º Kazimierza uwiezione z Katedry Wileńskiej w czasie wojen r. 1655. Ostatnim właścicielem Rożany był X. Eustachy Sapieha.

Propriété de la famille des Princes Sapieha. La chapelle du château posséda pendant plusieurs années le corps de St Casimir enlevé de la Cathédrale de Vilna lors des guerres que cette ville eut à soutenir en 1655. Le dernier propriétaire de Rożana fut le Prince Eustache Sapieha

РУЖАНЫ

(Гродзенская губерня)

Уласнасць князёў Сапегаў. У капліцы палаца некалькі гадоў знаходзілася цела святога Казіміра, якога вывезлі з Віленскай катэдры ў час вайны ў 1655 годзе. Апошнім уладальнікам Ружан быў Яўстахій Сапега.

RUZHANY

(Grodna province)

The property of the Sapiehas. The chapel of the palace was known as the place where the body of St. Casimir, which was brought out from Wilno cathedra in 1655 during the war, was kept for several years. The last owner of Ruzhany was Eustachius Sapieha.

Rys natury Napoleon Orda

Litw Lit M. Fajansa w Warszawie

RUŻYN NAD RZEKĄ ROSTAWICĄ
(Gub. Kijowska)

Miasteczko od imienia X.X. Rużyńskich potomków Narymunda syna Gedymina. X. Jan Roman Rużyński hetman Samozwańca Dymitra umarł r. 1610. Teraz własność Stefanji z Jełowickich Złotnickiej

Petite ville qui tire son nom des Princes de Ruzyn descendants de Narymund fils de Gedymin. Un des princes de cette famille Jean Roman fut grand Connetable du Faux Dimitr et mourut en 1610. Cette petite ville est aujourd'hui la proprieté de Stephanie Złotnicka née Jełowicka.

РУЖЫН НАД РАКОЙ РАСТАВІЦАЙ
(Кіеўская губерня)

Мястэчка названа іменем князёў Ружынскіх, патомкаў Нарымонта, сына Гедзіміна.
Князь Ян Раман Ружынскі, гетман Ілжэдзмітрыя, памёр у 1610 годзе. Зараз — уласнасць Стафаніі Златніцкай з роду Ялавіцкіх.

RUZHYN ON THE ROSTAVITSA RIVER
(Kiev province)

The village was named after the Ruzhynskis, descendants of Narymund, a son of Giedymin.
Duke Jan Roman Rużyński, Hetman of False Dmitry, died in 1610. The property of Stefania Złotnicka nee Jełowicka.

Rys. z natury Napoleon Orda | Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

RYDZYNA

(Księstwo Poznańskie.)

Ordynacya imienia książąt Sułkowskich. Miasto i zamek należące dawniéj do możnéj rodziny Leszczyńskich, nabył Alexander hrabia Sułkowski Łowczy Nadworny Litewski od Króla Stanisława.— Syn jego Książę August Sułkowski fundował tu kościół i klasztor XX. Pijarów ze szkołami. — W roku 1775 za pozwoleniem Sejmu dobra Rydzyńskie w Ordynacyę zamienił.

Ancienne proprieté de Leszczyński. — Alexandre Comte Sułkowski Grand Veneur Lithuanien acheta le château et la ville du Roi Stanislas. Son fils Prince Auguste Sułkowski fonda l'eglise les écoles et le couvent des Prêtres Piiaristes. En 1775 les biens de Rydzyna furent transformés en majorat par l'autorisation de la Diète.

РЫДЗЫН

(Пазнанскае княства)

Ардынацыя князёў Сулкоўскіх. Горад і замак, якія раней належалі старажытнаму і магутнаму роду Ляшчынскіх, набыў граф Аляксандр Сулкоўскі, лоўчы дворны літоўскі, ад караля Станіслава.
Яго сын князь Аўгуст Сулкоўскі заснаваў тут касцёл і кляштар піяраў са школамі.
У 1775 годзе з дазволу сейма Рыдзын стаў ардынацыяй.

RYDZYNA

(Poznań province)

Country estate of the Sułkowskis. The town and the castle, which belonged to the old and powerful family of the Leszczyńskis, were bought by Duke Aleksandr Sułkowski from King Stanisław.
His son, Duke August Sułkowski, founded a cathedral and a monastery there.
In 1775, the Sejm permitted Rydzyna to become a country estate of the Sułkowskis.

SANOK NAD RZEKĄ SANEM
(Galicya)

Starożytny gród zostający w posiadaniu ks. Ruskich doświadczał najazdów ze strony Węgier i Polski. Po wcieleniu do Polski za Kazimierza W. począł wzrastać w ludność i zamożność. R. 1417 król Jagiełło pojął tu za żonę Elżbietę Granowską córkę Ottona z Pilca W-dy Sandomierskiego. Sanok był miejscem rodzinnem Grzegorza z Sanoka profesora akademii Krakowskiéj, który zmarł arcybiskupem Lwowskim r. 1479. Izabella siostra Zygmunta Augusta a żona Jana Zapolya króla Węgierskiego chroniąc się z synem w Polsce dostała od Króla r. 1552 Sanok na utrzymanie.

Cet ancien fort fut sans cesse inquiété par les Hongrois et les Polonais, tant qu'il appartenait aux princes Russes. Lorsque Casimir le Grand l'eut incorporé à la Pologne sa population et ses richesses s'accrurent considérablement. Le roi Jagello épousa, ici en 1417, Elisabeth Granowska fille d'Otton de Pilec Palatin de Sandomir. Sanok est le lieu de naissance du savant Grégoire de Sanok professeur à l'Académie de Cracovie, puis archevêque de Léopol mort en 1479. Isabelle soeur de Sigismond Auguste et femme de Jean Zapolya roi de Hongrie, trouva avec son fils un refuge en Pologne en 1552 et eut Sanok comme fonds d'entretien.

САНОК НАД РАКОЙ САН

(Галіцыя)

Старажытны горад, уладанне рускіх князёў, быў сведкам набегаў венграў і палякаў.
Пасля далучэння да Польшчы пры Казіміру Вялікім сталі ўзрастаць насельніцтва і заможнасць.
У 1417 годзе кароль Ягайла ўзяў сабе ў жонкі Альжбету Граноўскую, дачку Атона з Пільца, ваяводы сандамірскага.
Гэта радзіма Рыгора з Санока, прафесара Кракаўскай акадэміі, львоўскага арцыбіскупа, які памёр у 1479 годзе.
Ізабэла, сястра Жыгімонта Аўгуста і жонка Яна Заполя, караля венгерскага,
хаваючыся з сынам у Польшчы, атрымала Санок ад караля ў 1552 годзе.

SANOK ON THE SAN RIVER

(Galicia)

Old town, the property of the Russian Dukes, suffered the raids of the Hungarians and Poles.
After the annexation to Poland by Casimir the Great, the town started growing in population and significance.
In 1417, King Jagiełło married Elizabeth Granowska, a daughter of Otton from Pilcz, Voevode of Sandomierz.
It was the brithplace of Grzegorz from Sanok, Professor of Kraków Academy and Lvov archbishop, who died in 1479.
Izabella, a sister of Sigismund Augustes and wife of Jan Zapolya — King of Hungary, was hiding with her son in Poland
and was presented Sanok in 1552 by the King.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

SWISŁOCZ.

(G. Grodzieńska.)

Kościół fundowany r. 1666. W miasteczku Hrabia Wincenty Tyszkiewicz założył swoim kosztem r. 1806 sławne Gimnazium dla uczącej sie młodzieży

L'Eglise fut fondée en 1666. Dans la petite ville le Comte Vincent Tyszkiewicz en 1806. etablit à ses frais un Gymnase célèbre pour l'education de la jeunesse.

СВІСЛАЧ

(Гродзенская губерня)

Касцёл пабудаваны ў 1666 годзе.
У мястэчку граф Вінцэнт Тышкевіч на свае сродкі заснаваў у 1806 годзе вядомую гімназію для моладзі.

SVISLACH

(Grodna province)

Cathedral built in 1666. In 1806, Count Tyszkiewicz founded a gymnasium for young people.

Rys. z natury Napoleon Orda   Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

S K O K I

(Gubernia Grodzieńska)

Niedaleko Brześcia miejsce urodzenia Juliana Ursyna Niemcewicza wojaka, pisarza i poety. Urodził się 16 Lutego 1757 r. Umarł w Paryżu 21. Maja 1841 r.

Non loin de Brześć Julien Ursyn Niemcewicz y est né le 16 fevrier 1757. Il fut guerrier ècrivain et poète Il mourut á Paris le 21 Mai 1841.

СКОКІ

(Гродзенская губерня)

Недалёка ад Брэста, месца нараджэння Юльяна Урсына Нямцэвіча — воіна, пісьменніка і паэта. Нарадзіўся 16 лютага 1757 года. Памёр у Парыжы 21 мая 1841 года.

SKOKI

(Grodna province)

The place not far from Brest, where Julian Ursyn Niemcewicz — a warrior, writer and poet, was born on February 16, 1757. He died in Paris on May 21, 1841.

Rys: z natury Napoleon Orda — Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

SŁAWUTA
(G. Wołyńska.)

Posiadłość X. Romana Sanguszki Miasteczko dawno znane z wielu fabryk | Propriété du Prince Romain Sanguszko - Ancienne Ville connu par ses fabriques

СЛАВУТА
(Валынская губерня)

Сядзіба князя Рамана Сангушкі. Мястэчка вядомае даўно сваімі мануфактурамі.

SLAVUTA
(Volyn province)

Real estate of Duke Roman Sanguszko. The settlement famous for its manufactures.

СМОЛЬГАВА

(Мінская губерня)

Месца нараджэння паэта Людвіка Кандратовіча, вядомага пад псеўданімам Уладзіслаў Сыракомля. Нарадзіўся 17 верасня 1822 года. Памёр у Вільні 15 верасня 1862 года.

SMOLGAVA

(Minsk province)

The birth place of famous poet Ludwik Kondratowicz known under the name of Władysław Syrokomla. He was born on September 17, 1822 and died in Wilno on September 15, 1862.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

SMOTRYCZ PRZY UJSCIU JAROMIRKI DO SMOTRYCZA
(Guber. Podolska)

Miasteczko znane w XII wieku. W.X. Olgierd oddaje Podole synowi swojemu Koriatowi i ten zakłada tu zamek najdawniejszy na skale wodą oblanej. Dawny Kościół Dominikanów uposażony p. Michała Brzeskiego Generała Ziem Podolskich r. 1586.

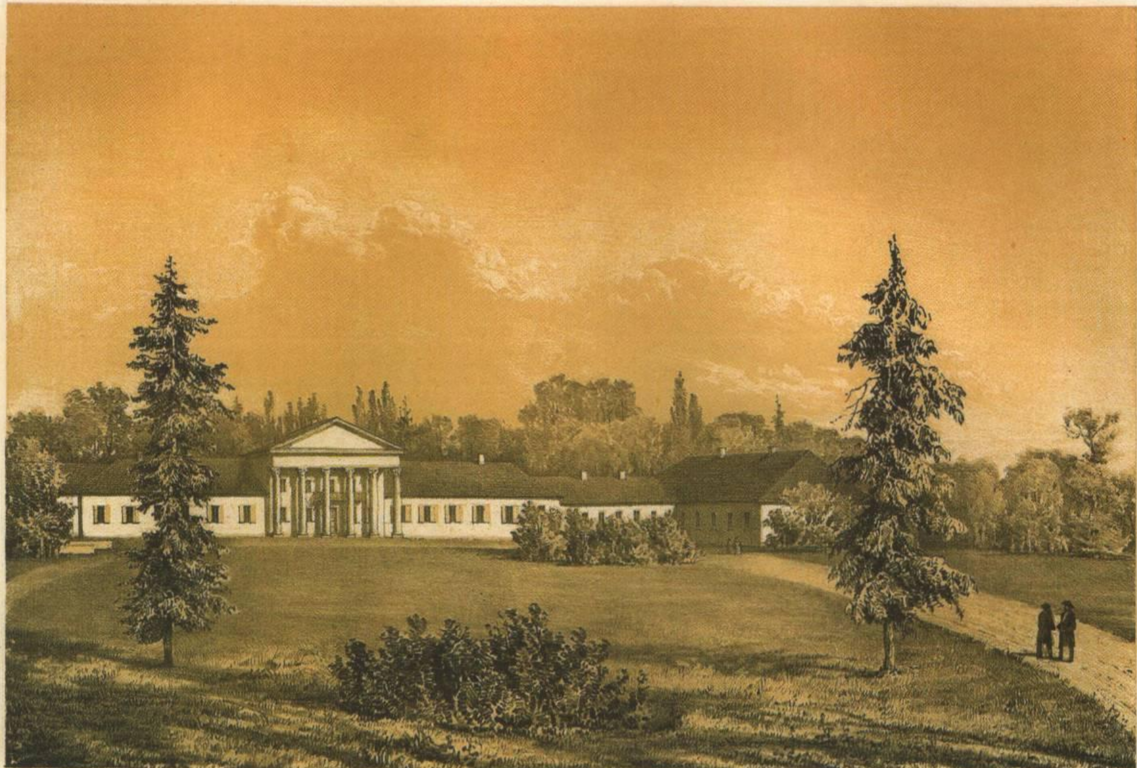
Petite ville connue au XII siècle. Koriat auquel Olgerd Gd duc de Lithuanie, son père fit don de la Podolie, éleva son fort le plus ancien du pays sur une roche baignée de trois côtés par le Smotrycz. L'Eglise des Dominicains fut érigée par Michel Brzeski Général de Podolie en 1586

СМОТРЫЧ КАЛЯ МЕСЦА ЎПАДЗЕННЯ ЯРАМІРКІ Ў СМОТРЫЧ
(Падольская губерня)

Мястэчка вядома з XII стагоддзя. Вялікі князь літоўскі Альгерд аддаў Падолле свайму сыну Карыяту,
і той заклаў тут замак, размешчаны на скале, акружанай вадой.
Старажытны касцёл дамініканцаў пабудаваны ў 1586 годзе Міхаілам Брэсцкім, генералам Падольскіх земляў.

SMOTRICH NEAR THE CONFLUENCE OF THE RIVERS OF YAROMIRKA AND SMOTRICH
(Podolsk province)

The village was first mentioned in the 12th century.
Grand Duke of Lithuania Olgerd gave Podolsk to his son Koriat who founded a castle there.
The old Cathedral of the Dominicans was built in 1586 by Mikhail of Brest, General of the Podolsk lands.

СПІЧЫНЦЫ

(Кіеўская губерня)

Палац, які належыць роду Сабанскіх. Парк над ракой Рось.

SPICHINTSI

(Kiev province)

The property of the Sobański family. A park on the Ros River.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

SRODA

(Księstwo Poznańskie)

Tu umarł r. 1231 Władysław Laskonogi. Miasto i zamek średzki były zniszczone przez Krzyżaków w 1331 r., a następnie przez Szwedów za Jana Kazimierza. Tu się odbywały sejmiki Wielkopolskie Województw Poznańskiego i Kaliskiego. Kościół zbudowany w XIV w., ozdobiony i rozprzestrzeniony w 1423 r. przez proboszcza Mikołaja z Kik.

Ici mourut en 1231 Ladislas dit Jambes Déliées, roi de Pologne. La ville et le château ont été détruits par les Chevaliers de l'Ordre Teutonique en 1331, ensuite par les Suédois sous le règne de Jean Casimir. Ici se réunissaient les Electeurs de la Grande Pologne, de Posen et de Kalisz. L'église fut fondée au XIV siecle, augmentée et dotée en 1423, par le curé Nicolas de Kik.

СРОДА

(Пазнанскае княства)

Тут памёр у 1231 годзе Уладзіслаў Лясканогі. Горад і замак былі знішчаны крыжакамі ў 1331 годзе, а потым шведамі ў часы Яна Казіміра. Тут адбываліся велікапольскія сеймікі Пазнанскага і Калішскага ваяводстваў. Касцёл пабудаваны ў XIV стагоддзі, аздоблены і павялічаны ў 1423 годзе пробашчам Мікалаем з Кік.

SRODA

(Poznań province)

Władysław Laskonogi died there in 1231. The town and the castle were destroyed by the Chrusader knights in 1331 and by the Swedes in the times of Jan Casimir. The venue of the sittings of the Sejm of the Poznań and Kalisz voivodeships. The Cathedral was built in the 14th century and restored in 1423 by beneficed clergyman Mikołaj from Kik.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

STARY SĄCZ CZYLI SANDECZ
(Galicya)

Znane miasto około roku 1163. Bolesław Wstydliwy darował roku 1257 ziemie Sandeckie żonie swojej Kunegundzie. Tu królowa, została mniszką Klaryską jako też siostry jej Jolanta wdowa po Bolesławie pobożnym ks. Kaliskim i Jadwiga wdowa po Wład. Łokietku. Kr. Kunegunda zwana Kingą zmarła tu r. 1292. przez Stolicę Apostolską policzona w poczet świętych. Długosz i Kalimach tu przemieszkiwali ze swymi uczniami synami Kazimierza IV. Jagiellończyka. Od r. 1526, była tu drukarnia Jana z Sącza.

Ville connue en 1163. Boleslas le Chaste donna les terres de Sącz à sa femme Cunegonde ou Kinga qui entra dans l'ordre de S-te Claire de même que sa soeur Jolante veuve de Boleslas le Pieux prince de Kalisz et Hédvige veuve de Ladislas Łokietek. La reine Kinga mourut dans ce couvent en 1292. Elle fut mise au rang des Saints. Les historiens Długosz et Kalimach y séjournèrent avec leurs royaux élèves fils de Casimir IV. Jean de Sącz établit ici son imprimerie en 1526.

СТАРЫ СОНЧ, АЛЬБО САНДЭЧ
(Галіцыя)

Горад вядомы каля 1163 года. Баляслаў Сарамлівы падарыў у 1257 годзе Сандзцкія землі сваёй жонцы каралеве Кунягундзе, якая стала манашкай Кларысай, як і яе сёстры Іаланта, удава пабожнага князя калішскага Баляслава, і Ядвіга, удава Уладзіслава Лакеткі. Каралева Кунягунда, якую звалі таксама Кінгай, памерла тут у 1292 годзе, Апостальскай сталіцай была абвешчана святой. Тут пражывалі Длугаш і Калімах са сваімі вучнямі, сынамі Казіміра IV Ягелончыка. З 1526 года ў горадзе была друкарня Яна з Сонча.

STARY SĄCZ OR SANDECZ
(Galicia)

The first mention about the town is dated back to 1163. In 1257, Bolesław the Shy presented Sandecz lands to his wife, Queen Kunegunda, who became monk Klaryska as well as her sisters — Jolanta, the widow of Duke of Kalisk Bolesław, and Jadwiga, the widow of Władisław Łokietek. Queen Kunegunda, who was also called Kinga, died there in 1292 and was announced Saint by the Apostolic See. Długosz and Kalimach with their pupils — sons of Casimir IV Jagiellończyk — live there as well. Jan from Sącz opened a publishing house in Stary Sącz in 1526.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

STRZYŻAWKA.
(G. Podolska.)

Kościoł Katolicki.

Eglise Catholique.

СТРЫЖАЎКА
(Падольская губерня)

Касцёл.

STRZYŻAWKA
(Podolsk province)

Roman-Catholic Cathedral.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

STRZYŻAWKA.

(G. Podolska.)

Pałac nad rzeką Boh zbudowany przez Hrabiego Mikołaja Grocholskiego Gubernatora Podolskiego, teraz własność Alberta Morawskiego.

Château sur les bords du Boh construit par le Comte Nicolas Grocholski Gouverneur de Podolie actuellement propriété de Mr Albert Morawski.

СТРЫЖАЎКА

(Падольская губерня)

Палац над ракой Буг пабудаваны графам Мікалаем Ґрахольскім, губернатарам падольскім, зараз — уласнасць Альберта Мараўскага.

STRZYŻAWKA

(Podolsk province)

Palace on the Bug River was built by Count Nikołaj Grocholski, Governor of Podolsk. The property of Albert Morawski.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

SUTKOWCE
(Gub. Podolska)

Własność niegdyś familji Jarmolinskich, następnie Starosty Aleksandra Bałabana, siostrzeńca Hetmana Zołkiewskiego. Bałaban po bitwie pod Cecorą wzięty do niewoli Tureckiej. Po powrocie do Kraju zbudował w Sutkowcach zamek obronny r 1623

Ancienne propriété de la famille Jarmolinski. Après du Staroste Alexandre Bałaban, neveu du Grand Connetable Zołkiewski. Bałaban fut prisonnier des Turcs après la bataille de Cecora, il bâtit après son retour un château fort a Sutkowce en 1623.

СУТКОЎЦЫ
(Падольская губерня)

Некалі ўласнасць Ярмалінскіх, пасля — старосты Аляксандра Балабана, сястрыніча гетмана Жалкеўскага.
Балабан у бітве пад Цацорай быў палонены туркамі.
Вярнуўшыся на радзіму, збудаваў у 1623 годзе ў Суткоўцах абарончы замак.

SUTKOVTSI
(Podolsk province)

Once the property of the Jarmolińskis, later — Aleksandr Bałaban, Hetman of Zholkau.
Bałaban was taken prisoner by the Tatars during the battle of Cecora.
Having come back to his Motherland he built a fortified castle in 1623.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

TOWIANY

(G. Kowieńska)

Towiany należały w XVIII wieku do Morykoniego pisarza Litewskiego który tu piękny pałac zbudował i ogród założył.-Teraz własność Ks. Karola Radziwiłła.-

Towiany appartenait au XVIII siècle à Morykoni Grand-Secrétaire de Lithuanie qui y bâtit un palais et planta un parc.-Aprésent propriété du Prince Charles Radziwiłł-

ТАВЯНЫ

(Ковенская губерня)

Тавяны належалі ў XVIII стагоддзі літоўскаму пісару Марыконі, які пабудаваў тут прыгожы палац і залажыў парк. Зараз — уласнасць князя Кароля Радзівіла.

TAVYANY

(Kouna province)

In the 18th century Tavyany belonged to Lithuanian writer Morykoni, who built a wonderful palace and set up a park there. The property of Duke Karol Radziwiłł.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

TAJKURY
(G.Wołyńska)

Ruiny Zamku wzniesionego w XV wieku przez Książąt Wiszniowieckich
teraz posiadłość Hr. Alexandra Jlińskiego

Les Ruines du chateau construit au XV siècle par les Princes Wiszniowiecki
Actuellement Taïkury appartient au Comte Alexandre Jliński

ТАЙКУРЫ

(Валынская губерня)

Руіны замка, пабудаванага ў XV стагоддзі князямі Вішнявецкімі.
Зараз — сядзіба графа Аляксандра Ілінскага.

TAYKURY

(Volyn province)

Ruins of the castle built in the 15th century by the Wiszniowieckis.
The property of Aleksandr Iliński.

Rys. z natury Napoleon Orda.   Lit. w Lit. M Fajansa w Warszawie.

TRĘBOWLA NAD RZEKĄ GNIEZNĄ

(Galicya)

Jeden z najdawniejszych grodów Czerwonej Rusi wzmiankowany koło r. 1090. Trębowla wymienioną jest w liczbie ziem ruskich wcielonych do Korony przez Kazimierza W. roku 1340. Turcy opasali zamek i miasto r. 1675. W broniących się murach zabrakło żywności. Chrzanowski dowódzca twierdzy postanowił poddać się z załogą. W tém żona jego Anna Dorota z bronią w ręku dodaje odwagi mężowi i odwodzi rycerstwo od haniebnego postanowienia. Zagrożony zamek doczekał się odsieczy Jana III.

Une des plus anciennes cités de la Ruthénie Rouge vers 1090. Trębowla est mentionnée au nombre des villes Ruthéniennes annexées à la Pologne par Casimir le Grand 1340. Le château fort assiégé par les Turcs en 1675 manquait de vivres. Le commandant du fort Chrzanowski était sur le point de capituler, sa courageuse femme Anne Dorothée l'en empêcha et encouragea les assiégés à, résister. Ils tinrent bon jusqu' au moment où le roi Jean III. leur envoya du renfort.

ТРАБОЎЛЯ НАД РАКОЙ ГНЕЗНА

(Галіцыя)

Адна з самых старажытных крэпасцей Чырвонай Русі ўпамінаецца каля 1090 года.
Трабоўля называецца ў ліку рускіх земляў, далучаных да Кароны пры Казіміру Вялікім у 1340 годзе.
У 1675 годзе туркі акружылі замак і горад. У крэпасці скончылася ежа. Камендант крэпасці Храноўскі загадаў здацца.
Аднак яго жонка Ганна Дарота са зброяй у руках надала адвагі мужчынам і прымусіла рыцарства адмовіцца ад ганебнага рашэння.
Асаджаны замак дачакаўся дапамогі Яна III.

TRĘBOWLA ON THE GNIEZNO RIVER

(Galicia)

First mention about one of the oldest fortresses of Czerwona Rusia is dated back to 1090.
Trębowla is one of the Russian lands annexed to the Crown under Casimir the Great in 1340.
The Turks laid siege to the town and the castle in 1675. There was no food in the fortress and town major Chrzanowski decided to surrender.
However, his wife Anna Dorota encouraged the knights to fight back and made them reverse the deicison.
The seized town received help from Jan III.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

TURÓW NAD PRYPECIĄ

(Gub. Mińska)

Stolica Xięstwa Turowskiego i Pińskiego. Miasto założone w IX wieku przez Tura za czasów najazdów Normandów Waregów. Rezydencya niegdyś Władyki czyli Biskupa Turowskiego i Pińskiego

Chef-lieu de la Principauté de Turow fondé par Tur dans le IX siècle au temps des invasions des Normands, Varingiens. Dans cette ville était la Résidence des Evèques de Turow et de Pińsk.

ТУРАЎ НАД ПРЫПЯЦЦЮ

(Мінская губерня)

Сталіца Турава-Пінскага княства.
Горад заснаваны ў IX стагоддзі легендарным Турам у часы нападаў нарманаў-варагаў.
Колішняя рэзідэнцыя ўладыкі, ці біскупа, тураўскага і пінскага.

TURAU ON THE RIVER OF PRYPYATS

(Minsk province)

The capital of the Turau and Pinsk principalities.
The town was founded in the 9th century by legendary Tur during military campaigns against the Normans.
It was a residence office of the Bishop of Turau and Pinsk.

Rys z natury Napoleon Orda | Lit. w Lit. M Fajansa w Warszawie.

TYNIEC NAD RZEKĄ WISŁĄ
(Galicya)

Niedaleko Krakowa. Bolesław Chrobry z żoną Judytą fundowali tu na wysokiej skale kościół i klasztor Benedyktynów około r. 1015. Obok klasztoru Konrad Książę Mazowiecki zbudował zamek obronny r. 1246. Bolesław V. Wstydliwy zdobył tę warownię. Syn Zygmunta III. Karol Ferdynand biskup Wrocławski był tu Opatem roku 1635 i nosił właściwy temu opactwu tytuł arcy-opata, Szwedzi zniszczyli zamek r. 1655. Trzęsienie ziemi r. 1786 oderwało ogromny kawał skały.

Eglise et couvent de Benedictins, situés sur un rocher escarpé non loin de Cracovie. Boleslas-le-Grand et sa femme Judith, en jetèrent les fondements l'an 1015. Le château fort fut bâti par Conrad duc de Masovie en 1246. Boleslas V. le Chaste s'en empara. Il fut détruit en 1655 par les Suédois. Le fils du roi Sigismond III. Charles Ferdinand evêque de Breslau fut élu abbé de ce couvent, et porta le titre d'archi-abbé, attaché à l'abbaye. Un tremblément de terre, en 1786, fit écrouler en grande partie le rocher.

ТЫНЕЦ НАД РАКОЙ ВІСЛАЙ
(Галіцыя)

Знаходзіцца недалёка ад Кракава. Каля 1015 года Баляслаў Храбры з жонкай Юдзітай заснавалі тут на высокай скале касцёл і кляштар бенедыкцінцаў. Конрад, князь мазавецкі, у 1246 годзе побач з кляштарам збудаваў абарончы замак. Баляслаў V Сарамлівы заваяваў гэтую крэпасць. Сын Жыгімонта III Кароль Фердынанд, біскуп вроцлаўскі, быў тут абатам у 1635 годзе і насіў характэрны для таго абацтва тытул арцыабата. Шведы знішчылі замак у 1655 годзе. Землятрус 1786 года адарваў агромністы кавалак скалы.

TYNIEC ON THE WISŁA RIVER
(Galicia)

Located not far from Kraków. Around 1015 Bolesław the Brave and his wife Judyta founded a cathedral and a monastery of the Benedictines on a high rock. In 1246, Konrad, Duke of Masovia, built a fortified castle near the monastery, which was conquered by Bolesław V the Shy. In 1635, son of Sigismund III King Ferdinand, Bishop of Wrocław, was an abbot in the monastery. The Swedes destroyed the castle in 1655.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

TĘCZYN
(Galicya)

Zamek zbudowany około roku 1320 przez Nawoja z Przegini herbu Topor, którego syn Jędrzej Wojewoda Krakowski przybrał imię Tęczyńskiego. Tęczyn z dobrami przez małżeństwo Izabelli córki Jana Wojewody Krakowskiego przeszedł w dom Opalińskich. Po bitwie pod Grünwaldem Jagiełło tu osadził kilku znakomitych jeńców krzyżackich. Zamek należący do Ks. Lubomirskich oblężony został przez Szwedów r. 1655 i uległ rabunkowi. Mieszkalnym będąc do r. 1703 należał w zeszłym wieku do Ks. Czartoryskich. Teraz jest w ruinie.

Nawoj de Przeginia bâtit ce château, vers 1320 et son fils André palatin de Cracovie prit le nom de Tęczyński. Dans la suite Tęczyn passa par le mariage d'Isabelle fille de Jean palatin de Cracovie dans la maison des Opaliński. Après la bataille de Grünwald le roi Jagiello fit enfermer ici plusieurs considérables prisonniers Teutoniques. En 1655 le château appartenant aux Princes Lubomirski fut saccagé par les Suédois. Il fut encore habitable jusqu'en 1703 et appartenait alors aux princes Czartoryski. Actuellement le château est en ruine.

ТЭНЧЫН
(Галіцыя)

Замак збудаваны каля 1320 года Навоем з роду Пшагіняў герба «Тапор». Яго сын Андрэй, ваявода кракаўскі, узяў імя Тэнчынскі.
Тэнчын з маёмасцю ў якасці пасагу Ізабэлы, дачкі кракаўскага ваяводы Яна, перайшоў да Апалінскіх.
Пасля Грунвальдскай бітвы Ягайла пасяліў тут некалькі знатных крыжацкіх палонных.
Замак, які належаў князям Любамірскім, быў абложаны шведамі ў 1655 годзе і разрабаваны.
Да 1703 года ў ім жылі князі Чартарыйскія. Зараз ляжыць у руінах.

TĘCZYN
(Galicia)

The palace was built around 1320 by Nawoj from the Przeginia family of the Axe coat of arms.
His son Andrzej, Voevode of Kraków, took the name of Tęczyński. As a marriage portion of Izabella, a daughter of Voevode of Kraków Jan,
Tęczyn and property were given to the Opalińskis. After the Grünwald battle several famous families of the Chrusaders
moved there to settle on the roders of Jagiełło. The palace, which belonged to the Lubomirski family,
was seied and plundered by the Swedes in 1655. The Czartoryskis lived there untill 1703. At present the castle lies in ruins.

Rys z natury Napoleon Orda. Lit w Lit M Fajansa w Warszawie

UJAZD-KRZYŻTOPOR ZWANY.

(Polska)

Gubernia Radomska.

Ruiny ogromnego zamku wystawionego r. 1631 przez Krzysztofa z Tenczyna Ossolińskiego W-dę Sandomierskiego. Było w nim sal ile miesięcy, okien ile dni w roku. Majętność ta przeszła do Kalinowskich, następnie kupił Ujazd w końcu XVIII w. Kajetan Sołtyk Biskup Krakowski. Na bramie wjazdowej widać krzyż i topor herb Ossolińskich.

Ruines d'un immense château fondé par Christophe Ossoliński Palatin de Sandomir 1631. Il contenait autant de salles que de mois, autant de fenêtres que de jours dans l'année. Ce bien passa aux Kalinowski — Sołtyk évêque de Cracovie en fit l'acquisition à la fin du XVIII siècle. Les armes des Ossoliński existent encore sur la grande porte d'entrée.

УЯЗД, НАЗЫВАЕМЫ КРЫЖТАПОР

(Польшча, Радомская губерня)

Руіны вялікага замка, узведзенага ў 1631 годзе Крыштофам Асалінскім, ваяводам сандамірскім. Было ў ім залаў — як месяцаў, вокнаў — як дзён у годзе. Гэтая маёмасць перайшла да Каліноўскіх. У канцы XVIII стагоддзя Уязд купіў Каятан Солтык, біскуп кракаўскі. На ўязной браме змешчаны герб Асалінскіх — крыж і тапор.

UJAZD CALLED KRZYŻTOPOR

(Poland, Radom province)

Ruins of the great castle built in 1631 by Krzysztof Ossoliński, Voevode of Sandomierz. The castle was the property of the Kalinowskis. At the end of the 18th century the uyezd was bought by Kajetan Sołtyk, Bishop of Kraków. A coat of arms of the Ossolińskis — a cross and an axe — are featured on the entrance gates of the castle.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

CECORA
(Stepy Bessarabskie)

Pomnik na polach Cecorskich, o 15 wiorst od Mohilewa nad Dniestrem, gdzie zginął Stanisław Żołkiewski W. H. K. 6 Października 1620 r. w bitwie z Turkami.

Ce monument se trouve placé dans les plaines de la Bessarabie à 15 wersts de Mohilew sur le Dniestr. C'est là que dans une bataille contre les Turcs périt Stanislas Żołkiewski, grand connetable, le 6 octobre 1620.

ЦАЦОРА
(стэпы Бесарабіі)

Помнік на Цацорскіх палях, 15 вёрст ад Магілёва над Днястром, дзе 6 кастрычніка 1620 года ў бітве з туркамі загінуў вялікі гетман Станіслаў Жалкеўскі.

CECORA
(plains of Bessarabia)

Monument in the Cecora fields, 15 versts from Magilyou, where Grand Hetman Stanisław ołkiewski was killed on October 6, 1620 in the battle against the Turks.

Rys. z natury Napoleon Orda.

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

CZĘSTOCHOWA

(Polska)

Gubernia Piotrkowska.

Starożytna osada która od r. 1382 zasłynęła cudownym obrazem Matki Boskiej przywiezionym z Bełza przez Władysława Ks. Opolskiego. Tenże Książe osadził tu zakon Paulinów sprowadzony z Węgier. Obronił Częstochowę w r. 1655 od Szwedów świątobliwy przeor Ks. Augustyn Kordecki na czele 160 żołnierzy i 70 zakonników przeciw 1200 Szwedom.— Teraźniejszy Kościół wzniesiony w r. 1693.

Colonie célèbre déjà 1382 par la possession d'une image miraculeuse de la Vierge apportée de Bełza par le Prince Ladislas d'Opole qui y etablit des frères de S-t Paul venus de Hongrie. Un saint moine Augustun Kordecki defendit le Couvent 1655 contre 1200 Suedois à la tête de 160 soldats et 70 moines.—L'eglise brulée rebâtie 1695 possède un riche tresor.

ЧАНСТАХОВА

(Польшча, Пётркаўская губерня)

Старажытны замак, які з 1382 года ахоўваецца цудатворным абразом Маці Божай, прывезеным з Белза Уладзіславам, князем апольскім. Той жа князь запрасіў манахаў ордэна паўлінаў з Венгрыі. Абараніў Чанстахова ў 1655 годзе ад шведаў ксёндз Аўгусцін Кардэцкі на чале 160 салдат і 70 манахаў супраць 1200 шведаў. Цяперашні касцёл узведзены ў 1693 годзе.

CZĘSTOCHOWA

(Poland, Piotrkow province)

Old castle protected by the miracle-working image of Mother of God since 1382. The icon was brought from Belz by Władysław, Duke of Opol. Władysław invited monks from Hungary. In 1655, Roman Catholic priest Augustyn Kordecki headed 160 soldiers and 70 monks to protect Częstochowa from 1200 Swedes. The present cathedral was built in 1693.

Rys. z natury Napoleon Orda

Lit w Lit M. Fajansa w Warszawie

CZARNOKOZINCE NAD ZBRUCZEM

(Gub. Podolska)

Własność od XIV wieku Kapituły Kamieńca Podolskiego. Zamek obronny na górze, zniszczony r. 1674 przez Turków. Czarnokozince należą do Tadeusza Sarneckiego.

Au XIV siècle propriété du Chapitre de Kamienec. Son château fort sur le sommet d'une montague a été detruit en 1674 par les Turcs. Czarnokozince appartient aujourd'hui à Thadée Sarnecki.

ЧАРНАКОЗІНЦЫ НАД ЗБРУЧАМ

(Падольская губерня)

З XIV стагоддзя — уласнасць капітула Камянца-Падольскага. Абарончы замак на гары, знішчаны туркамі ў 1674 годзе. Чарнакозінцы належаць Тадэвушу Сарнецкаму.

CHARNOKOZINTSY ON THE RIVER OF ZBRUCH

(Podolsk province)

Since the 14th century — the property of Kamenets Podolski Capitul. A fortified castle on the mountain was destroyed by the Turks in 1674. The property of Tadeusz Sarnecki.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M Fajansa w Warszawie

CZARNY LAS.

(P o l s k a)

Gubernia Radomska.

Dziedzina Jana Korwina Kochanowskiego Wojskiego Sandomierskiego sławnego poety XVI wieku. Przeszła na własność książąt Jabłonowskich w r. 1760. Na fundamentach domu poety zmarłego w Lublinie 1584 r. stoi gotycka kaplica. Kochanowski urodził się w Sycynie r. 1530.

Proprieté de Jean Korwin Kochanowski dignitaire de Sandomierz — Celèbre poète au XVI siècle — La chapelle gothique est elevée sur les fondemens de la maison du poète né à Sycyna 1530 et mort à Lublin 1584 — Ce bien passa aux Princes Jabłonowski en 1760.

ЧОРНЫ ЛЕС

(Польшча, Радомская губерня)

Спадчыннае ўладанне Яна Корвіна Каханоўскага, сандамірскага войскага, знакамітага паэта XVI стагоддзя.
Перайшло ва ўласнасць княжат Яблaноўскіх у 1760 годзе.
На фундаменце дома паэта, які памёр у Любліне ў 1584 годзе, стаіць гатычная капліца.
Каханоўскі нарадзіўся ў Сыціне ў 1530 годзе.

CZARNY LAS

(Poland, Radom province)

Country estate of Jan Korwin Kochanowski, Governor of Sandomierz, a famous poet of the 16th century.
It became the property of the Jabłonowskis in 1760.
A chapel was erected on the foundation of the building in Lublin, where the poet lived and died in 1584.
Jan Korwin Kochanowski was born in 1530 in Sycyna.

Rys z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M Fajans w Warszawie

CZORSZTYN NAD DUNAJCEM
(Galicya)

Dawny zamek na wyniosłej skale założony podobno w r. 1236 przez Wydżgę. Wzmocnił go i odnowił Kazimierz W. Po kilkakroć był w rękach opryszków którzy stąd pustoszyli okolicę; siłą zbrojną od nich zamek odebrano. Władysław Jagiellończyk jadąc na objęcie tronu węgierskiego w 1440. dwa dni tu gościł. Chronił się tu chwilowo przed Szwedami król Jan Kazimierz r. 1655. Na drugiej stronie Dunajca leży zamek węgierski Niedzica.

Ancien château élevé sur une roche escarpée et fondé à ce que l'on croit en 1236, par Wydżga. Casimir le Grand le restaura et le fortifia. Les brigands des Carpathes s'en etaient rendus maîtres plusieurs fois, et ravageaient les environs. On employa la force armée pour les en expulser. Ladislas Jagiellończyk, appelé au trône de Hongrie en 1440. séjourna à Czorsztyn deux jours lors de son passage. Jean Casimir pressé par les Suédois y chercha un refuge momentané en 1655. De l'autre côté du Dunajec, se trouve le château Hongrois Niedzica.

ЧОРШТЫН НАД ДУНАЙЦАМ
(Галіцыя)

Старажытны замак на высокай скале закладзены, верагодна, у 1236 годзе Выджгам.
Узмацніў і аднавіў яго Казімір Вялікі. Некалькі разоў быў у руках разбойнікаў, якія спустошылі ваколіцы; з дапамогай зброі замак у іх адваявалі. Уладзіслаў Ягелончык, едучы на ўступленне на венгерскі трон у 1440 годзе, тут гасцяваў два дні. Тут хаваўся ад шведаў кароль Ян Казімір у 1655 годзе.
На другім баку Дунайца знаходзіцца венгерскі замак Недзіца.

CZORSZTYN ON THE DUNAJEC
(Galicia)

Old castle on a high rock is believed to be founded in 1236 by Wydżga.
The castle was restored by Casimir the Great. Several times the castle was conquered and plundered by robbers.
On hiw way to Hungary to ascend the throne in 1440 Władysław Jagiellończyk spent two days in this castle.
King Jan Casimir was hiding from the Swedes in this castle in 1655.
The Hungarian castle Niedzica is located on the other bank of the Danube.

Rys z natury Napoleon Orda

w Lit. M. Fajansa w Warszawie

SZAWRY

(G. Wileńska)

Własność Teodora Narbutta autora Dziejów Litwy. Urodził się 1784 umarł 1864 r.

Propriété de Théodore Narbutt auteur de l'histoire de Lithuanie né en 1784. morte en 1864.

ШАЎРЫ

(Віленская губерня)

Уласнасць Тэадора Нарбута, аўтара «Гісторыі літоўскага народа». Нарадзіўся ў 1784 годзе, памёр у 1864 годзе.

SHAURY

(Wilno province)

The property of Teodor Narbutt, the author of the book «History of the Lithuania People». He was born in 1784 and died in 1864.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

SZCZEPANÓW
(Galicya)

Wieś na wschód Bochni, pamiętna urodzeniem Ś-go Stanisława Szczepanowskiego Biskupa Krakowskiego z matki Bogny i ojca Wielisława r. 1030. Kościołek wzniesiony jest na miejscu chatki gdzie się urodził Ś-ty Stanisław, którego Papież Inocenty IV. r. 1253 w poczet świętych policzył. Zachowana we czci studzienka z któréj wody był ochrzczony. Długosz wzniósł w téj wsi Kościół w stylu gotyckim koło r. 1460 na cześć Ś-go Stanisława.

Village situé à l'est de Bochnia mémorable par la naissance de St. Stanislas Szczepanowski, fils de Bogna et Wielisław, évêque de Cracovie l'an 1030. Une petite église existe á la place de la chaumière ou naquit Szczepanowski, canonisé par le pape Innocent IV. en 1253. Le puits d'où l'eau servit á son baptême est conservé avec vénération. L'historien Długosz fit construire ici vers 1460 une église gothique en honneur de St. Stanislas.

ШЧАПАНАВА
(Галіцыя)

Вёска на ўсход ад Бохні, вядомая нараджэннем ад маці Богны і бацькі Веліслава ў 1030 годзе святога Станіслава Шчапаноўскага, біскупа кракаўскага. Невялічкі касцёл збудаваны на месцы хаткі, дзе нарадзіўся святы Станіслаў, якога кананізаваў папа Інакенцій IV у 1253 годзе. Беражліва ахоўваецца студня, у вадзе з якой ён быў ахрышчаны. Каля 1460 года ў гонар святога Станіслава Длугаш узвёў у гэтай вёсцы касцёл у гатычным стылі.

SCHEPANOVO
(Galicia)

Village to the east of Bochnia, famous as the birth place of St. Stanisław Szczepanowski, Bishop of Kraków, the son of Bogna and Wielisław. A small cathedral was built in the place of the house, where St. Stanisław was born in 1030. He was canonized by Innocenty IV in 1253. Długosz erected a Gothic cathedral in the village around 1460 in honor of Stanisław.

Rys z natury Napoleon Orda

Lit. w Lit. M Fajansa w Warszawie

JAGNIATYN
(G. Kijowska)

Posiadłość familii Kalinowskich przy wiosce na wielkiej przestrzeni znajduje się 820 mogił przedhistorycznych

Propriété de la famille Kalinowski près du village sur une grande espace se trouvent 820 tombes antéhistoriques

ЯГНЯЦІН

(Кіеўская губерня)

Сядзіба Каліноўскіх. Каля вёскі на вялікім абшары знаходзяцца 820 дагістарычных магіл.

YAGNYATYN

(Kiev province)

Real estate of the Kalinowskis. There are 820 prehistoric graves near the village.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie

JAZŁOWIEC NAD RZEKĄ OLEHOWCEM
(Galicya)

Ruiny zamku Jazłowieckich herbu Habdank. Następnie zamek przechodził do Sieniawskich, do Jana Radziwiłła kasztelana Trockiego, Koniecpolskiego W. H. K. Lubomirskich i Poniatowskich. Jan III. r. 1687 tu się rozłożył obozem oczekując skutku wyprawy ks. Jakóba Sobieskiego na Kamieniec Podolski. R. 1711 przybyli tu posłowie od Wezyra i hana Tatarskiego z oświadczeniem dobrej i nienaruszonej przyjaźni dla Polski. Obok ruin jest zakład naukowy panien Niepokalanego Poczęcia. W kościele znajduje się grobowiec Mikołaja Gomółki twórcy muzyki do psalmów Dawidowych Kochanowskiego um. r. 1609.

Ruines du château de ce nom, qui passa des Jazłowiecki, aux Sieniawski, Radziwiłł, Koniecpolski, Lubomirski et Poniatowski. Jean III. y attendit en 1687 le résultat de l'expedition du Prince Jacques Sobieski, pour reprendre aux Turcs Kamieniec Podolski. L'an 1711 les envoyés du Visir et du Khan tartare réitérèrent ici l'assurance de leur amitié pour la Pologne. Près des ruines se trouve l'institut des demoiselles sous la direction des religieuses de l'Immaculée Conception. L'eglise renferme le tombeau de Nicolas Gomólka mort en 1609, qui mit en musique les psaumes de David traduits par Kochanowski.

ЯЗЛАВЕЦ НАД РАКОЙ АЛЯГОВЕЦ
(Галіцыя)

Руіны замка Язлавецкіх герба «Габданк». Потым замак пераходзіў да Сінеўскіх, да Яна Радзівіла, кашталяна трокскага, да Канецпольскага, вялікага гетмана кароннага, да Любамірскіх і Панятоўскіх. Ян III у 1687 годзе разбіў тут лагер, чакаючы вынікаў паходу князя Якава Сабескага на Камянец-Падольскі. У 1711 годзе сюды прыбылі паслы ад візіра і татарскага хана са сведчаннямі добрай і цвёрдай прыязні да Польшчы. У касцёле знаходзіцца надмагілле Мікалая Гамулкі, які напісаў музыку да «Псалмоў Давіда» ў перакладзе Каханоўскага. Памёр у 1609 годзе.

JAZŁOWIEC ON THE OLEHOWIEC RIVER
(Galicia)

Ruins of the castle of the Jazłowieckis of the Abdank coat of arms. The castle belonged to the Sieniawskis, to Jan Radziwiłł, Castellan of Troki, to Koniecpolski, Grand Hetman of the Crown, to the Lubomirskis and Poniatowskis. In 1687, Jan III set up a camp there waiting for Duke Jakob Sobieski, who took part in the campaign near Kamenets Podolski. In 1711, ambassadors from the vizier and the Tatar khan met there expressing friendly attitude towards Poland. In the cathedral there is a headstone of Mikołaj Gomółka, who wrote music for Psalms of David translated by Kochanowski. He died in 1609.

Rys. z natury Napoleon Orda — Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

JANOWICE NAD WISŁĄ.
(Polska)
Gubernia Radomska.

Zamek zbudowany przez Piotra Firleja około r. 1537. Zebrzydowski W-da Krakowski sprawca rokoszu r. 1606 tu się poddaje królowi Zygmuntowi III. Do zamku tego zjechał Michał Korybut w r. 1672 chcąc szlachtę zachęcić do skorszego ciągnienia przeciw Turkom. Tu August II r. 1716 w czasie wojny domowéj wydał Sasom rozkaz ustąpienia z kraju. Po Firlejach własność przeszła w posiadanie Tarłów, Lubomirskich, a w r. 1780 Piaskowskich.

Pierre Firlej bâtit le château 1537. Zebrzydowski Palatin de Cracovie revolté s'y soumet à Sigismond III 1606. Michel Korybut y engage la noblesse 1672 à défendre le pays contre les Turcs. Pendant une guerre intestine 1716 Auguste II envoya d'ici l'ordre aux Saxons d'évacuer le pays. — Des Firlej Janowiec passa aux Tarło, Lubomirski, enfin aux Piaskowski 1780.

ЯНАВІЧЫ НАД ВІСЛАЙ

(Польшча, Радомская губерня)

Замак пабудаваны Пятром Фірлеем каля 1537 года. Кракаўскі ваявода Забжыдоўскі, кіраўнік мяцяжу, у 1606 годзе здаўся тут каралю Жыгімонту III. У 1672 годзе ў гэты замак прыехаў Міхал Карыбут з мэтай заахвочвання шляхты да хуткага выступлення супраць туркаў. Тут Аўгуст II у 1716 годзе ў час грамадзянскай вайны загадаў саксонцам пакінуць краіну. Пасля Фірлеяў уласнасць перайшла да Тарлаў, Любамірскіх, а ў 1780 годзе — да Пяскоўскіх.

JANOWICE ON THE RIVER OF WISŁA

(Poland, Radom province)

The caste was built by Piotr Firlej around 1537. In 1606, Kraków Voevode Zebrzydowski, who headed a rebellion, surrendered here to King Sigismund III. In 1672, the castle was visited by Michał Korybut, who wanted to encourage Polish gentlemen to rise against the Turks. In 1716, during a civil war August II ordered Saxons to enter the country. After Firlej the castle belonged to the Tarłos, Lubomirskis and in 1780 — to the Piaskowskis.

ЯНАЎ

(Гродзенская губерня)

Мястэчка, дзе 17 мая 1657 года памёр святы Андрэй Баболя.

JANAU

(Grodna province)

The place, where St. Andrzej Babola died on May 17, 1657.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

JANÓW nad rzeką Sniwodą
(Gub. Podolska)

Tu się urodził Stefan Witwicki poeta r. 1801 - Umarł w Rzymie r. 1847. - Własność niegdyś Księdza Stanisława Chołoniewskiego.

Lieu de naissance du poëte Etienne Witwicki - Il y naquit en 1801 et mourut à Rome en 1847. - Autrefois propriété de Stanislas Chołoniewski prêtre.

ЯНАЎ НАД РАКОЙ СНІВОДАЙ

(Падольская губерня)

Тут у 1801 годзе нарадзіўся паэт Стафан Вітвіцкі. Памёр у Рыме ў 1847 годзе.
Колішняе ўладанне князя Станіслава Халанеўскага.

YANOV ON THE SNIVODA RIVER

(Podolsk province)

Poet Stefan Witwicki was born here in 1801. Died in Rome in 1847.
Once the property of Duke Stanisław Chołoniewski.

Rys. z natury Napoleon Orda. Lit. w Lit. M. Fajansa w Warszawie.

JASZUNY
(Gub. Wileńska)

Majętność należała do Michała Balinskiego literata. podanie mowi że w r. 1440 tu się odbyło Sprzysiężenie na Zygmunta Kiejstutowicza. Jan Śniadecki astronom Urodzony 1756 umarł w Jaszunach d. 21 Listopada 1830.

Appartenait au celebre ecrivain Michel Balinski. D'après une tradition c'est ici que fut formé un complot en 1440 contre Sigismond Kiejstutowicz. Jan Sniadecki astronomé né 1756 finit ses jours à Jaszuny le 21 Novembre 1830.

ЯШУНЫ

(Віленская губерня)

Уласнасць Міхала Балінскага. Вядома, што гэты маёнтак у 1440 годзе належаў Жыгімонту Кейстутавічу. Астраном Ян Снядэцкі нарадзіўся ў 1756 годзе, памёр у Яшунах 21 лістапада 1830 года.

YASHUNY

(Wilno province)

The property of Michał Baliński. The estate was known to belong to Sigismund Kiejstutowicz in 1440. Astronomer Jan Śniadecki was born in 1756, died in Jaszuny on November 21, 1830.

Спіс ілюстрацый
Illustrations

42. Геранёны (Віленская губерня)
43. Геранімава (Гродзенская губерня)
44. Гнезна (Пазнанскае княства)
45. Гнезна (Пазнанскае княства)
46. Гомель над Сожам (Магілёўская губерня)
47. Гродна (Гродзенская губерня)
48. Грушаўка (Мінская губерня)
49. Губкаў (Валынская губерня)
50. Дабраміль над ракой Вырвай (Галіцыя)
51. Даўспуда (Польшча, Сувалкская губерня)
52. Дзевятня (Віленская губерня)
53. Драгавіж (Галіцыя)
54. Дубецка над Санам (Галіцыя)
55. Дубінкі (Віленская губерня)
56. Дубна (Галіцыя)
57. Дубна над ракой Іквай (Валынская губерня)
58. Дубровіца над Гарынню (Валынская губерня)
59. Жамыслаўль над ракой Гаўяй (Віленская губерня)
60. Жнін (Пазнанскае княства)
61. Жолкаў (Галіцыя)
62. Житомір над ракой Цецераў (Валынская губерня)
63. Заслаў (Валынская губерня)
64. Затор (Галіцыя)
65. Звягель, Наваград-Валынскі (Валынская губерня)
66. Зінкаў над ракой Ушкай (Падольская губерня)
67. Ілжа над ракой Ілжай
(Польшча, Радомская губерня)
68. Каложа (Гродзенская губерня)
69. Камянец-Літоўскі (Гродзенская губерня)
70. Камянец-Падольскі (Падольская губерня)
71. Каралін пад Пінскам (Мінская губерня)
72. Карэц (Валынская губерня)
73. Кіеў (Кіеўская губерня)
74. Клявань над ракой Стубла (Валынская губерня)
75. Кнышын (Гродзенская губерня)
76. Кракаў. Замак Вавель над Віслай
77. Крамянец (Валынская губерня)
78. Красічын над ракой Сан (Галіцыя)
79. Крусвіца над возерам Гопл (Пазнанскае княства)
80. Крывец (Кіеўская губерня)
81. Крэва (Віленская губерня)
82. Курнік (Пазнанскае княства)

41. Gyelgudau Castle (Kouna province)
42. Gyeranyony (Wilno province)
43. Gyeranimava (Grodna province)
44. Gniezno (Poznań province)
45. Gniezno (Poznań province)
46. Gomel on the Sozh River (Magilyou province)
47. Grodna (Grodna province)
48. Grushauka (Minsk province)
49. Gubkov (Volyn province)
50. Dobromil on the Vyrva River (Galicia)
51. Dowspuda (Poland, Suwałki province)
52. Dzyevyatnya (Wilno province)
53. Drogovizh (Galicia)
54. Dubyetsko on the San River (Galicia)
55. Dubinki (Wilno province)
56. Dubno (Galicia)
57. Dubno on the Ikva River (Volyn province)
58. Dubrovitsa on the Goryn River (Volyn province)
59. Zhamyslaul on the Gavia River (Wilno province)
60. Żnin (Poznań province)
61. Zholkau (Galicia)
62. Zhitomir on the Teterov River (Volyn province)
63. Zaslav (Volyn province)
64. Zator (Galicia)
65. Zvyagyel, Novograd Volynski (Volyn province)
66. Zinkov on the Uszhka River (Podolsk province)
67. Iłża on the Iłża River (Poland, Radom province)
68. Kalozha (Grodna province)
69. Kamyanyets Litouski (Grodna province)
70. Kamenets Podolski (Podolsk province)
71. Karalin near Pinsk (Minsk province)
72. Korets (Volyn province)
73. Kiev (Kiev province)
74. Klyevan on the Stublo River (Volyn province)
75. Knyshyn (Grodna province)
76. Kraków. Wawel on the Wisła River
77. Kremenets (Volyn province)
78. Krasichyn on the San River (Galicia)
79. Kruświca on the Gopł Lake (Poznań province)
80. Krivets (Kiev province)
81. Kreva (Wilno province)
82. Kurnik (Poznań province)

83. Лагойск (Мінская губерня)
84. Ланьцут непадалёку ад ракі Віслокі (Галіцыя)
85. Лешч пад Пінскам (Мінская губерня)
86. Ліда над ракой Лідзеяй (Віленская губерня)
87. Лінца над ракой Соб (Кіеўская губерня)
88. Лішкаў (Ковенская губерня)
89. Львоў над ракой Пелтвай (Галіцыя)
90. Ляцічаў (Падольская губерня)
91. Магільна (Пазнанскае княства)
92. Майкоўцы (Польшча, Пётркаўская губерня)
93. Манастырышча (Кіеўская губерня)
94. Матавілаўка (Кіеўская губерня)
95. Меджыбож пры зліцці рэк Буг і Бужок (Падольская губерня)
96. Меднікі (Віленская губерня)
97. Межырыч-Карэцкі (Валынская губерня)
98. Мельштын над ракой Дунаец (Галіцыя)
99. Мерачоўшчына (Гродзенская губерня)
100. Месца ўпадзення Прыпяці ў Днепр (Кіеўская губерня)
101. Міласлаў (Пазнанскае княства)
102. Мір (Мінская губерня)
103. Міхайлаўка (Падольская губерня)
104. Моладава (Гродзенская губерня)
105. Мурахва (Падольская губерня)
106. Мышыная Вежа над возерам Гопл (Пазнанскае княства)
107. Навагрудак (Мінская губерня)
108. Навамалін (Валынская губерня)
109. Нясвіж (Мінская губерня)
110. Паграбішча (Кіеўская губерня)
111. Падгорцы (Галіцыя)
112. Пачаеў (Валынская губерня)
113. Перамышль над ракой Сан (Галіцыя)
114. Петнічаны (Падольская губерня)
115. Плоска (Валынская губерня)
116. Познань над ракой Вартай (Пазнанскае княства)
117. Познань над ракой Вартай (Пазнанскае княства)
118. Пултуск над Нарвай (Польшча, Ломжынская губерня)
119. Пячэра над ракой Буг (Падольская губерня)
120. Рагалін над ракой Вартай (Пазнанскае княства)

83. Lagoysk (Minsk province)
84. Łańcut, not far from the Wisłoka River (Galicia)
85. Lyesch near Pinsk (Minsk province)
86. Lida on the Lidzyeya River (Wilno province)
87. Lince on the of Sob River (Kiev province)
88. Lishkau (Kouna province)
89. Lvov on the Peltvya River (Galicia)
90. Lyatychev (Podolsk province)
91. Mogilno (Poznań province)
92. Mojkowce (Poland, Piotrkow province)
93. Monastyrysche (Kiev province)
94. Motovilovka (Kiev province)
95. Myedzhybozh at the juncture of the Rivers Bug and Buzhok (Podolsk province)
96. Myedniki (Wilno province)
97. Myezhyrich Koretski (Volyn province)
98. Melshtyn on the Danube (Galicia)
99. Myerachouschyna (Grodna province)
100. Confluence of the Rivers of Prypyats and Dnyeper (Kiev province)
101. Miłosław (Poznań province)
102. Mir (Minsk province)
103. Mikhaylovka (Podolsk province)
104. Moladava (Grodna province)
105. Murakhva (Podolsk province)
106. Mysza Wieża on the Gopł Lake (Poznań province)
107. Navagrudak (Minsk province)
108. Novomalin (Volyn province)
109. Nyasvizh (Minsk province)
110. Pogrebische (Kiev province)
111. Podgortsi (Galicia)
112. Pochayev (Volyn province)
113. Peremyshl on the San River (Galicia)
114. Pyetnichany (Podolsk province)
115. Płoska (Volyn province)
116. Poznań on the Warta River (Poznań province)
117. Poznań on the Warta River (Poznań province)
118. Pułtusk on the Narwa River (Poland, Lomżyn province)
119. Pechera on the Bug River (Podolsk province)
120. Rogalin on the Warta River (Poznań province)

121. Рагожна над ракой Вэлнай
(Пазнанскае княства)
122. Ражноў над Дунайцам (Галіцыя)
123. Раудань (Ковенская губерня)
124. Роўна (Валынская губерня)
125. Ружаны (Гродзенская губерня)
126. Ружын над ракой Раставіцай (Кіеўская губерня)
127. Рыдзын (Пазнанскае княства)
128. Санок над ракой Сан (Галіцыя)
129. Свіслач (Гродзенская губерня)
130. Скокі (Гродзенская губерня)
131. Славута (Валынская губерня)
132. Смольгава (Мінская губерня)
133. Смотрыч каля месца ўпадзення Яраміркі
ў Смотрыч (Падольская губерня)
134. Спічынцы (Кіеўская губерня)
135. Срода (Пазнанскае княства)
136. Стары Сонч, альбо Сандэч (Галіцыя)
137. Стрыжаўка (Падольская губерня)
138. Стрыжаўка (Падольская губерня)
139. Суткоўцы (Падольская губерня)
140. Тавяны (Ковенская губерня)
141. Тайкуры (Валынская губерня)
142. Трабоўля над ракой Гнезна (Галіцыя)
143. Тураў над Прыпяццю (Мінская губерня)
144. Тынец над ракой Віслай (Галіцыя)
145. Тэнчын (Галіцыя)
146. Уязд, называемы Крыжтапор
(Польшча, Радомская губерня)
147. Цацора (стэпы Бесарабіі)
148. Чанстахова (Польшча, Пётркаўская губерня)
149. Чарнакозінцы над Збручам (Падольская губерня)
150. Чорны Лес (Польшча, Радомская губерня)
151. Чорштын над Дунайцам (Галіцыя)
152. Шаўры (Віленская губерня)
153. Шчапанава (Галіцыя)
154. Ягняцін (Кіеўская губерня)
155. Язлавец над ракой Аляговец (Галіцыя)
156. Янавічы над Віслай (Польшча, Радомская губерня)
157. Янаў (Гродзенская губерня)
158. Янаў над ракой Снівадай (Падольская губерня)
159. Яшуны (Віленская губерня)

121. Rogożno on the Wełna River (Poznań province)
122. Rozhnov on the Danube (Galicia)
123. Raudan (Kouna province)
124. Rovno (Volyn province)
125. Ruzhany (Grodna province)
126. Ruzhyn on the Rostavitsa River (Kiev province)
127. Rydzyna (Poznań province)
128. Sanok on the San River (Galicia)
129. Svislach (Grodna province)
130. Skoki (Grodna province)
131. Slavuta (Volyn province)
132. Smolgava (Minsk province)
133. Smotrich near the confluence of the Rivers
of Yaromirka and Smotrich (Podolsk province)
134. Spichintsi (Kiev province)
135. Sroda (Poznań province)
136. Stary Sącz or Sandecz (Galicia)
137. Strzyżawka (Podolsk province)
138. Strzyżawka (Podolsk province)
139. Sutkovtsi (Podolsk province)
140. Tavyany (Kouna province)
141. Taykury (Volyn province)
142. Trębowla on the Gniezno River (Galicia)
143. Turau on the Prypyats River (Minsk province)
144. Tyniec on the Wisła River (Galicia)
145. Tęczyn (Galicia)
146. Ujazd called Krzyżtopor (Poland, Radom province)
147. Cecora (plains of Bessarabia)
148. Częstochowa (Poland, Piotrkow province)
149. Czharnokozintsi on the River of Zbruch
(Podolsk province)
150. Charny Las (Poland, Radom province)
151. Czorsztyn on the Danube (Galicia)
152. Shaury (Wilno province)
153. Schepanovo (Galicia)
154. Yagnyatyn (Kiev province)
155. Jazłowiec on the Olehowiec River (Galicia)
156. Janowice on the River of Wisła
(Poland, Radom province)
157. Janau (Grodna province)
158. Yanov on the Snivoda River (Podolsk province)
159. Yashuny (Wilno province)

ОРДА НАПАЛЕОН

З фондаў Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі

Альбом

2-ое выданне, са зменамі

Укладальнікі
Чаропка Віктар Кузьміч,
Герасімовіч Дзмітрый Эдуардавіч

На беларускай і англійскай мовах

Рэдактар *С. І. Міхайлава*
Мастак *Дз. Э. Герасімовіч*
Мастацкі рэдактар *А. Г. Званароў*
Камп'ютэрная вёрстка і апрацоўка ілюстрацый
Дз. Э. Герасімовіча
Карэктары
Л. А. Адамовіч, Л. Р. Кузьміна, Л. К. Сямёнава

ISBN 978-985-01-0737-4

Падпісана да друку 26.12.2007. Фармат 60x90 1/8. Папера мелаваная.
Гарнітура Coliseum. Афсетны друк. Ум. друк. арк. 22. Ул.-выд. арк. 20,1.
Тыраж 2000 экз. Зак. 3695.

Рэспубліканскае унітарнае прадпрыемства «Выдавецтва «Беларусь»
Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
ЛИ № 02330/0056828 ад 02.03.2004. 220004, Мінск, праспект Пераможцаў, 11.

ААТ «Паліграфкамбінат імя Я. Коласа», 220600, Мінск, вул. Чырвоная, 23.